

ENQA
EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS
UŽTIKRINIMO ASOCIACIJA

ENQA
AGENTŪROS VERTINIMAS
2017 m.

**ENQA AGENTŪROS VERTINIMAS:
STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS (SKVC)**

JACQUES LANARÈS, MICHÈLE WERA, SAULIUS VENGRIS, MARIJA VASILEVSKA
2017 M. BIRŽELIO 21 D.

Turinys

SANTRAUKA	4
ĮVADAS	6
VERTINIMO PAGRINDAS IR VERTINIMO PROCESO PLANAS	6
AUKŠTASIS MOKSLAS IR AGENTŪROS KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMA	9
IŠVADOS: SKVC ATITIKTIS EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATOMS IR GAIRĖMS (ESG)	13
ESG 3 DALIS: KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪROS	13
ESG 3.1. KOKYBĖS UŽTIKRINIMO VEIKLOS, POLITIKA IR PROCESAI	13
ESG 3.2. OFICIALUS STATUSAS	17
ESG 3.3. NEPRIKLAUSOMUMAS	18
ESG 3.4. TEMINĖ ANALIZĖ	21
ESG 3.5. IŠTEKLIAI	23
ESG 3.6. VIDINIS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS IR PROFESIONALUMAS	27
ESG 3.7. PERIODIŠKAS IŠORINIS AGENTŪRŲ VERTINIMAS	29
ESG 2 DALIS: IŠORINIS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS	30
ESG 2.1. ATSIŽVELGIMAS Į VIDINĮ KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ	30
ESG 2.2. METODIKŲ, ATITINKANČIŲ TIKSLĄ, KŪRIMAS	32
ESG 2.3. ĮGYVENDINIMO PROCESAI	35
ESG 2.4. EKSPERTAI	37
ESG 2.5. VERTINIMO KRITERIJAI	40
ESG 2.6. VERTINIMO IŠVADOS	42
ESG 2.7. SKUNDAI IR APELIACIJOS	44
PAPILDOMOS PASTABOS	47
IŠVADA	49
BENDROS IŠVADOS	49
PAGYROS	49
PRIEDAI	51
1 PRIEDAS. 2012 M. IR 2017 M. IŠORINIS VERTINIMAS: IŠVADŲ PALYGINIMO APŽVALGA	51
2 PRIEDAS. VIZITO Į VIETĄ DARBOTVARKĖ	56
3 PRIEDAS. VERTINIMO UŽDUOTIS	61
4 PRIEDAS. ŽODYNĖLIS	66
5 PRIEDAS. VERTINIMO PATVIRTINAMIEJI DOKUMENTAI	67

SANTRAUKA

2017 m. vasario mėn. buvo atliktas Studijų kokybės vertinimo centro (SKVC) (Vilnius, Lietuva) išorinis vertinimas, kurį koordinavo Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija (ENQA). Tai antrasis išorinis SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūros, vertinimas. SKVC yra visateisis ENQA narys nuo 2012 m. spalio mėn., siekiantis atnaujinti savo narystę ENQA. Nuo 2012 m. gruodžio mėn. SKVC buvo įtrauktas į Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registrą (EQAR) ir dabar taip pat siekia, kad būtų iš naujo įtrauktas į EQAR.

Šios išorinio vertinimo išvados yra vertinimo proceso, grindžiamo SKVC savianalizės suvestine ir išoriniu vertinimu, rezultatas, įskaitant vizitą į Centrą Vilniuje, Lietuvoje. Išorinio vertinimo ekspertų grupė, kurią paskyrė ENQA, įvertino, kaip ir kiek SKVC įgyvendina Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires (ESG). Vertintojai analizavo visas tris veiklas, kurias tiek Lietuvoje, tiek užsienyje atlikti numato ESG: (a) studijų programų vertinimas ir akreditavimas; (b) aukštojo mokslo institucijų (AM) vertinimas ir akreditavimas; (c) AM vertinimas, siekiant nustatyti, ar ji tinkama aukštajam išsilavinimui suteikti. Ekspertų grupė taip pat atsižvelgė į nuo 2012 m. vertinimo padarytą pažangą ir į Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo registre (EQAR) iškeltas problemas, kai SKVC buvo į jį įtrauktas.

Ekspertai nustatė, kad SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūra, labai vertina visi socialiniai dalininkai. SKVC įvairiais būdais sugeba visus juos įtraukti. Kokybės užtikrinimo procedūromis bei išorinio vertinimo rezultatais itin pasitikima. Tai išskirtinė savybė suvokiant, kad aukštasis mokslas Lietuvoje iš buvusios sovietinės sistemos perėjo į Europos aukštojo mokslo erdvę. Ši svarbi evoliucija ir šalies aktyvumas iš dalies paaiškina, kodėl SKVC dalyvauja įvairiausioje tarptautinėje veikloje. Ekspertų grupė taip pat pritaria kai kurių socialinių dalininkų nuomonei, kad SKVC turėtų rasti tinkamą pusiausvyrą tarp vietos konteksto ir naujų tarptautinių pokyčių.

Remdamasi esminiais Bolonijos proceso kokybės užtikrinimo principais, ekspertų grupė skatina SKVC peržiūrėti savo išorinio vertinimo procedūras, pradedant nuo AM visiškos atsakomybės už savo vykdomų studijų programų kokybę. Reikia pamažu pereiti nuo kokybės kontrolės prie tobulėjimą skatinančio ekspertinio vertinimo, kuris taip pat padėtų puoselėti kokybės kultūrą. Be to, Švietimo ir mokslo ministerija ir aukštojo mokslo institucijos pritarė labiau integruotam programų bei institucijų vertinimo metodui.

Ekspertai nustatė, kad SKVC atsižvelgė į visas 2012 m. pateiktas rekomendacijas ir dauguma jų buvo visiškai įgyvendintos. Pavyzdžiui, agentūra stengėsi rinkti oficialius ir neoficialius, vidinius bei išorinius atsiliepimus, taip pat dėjo labai daug pastangų analizei bei tolesnių veiksmų vertinimui. Be to, akivaizdžiai pagerėjo studentų ir darbdavių įsitraukimas į kokybės užtikrinimo procesą. Taip pat tinkamai buvo išspręstas klausimas dėl nepriklausomumo. Ekspertų grupės manymu, nuo 2012 m. vertinimo SKVC padarė reikšmingą pažangą, nors vis dar išlieka tam tikri neaiškūs aspektai, kuriems reikia skirti papildomą dėmesį. Pagrindinės sritys, kurias reikia tobulinti, yra susijusios su ištekliais (ESG 3.5) ir tikslą atitinkančiomis metodikomis (ESG 2.2).

Todėl šiose vertinimo išvadose taip pat teikiamos rekomendacijos dėl veiksmų. Ekspertai rekomenduoja tobulinti šias penkias sritis: finansų planavimą, kad būtų garantuojamas agentūros pagrindinės veiklos finansavimas; SKVC metodikų peržiūrą, siekiant dar labiau sumažinti biurokratijos lygį, procedūras paversti efektyvesnėmis bei veiksmingesnėmis; struktūriškesnio teminių analizių metodo taikymą, kad būtų labiau atsižvelgiama į socialinių dalininkų poreikius;

nuoseklesnį sprendimų priėmimo procesą, grindžiamą pasitikėjimu ekspertų grupėmis; konkretesnę skundų teikimo ir nagrinėjimo procedūrą.

Ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC atitinka ESG. Agentūra visiškai atitinka aštuonias nuostatas ir iš esmės atitinka penkias nuostatas.

Atitikimo lygis kiekvienai ESG nuostatai yra toks:

Visiškai atitinka

- 3.1. Kokybės užtikrinimo veiklos, politika ir procesai
- 3.2. Oficialus statusas
- 3.3. Nepriklausomumas
- 3.6. Vidinis kokybės užtikrinimas ir profesionalumas
- 3.7. Periodiškas išorinis agentūrų vertinimas
- 2.1. Atsižvelgimas į vidinį kokybės užtikrinimą
- 2.3. Įgyvendinimo procesai
- 2.4. Ekspertai
- 2.6. Vertinimo išvados

Iš esmės atitinka

- 3.4. Teminės analizės
- 3.5. Ištekliai
- 2.2. Metodikų, atitinkančių tikslą, kūrimas
- 2.5. Vertinimo kriterijai
- 2.7. Skundai ir apeliacijos

ĮVADAS

Šioje ataskaitoje analizuojama, ar Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) atitinka *Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires* (ESG). Ataskaita grindžiama nuo 2016 m. gruodžio iki 2017 m. gegužės mėnesio atliktu išoriniu vertinimu.

VERTINIMO PAGRINDAS IR VERTINIMO PROCESO PLANAS

VERTINIMO PAGRINDAS

ENQA nuostatuose reikalaujama, kad bent kartą per penkerius metus visose agentūrose narėse būtų periodiškai vykdomi išoriniai vertinimai, siekiant užtikrinti, kad jos iš esmės veikia pagal ESG, kaip buvo numatyta 2015 m. Bolonijos proceso Jerevano ministrų konferencijoje.

Kadangi tai antrasis SKVC vertinimas, tikimasi, kad ekspertų grupė pateiks aiškius visų sričių rezultatų įrodymus ir patvirtins nuo ankstesnio vertinimo padarytą pažangą. Ekspertai vadovaujasi tobulėjimo požiūriu, kadangi *ENQA agentūrų vertinimo gairėse* nurodomas tikslas – nuolatinis agentūrų tobulėjimas.

Šis vertinimas atskirai apima ESG nuostatų 2 ir 3 dalis, atskiriant veiklos rūšis, kai to reikia. Vertinama SKVC veikla yra išvardyta savianalizės suvestinės 17–18 psl., ENQA užduotyje (3 priedas) ir EQAR tinkamumo patvirtinime (2016 m. liepos 26 d., Briuselis).

ESG apima šias tris veiklas:

- a) 1 veikla. Išorinis studijų programų (vykdomų ir ketinamų vykdyti) vertinimas ir akreditavimas Lietuvoje ir užsienio šalyse;
- b) 2 veikla. Išorinis aukštųjų mokyklų veiklos vertinimas ir akreditavimas Lietuvoje ir užsienio šalyse;
- c) 3 veikla. Aukštųjų mokyklų tinkamumo teikti aukštąjį išsilavinimą vertinimas.

Taip pat įvairi papildoma veikla:

- d) Tarptautinė veikla;
- e) AM konsultavimas vertinimo procedūrų klausimais;
- f) Aukštojo mokslo kokybės gerinimas;
- g) Skelbimas ir komunikacija.

Kita, tiesiogiai su SKVC, kaip su kokybės užtikrinimo agentūra, nesusijusi veikla šiame išoriniame vertinime nenagrinėjama.

EQAR aiškiai nurodo, kad SKVC trečioji veikla (vertinti naujas AM) yra numatyta ESG ir ją reikėtų įtraukti į išorinį vertinimą. Tačiau ekspertų grupė pastebėjo, kad per nagrinėjamą laikotarpį tokių vertinimų nebuvo atlikta. Be to, EQAR nurodo, kad „remiantis jūsų [SKVC] prašyme pateikta informacija, studijų programų ir aukštojo mokslo institucijų išorinis vertinimas ir akreditavimas yra tarpusavyje susiję. Kadangi sprendimai dėl akreditavimo priimami remiantis (programų ir aukštojo mokslo institucijų) išoriniu vertinimu, abu šie žingsniai kartu sudaro išorinį kokybės užtikrinimą ir dėl to juos galima vykdyti kartu“.

PAGRINDINĖS 2012 M. VERTINIMO IŠVADOS

Prieš penkerius metus SKVC buvo atliktas pirmasis išorinis vertinimas. 2012 m. ekspertų grupė nustatė, kad SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūra, iš esmės atitinka 2005 m. ESG nuostatas. Ekspertai pateikė SKVC rekomendacijas, kurios buvo atitinkamai įgyvendintos 2014 m. pažangos ataskaitoje.

Nustatytas toks atitikimo lygis kiekvienai ESG nuostatai:

Visiškai atitinka

- 2.2. Išorinio kokybės užtikrinimo procesų vystymas
- 2.3. Sprendimų priėmimo kriterijai
- 2.7. Vertinimo periodiškumas
- 3.2. Oficialus statusas
- 3.3. Veikla
- 3.4. Ištekliai
- 3.5. Misija
- 3.6. Nepriklausomumas

Iš esmės atitinka

- 2.1. Vidinio kokybės užtikrinimo procedūrų naudojimas
- 2.4. Iškeltų tikslų ir procesų dermė
- 2.5. Vertinimo išvados
- 2.8. Sisteminė analizė
- 3.1. Išorinio kokybės užtikrinimo procedūrų aukštajame moksle naudojimas
- 3.7. Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir veiklos būdai
- 3.8. Atskaitomybė

Iš dalies atitinka

- 2.6. Tolesnė veikla

1 priede pateikiama išsamesnė 2012 m. vertinimo rezultatų apžvalga ir kita išsami informacija.

VERTINIMO PROCESAS

2017 m. SKVC išorinis vertinimas buvo atliekamas pagal procedūras, aprašytas *ENQA agentūrų vertinimo gairėse* ir pagal Užduotyje numatytą planą.

SKVC išorinio vertinimo ekspertų grupę paskyrė ENQA. Grupę sudarė šie nariai:

- Jacques Lanarès, mokslų daktaras (grupės vadovas), Loanos universiteto Kokybės, žmoniškųjų išteklių ir dėstymo plėtros prorektorius, Socialinių ir politikos mokslų fakulteto profesorius (Šveicarija) [EUA kandidatas];
- Michèle Wera, magistrė (grupės sekretorė), Nyderlandų – Flandrijos akreditavimo organizacijos (NVAO) politikos patarėja, Nyderlandai [ENQA kandidatė];
- Saulius Vengris, mokslų daktaras, Vilniaus dailės akademijos Strateginės raidos prorektorius, Lietuva [ENQA kandidatas];
- Marija Vasilevska, bakalaurė, Iustinianus Primus Teisės fakulteto magistrantūros studentė, Skopjė, Makedonija [ESU kandidatė].

Konkretus vertinimas buvo pradėtas, kai SKVC pateikė ENQA savianalizės suvestinę (SS; 2016 m. lapkričio mėn.). Po to, kai ENQA atliko jos pirminę peržiūrą ir nedidelius pakeitimus, SS buvo pateikta ekspertų grupei (2016 m. gruodžio mėn.). Ekspertai elektroniniu paštu keitėsi asmeniniais komentarais, formulavo klausimus ir sudarinėjo vizito programos projektą. Galutinė programa buvo sudaryta likus savaitei iki vizito (2017 m. vasario 17 d.).

ENQA surengė ekspertams parengiamąjį trumpą instruktažą telefonu (2017 m. sausio 25 d.) ir suteikė papildomos informacijos apie procedūrą. Prieš vizitą į agentūrą ekspertų grupės vadovas ir sekretorė reguliariai palaikė ryšį, taip pat ir su SKVC ryšių palaikymo darbuotoju bei ENQA koordinatoriumi.

Per keturių dienų vizitą į agentūrą Vilniuje (2017 m. vasario 21–24 d.) ekspertų grupė susitiko su vadovybe, personalu, studentais, AM atstovais ir kitais susijusiais socialiniais dalininkais. Per 15 sesijų turėta daug galimybių aptarti ir patikrinti SS išvadas bei surinkti konkretesnius įrodymus. Grupės susitikimai su SKVC vadovybe ir socialiniais dalininkais padėjo geriau suvokti agentūros kokybės užtikrinimo veiklą bei bendrai jos kokybės sistemą. SKVC direktorės ir jos komandos atvirumas, entuziazmas ir pasiruošimas labai vertinamas. Ekspertai taip pat išnagrinėjo papildomus dokumentus ir apsilankė SKVC patalpose. Vizitui besibaigiant ekspertai priėmė sprendimą dėl atitikties kiekvienai iš ESG nuostatų. Naudoti tokie vertinimai kaip: visiškai atitinka, iš esmės atitinka, iš dalies atitinka arba neatitinka. Vizitui besibaigiant su SKVC buvo aptarta ataskaita.

Išorinio vertinimo ataskaitoje pateikiamos vertinimo išvados, įskaitant įrodymus, analizę ir išvadą dėl kiekvienos ESG nuostatos atskirai. Ataskaitoje ekspertų grupė nagrinėja ir analizuoja atitiktį ESG nuostatoms šiose trijose pagrindinėse srityse: (a) studijų programų vertinimas ir akreditavimas Lietuvoje ir užsienio šalyse; (b) aukštojo mokslo institucijų (AM) vertinimas ir akreditavimas Lietuvoje ir užsienio šalyse ir (c) AM vertinimas, siekiant nustatyti, ar jos tinkamos aukštajam išsilavinimui suteikti. Kur įmanoma, vertinimo išvadose šios veiklos atskiriamos. Vertinimo išvadose aiškiai pabrėžiamos pagyros bei rekomendacijos. Tai pat ypatingas dėmesys skiriamas pažangai po 2012 m. vertinimo ir problemoms, pažymėtoms EQAR, kai SKVC buvo įtrauktas į registrą. Buvo pasinaudota ENQA pateiktu ataskaitos šablonu.

Visi ekspertų grupės nariai prisidėjo prie rašymo proceso. Neprieštaraujant grupės vadovui (2017 m. kovo 16 d.) vertinimo išvados buvo pateiktos ENQA baigiamajam patikrinimui. Išorinio vertinimo išvadų galutinis projektas (2017 m. balandžio 19 d.) buvo nusiųstas į Vilnių, kad būtų patikrinta, ar tiksli faktinė informacija (2017 m. balandžio 21 d.). Po agentūros komentarų vertinimo išvados buvo pakoreguotos (2017 m. gegužės 5 d.) ir tada ekspertų grupės vadovas pateikė ENQA galutinį išvadų variantą (2017 m. gegužės 12 d.).

Viso proceso metu vertintojams padėjo ENQA projektų ir finansų pareigūnė bei SKVC vertinimo ENQA koordinatore Anaïs Gourdin.

Savianalizės suvestinė

SS pirmiausia aprašomos dvi pagrindinės SKVC veiklos, būtent išorinis programų ir AM vertinimas ir akreditavimas Lietuvoje ir užsienyje. Informacija apie trečiąją veiklą (AM vertinimas, siekiant nustatyti, ar jos tinkamos aukštajam išsilavinimui suteikti) savianalizės suvestinėje yra ribota, daugiausia dėl to, kad iki šiol buvo vykdoma nedaug tokių procedūrų. Iš esmės, vertinimo laikotarpiu SKVC negavo nei vieno prašymo išduoti leidimą ir dėl to nevykdė tokios veiklos. Tačiau prieš vizitą SKVC parengė SS, į kurią įtraukė detalesnę informaciją apie trečiąją veiklą. SS skelbiama SKVC tinklalapyje anglų ir lietuvių kalbomis.

SS yra aiškios struktūros, informatyvi ir naudinga nurodant agentūros atitiktį ESG nuostatoms. Dokumente išlaikoma tinkama pusiausvyra tarp aprašomųjų elementų ir kritiškos savianalizės. Priedai aktualūs ir neperkrauti. Vertinimo ekspertai vizito metu gavo papildomus dokumentus ir įvairią atnaujintą informaciją. Tai buvo informatyvu, bet ne visada padėjo sklandžiam procesui.

Apskritai, savianalizės procesas buvo visaapimantis. SS bendrai rengė nedidelė SKVC darbuotojų grupė. Tiek vidaus, tiek išorės socialiniai dalininkai reikšmingai prisidėjo prie savianalizės. Tai buvo patvirtinta per įvairius pokalbius vertinimo metu. Paklausta apie SS rengimo proceso išlaidas ir naudą, darbo grupė nustatė, kad ji teikė platesnę ir išsamesnę agentūros kokybės užtikrinimo veiklos analizę iš skirtingų perspektyvų. Ji taip pat pagerino tiek

formaliają, tiek neformaliają vidinę ir išorinę komunikaciją, skatino dirbti grupėje SKVC kokybės užtikrinimo padaliniuose.

AUKŠTASIS MOKSLAS IR AGENTŪROS KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMA¹

AUKŠTOJO MOKSLO SISTEMA

Nuo 1940 m. vidurio iki 1991 m. Lietuvos aukštasis mokslas buvo organizuojamas pagal sovietinę aukštojo mokslo sistemą. 1990 m. pradžioje Lietuva įgyvendino švietimo reformas ir 1993–1994 m. buvo įvesta trijų studijų pakopų sistema. 1998 m. spalio 15 d. priimdama įstatymą Lietuva ratifikavo Europos Tarybos ir UNESCO kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvenciją (plačiai žinomą kaip 1997 m. Lisabonos pripažinimo konvencija, LPK). 1999 m. Lietuva tapo Bolonijos proceso dalimi.

2000 m., praėjus 10 metų po to, kai Lietuva atsiskyrė nuo Sovietų Sąjungos, aukštojo mokslo sistema tapo dvinarė. Mokslo ir studijų įstatymas (2009 m., 2016 m. įstatymas) šiuos du sektorius apibrėžia:

- išskiriami du aukštųjų mokyklų tipai: universitetai (22, iš jų valstybinių – 14) ir kolegijos (22, iš jų valstybinių – 12);
- yra skiriamos dviejų rūšių studijų programos: universitetinės (1440 programos) ir koleginės (451 programa);
- universitetai ir kolegijos teikia skirtingo profilio kvalifikacijas: kolegijos teikia profesinio bakalauro laipsnį, o universitetai gali teikti bakalauro, magistro ir daktaro laipsnius;
- koleginės studijos labiau orientuotos į parengimą profesinei veiklai ir sudaro sąlygas asmeniui įgyti taikomaisiais moksliniais tyrimais ir (arba) taikomąja moksline veikla grindžiamą profesinę kvalifikaciją; universitetinės studijos yra labiau orientuotos į universalųjį bendrąjį išsilavinimą, teorinį pasirengimą ir aukščiausio lygio profesinius gebėjimus.

Įstatyme taip pat apibrėžiamos valstybinės ir privačios AM. Vyriausybė privačioms institucijoms turi išduoti veiklos leidimą. Visos studijų programos yra įtrauktos į Švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – Ministerija) registrą.

Valstybinės AM finansuojamos mišriai: iš valstybės biudžeto ir iš studentų mokesčių už mokslą. Lėšos iš valstybės biudžeto gali būti paskirstomos nevalstybinėms AM tik tam tikrais atvejais, pvz., vadinamųjų unikalių studijų programų vykdymui subsidijuoti. Mokestis už mokslą gali būti valstybės kompensuojamas, jei studentas demonstruoja itin aukštus studijų rezultatus. Studentai gali gauti valstybines ar valstybės remiamas paskolas, socialines paskolas ir kitas paramos lėšas.

Statistika rodo, kad 2015–2016 metais kolegijose iš viso studijavo 39772 studentai (82 proc. – valstybinėse; 18 proc. – nevalstybinėse), universitetuose iš viso buvo 93524 studentai (95 proc. – valstybiniuose; 5 proc. – nevalstybiniuose). Pastaraisiais metais stebima bendra tendencija – kolegijose kasmet sumažėja apie 2000 studentų, universitetuose – apie 7000; šis demografinis nuosmukis tęsis iki 2020 m., vėliau tikimasi nedidelio augimo.

KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

¹ Daugiausia paremta informacija iš SS, SKVC tinklalapyje teikiama informacija ir pirmą vizito dieną SKVC teiktais pranešimais

Lietuvoje kokybės užtikrinimas prasidėjo 1995 m. įsteigus Studijų kokybės vertinimo centrą. Šis centras ir jo veikla tobulina kokybės užtikrinimą Lietuvoje.

Lietuvai prisijungus prie Bolonijos proceso 1999 m., kokybės užtikrinimo sistema buvo toliau plečiama. Pavyzdžiui, 2010 m. Lietuvoje buvo patvirtinta Lietuvos kvalifikacijų sandara (LKS). Sandaroje apibrėžiami aštuoni švietimo lygiai, kurie yra analogiški Europos modeliui. 2011 m. buvo įvesta naujoji kreditų sistema su ECTS.

Lietuvoje nėra švietimo reikalų inspekcijos. Be kitų veiklos sričių, Valstybės kontrolė taip pat audituoja ir visas švietimo politiką įgyvendinančias organizacijas bei mokslo ir studijų institucijas. Vidurinio mokslo kokybę užtikrina Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra; už profesinio mokymo kokybės užtikrinimą atsakingas Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (KPMPC); mokslo ir meno darbų vertinimą atlieka ir teisę vykdyti doktorantūros studijas suteikia Lietuvos mokslo taryba (LMT).

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) buvo įsteigtas 1995 m. SKVC organizuodavo AM mokslinių tyrimų ir aukštojo mokslo veiklos vertinimą, taip pat vertino aukštojo mokslo kvalifikacijas ir teikė informaciją apie kvalifikacijų pripažinimą. Nuo tada pagrindinė SKVC veikla nesikeitė: Centras veikia kaip nacionalinė aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūra ir kaip akademinės informacijos bei užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimo centras. SKVC reguliarius išorinius vertinimus pradėjo vykdyti 1998–1999 m. Centras nuo 2002 m. yra viešojo administravimo institucija. 2009 m. kai kurios Centro funkcijos buvo perduotos Lietuvos mokslo tarybai. Institucijų vertinimai buvo pradėti vykdyti 2011 m.

SKVC nuostatai yra patvirtinti Švietimo ir mokslo ministro įsakymu. Pavedimas parengti tam tikrą sritį reguliuojančius dokumentus SKVC yra suteikiamas arba LR Vyriausybės, arba LR Švietimo ir mokslo ministro. Pagrindiniai SKVC uždaviniai, apibrėžti Mokslo ir studijų įstatyme bei organizacijos nuostatuose, yra:

- skatinti Lietuvos aukštųjų mokyklų veiklos kokybę per išorinį vertinimą bei institucijų ir studijų programų akreditavimą;
- kurti palankias laisvo asmenų judėjimo sąlygas organizuojant ir vykdant užsienio institucijose įgytų, su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų vertinimą ir pripažinimą bei kitas Lietuvos ENIC / NARIC centro funkcijas Lietuvos Respublikoje.

SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūros, vykdomos veiklos yra: išorinis programų vertinimas ir akreditavimas, AM vertinimas ir akreditavimas, AM paraiškų leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą gauti vertinimas. Kaip kvalifikacijų pripažinimo centras, SKVC priima sprendimus dėl užsienio šalyse įgytų kvalifikacijų pripažinimo ir dėl pažymių pervedimo bei dalykų atitikmenų nustatymo vidurinėse mokyklose.

Nuo 2010 m. iki 2016 m. rugsėjo 1 d. Centras, kaip kokybės užtikrinimo agentūra, yra:

- atlikęs daugiau nei 50 aukštųjų mokyklų (26 universitetų ir 24 kolegijų) įvertinimą ir 51 kartą akreditavęs aukštąsias mokyklas;
- atlikęs 842 ketinamų vykdyti studijų programų vertinimus ir priėmęs 735 sprendimus dėl ketinamų vykdyti studijų programų akreditavimo (107 atvejais vertinimo procedūra buvo nutraukta arba dėl neigiamo įvertinimo programos nebuvo akredituotos);
- atlikęs 1411 vykdomų studijų programų vertinimų ir priėmęs 1478 sprendimus dėl vykdomų studijų programų akreditavimo (įskaitant sprendimus kitų EQAR registruotų agentūrų atliktų vertinimų pagrindu);
- įvertinęs 3 užsienio programas ir 1 AM.

2016 metais priimtas įstatymas įgyvendinamas nuo 2017 m. sausio 1 d.; numatytas pereinamasis laikotarpis visai aukštojo mokslo sistemai pasiruošti naujovėms – šis darbas vyksta nuo pat naujojo įstatymo projekto rengimo pradžios.

SKVC ORGANIZACIJA IR STRUKTŪRA

Taryba (iš 11 narių) ir direktorius yra kolegialiai atsakingi už SKVC valdymą. SKVC turi tris patariančiąsias institucijas: Studijų vertinimo komisiją (SVK), Aukštųjų mokyklų vertinimo komisiją (AMVK) ir Studijų programų apeliacinę komisiją (SPAK).

Centras turi keletą skyrių. Kokybės užtikrinimo agentūros funkcijas vykdo Studijų vertinimo skyrius ir Institucinio vertinimo skyrius, o ENIC / NARIC funkcijas – Kvalifikacijų vertinimo skyrius. Taip pat yra du pagalbiniai skyriai: Teisės ir bendrųjų reikalų skyrius ir Finansų skyrius.

SKVC įvairiuose skyriuose dirba 40 profesionalių darbuotojų. 2016 m. rugsėjo 1 d. SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūroje, dirbo 17 darbuotojų, 12 darbuotojų vykdė kitas funkcijas, o administraciją sudarė 11 darbuotojų.

SKVC bendradarbiauja su įvairiomis institucijomis ir vykdo nuolatinius susitikimus su, pavyzdžiui, Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija (LURK), Lietuvos kolegijų direktorių konferencija (LKDK), Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centru (MOSTA), Švietimo taryba, Aukštojo mokslo taryba, studentų organizacijomis (pvz., Lietuvos studentų sąjunga ir Vilniaus universiteto studentų atstovybe), taip pat darbdavių organizacijomis.

SKVC FUNKCIJOS, VEIKLA, PROCEDŪROS

SKVC vertina studijų programas (vykdomas ir ketinamas vykdyti) ir AM Lietuvoje ir užsienio šalyse bei paraiškas steigti naujas AM Lietuvoje. Sprendimai dėl akreditavimo grindžiami išorinio vertinimo išvadomis. Studijų programos ir AM gali būti akredituotos trejiems arba šešeriems metams, taip pat gali būti, kad programa neakredituojama. Naujos studijų programos akredituojamos laikotarpiui, kuris yra metais ilgesnis nei programos trukmė.

Išorinis vertinimas grindžiamas AM parengta savianalizės suvestine. Išoriniam vertinimui SKVC sudaro ekspertų grupes: vietines ar tarptautines ekspertų grupes programoms vertinti ir tarptautines grupes institucijoms vertinti. Pagrindiniai vertinimo proceso etapai yra: savianalizės rengimas, vizitas, vertinimo išvados (jų rengimas, aptarimas su patariančiuoju komitetu ir skelbimas) ir paskesnė veikla. Išorinio vertinimo išvados prieinamos viešai SKVC tinklalapyje.

Atliekant institucijų vertinimą vertinama AM kokybė keturiose srityse, rezultatas būna teigiamas arba neigiamas. Vykdomos studijų programos kokybė vertinama šešiose srityse keturių balų sistema. Visos naujos studijų programos patikrinamos dėl atitikties teisės reikalavimams. Ketinamoms vykdyti studijų programoms tam tikromis sąlygomis reikia atlikti išsamų išorinį vertinimą šešiose srityse. Tokį vertinimą atlieka dviejų konkrečioje srityje patirties turinčių ekspertų grupė ir nuo 2016 m. pabaigos studentų atstovas.

AM taip pat gali prašyti kitos kokybės užtikrinimo agentūros, kuri yra įtraukta į EQAR registrą, kad ji įvertintų jos programas. Sprendimą dėl akreditavimo (remiantis išorinio vertinimo išvadomis) priima SKVC. Institucijų vertinimą turi teisę vykdyti tik SKVC.

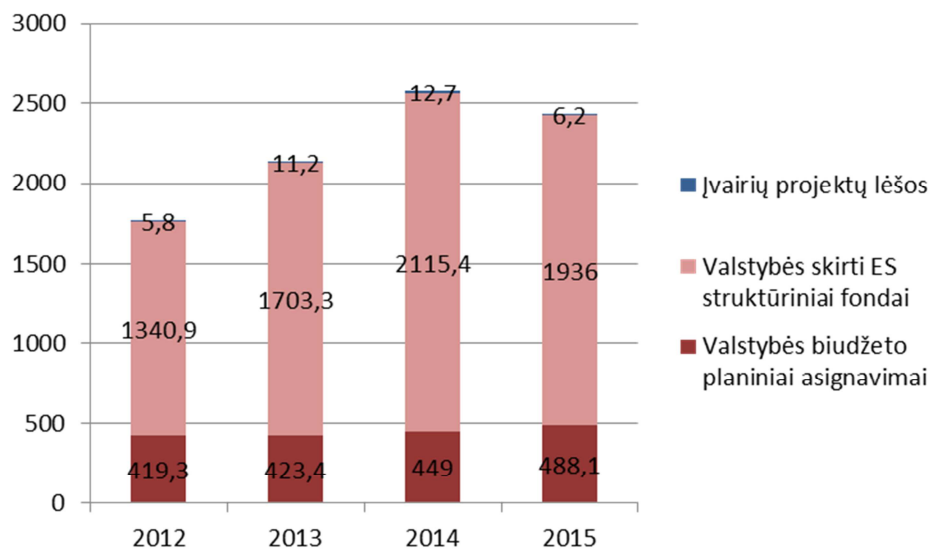
Tarptautiškumas yra svarbus aspektas nacionaliniu mastu ir SKVC darbe. Tarptautinės veiklos pagrindinis tikslas – padėti įgyvendinti pagrindines SKVC funkcijas tiek kaip kokybės užtikrinimo agentūrai, tiek kaip ENIC / NARIC centrui. SKVC tarptautiniai ryšiai demonstruojami įvairiais būdais: SKVC darbuotojai prisideda prie bendrų nacionalinių reformų tikslų pasiekimo ir prie Bolonijos proceso vykdymo kaip ekspertai; SKVC aktyviai dalyvauja

ENQA; dalyvaudamas projektuose Centras kitose šalyse ugdo personalo kokybės užtikrinimo gebėjimus; užsienyje SKVC darbuotojai pripažįstami kaip profesionalai (pvz., ENQA ekspertai ir ENQA valdybos nariai).

Galiausiai, SKVC nurodė, kad 50 metų priklausiusi Sovietų Sąjungai, Lietuva buvo atskirta nuo demokratinio pasaulio, šalies vystymasis buvo brutaliai sutrikdytas, akademinės bendruomenės ir kitų specialistų judėjimas buvo draudžiamas ir griežtai kontroliuojamas, prieiga prie literatūros bei kitų mokslinių tyrimų išteklių buvo labai ribota (ypač socialinių ir humanitarinių mokslų srityse), o galimybės dalyvauti bendruose mokslinių tyrimų projektuose buvo ypač mažos ir kt. Kviesdamas vertintojus iš užsienio Centras užtikrina, kad mokymas ir studijų teikimas apskritai atitinka tarptautines tendencijas. SKVC tikisi padėti AM iš naujo užmegzti ryšius su kolegomis iš užsienio ir vėl priklausyti laisvajam pasauliui.

SKVC FINANSAVIMAS

SKVC finansuojamas iš valstybės biudžeto ir ES struktūrinių projektų fondų. Centro metinis biudžetas kartu su visu valstybės biudžetu yra tvirtinamas vieniems metams, tačiau išlaidos išoriniams vertinimams yra planuojamos dvejiems metams. Įgyvendinamų projektų biudžetai yra tvirtinami visam projekto laikotarpiui.

Centro gautos lėšos 2012–2015 m., tūkst. Lt. Šaltinis: SKVC statistiniai duomenys.

IŠVADOS: SKVC ATITIKTIS EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO NUOSTATOMS IR GAIRĖMS (ESG)

ESG 3 DALIS: KOKYBĖS UŽTIKRINIMO AGENTŪROS

ESG 3.1. KOKYBĖS UŽTIKRINIMO VEIKLOS, POLITIKA IR PROCESAI

Nuostata:

Agentūros turi vykdyti išorinio kokybės užtikrinimo veiklas, apibūdintas 2 ESG dalyje, reguliariai. Jos turi turėti aiškius ir tiksliai suformuluotus tikslus ir uždavinius, kurie būtų jų viešai skelbiamos misijos dalis. Tikslai ir uždaviniai turėtų atsispindėti kasdieniame agentūros darbe. Agentūros turi užtikrinti, kad į jų valdymą ir darbą būtų įtraukiami socialiniai dalininkai.

2012 m. išorinis vertinimas

3.1 nuostata. Išorinio kokybės užtikrinimo procedūros aukštajame moksle: iš esmės atitinka.

3.3 nuostata. Veikla: visiškai atitinka.

3.5 nuostata. Misija: visiškai atitinka.

Įrodymai

Veikla

SS nurodyta, kad visa SKVC vertinama veikla, tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, yra pagrįsta ESG, numatytais procesais ir kriterijais. Jie nustatyti kiekvieną veiklą apibrėžiančiuose dokumentuose²: kiekvienoje metodikoje nurodytos procedūros, kaip reikia atlikti vertinimą, jos teisiškai privalomos. Be institucijų vertinimo metodikos, SKVC yra parengusi patarimus, kaip atlikti savianalizę, kurie nėra teisiškai privalomi. Visus vertinimus (išskyrus ketinamas vykdyti studijų programas, atsižvelgiant į institucinio vertinimo rezultata) sudaro savianalizės suvestinė, nepriklausomų ekspertų grupės atliekamas išorinis vertinimas, ekspertų išvados, oficialus sprendimas ir paskesnė veikla. Vertinimo rezultatai, įskaitant ekspertų išvadas, skelbiami SKVC tinklalapyje.

Kaip kokybės užtikrinimo agentūra, SKVC reguliariai vykdo išorinio kokybės užtikrinimo procedūras. SS pateiktais statistiniais duomenimis (27–28 psl.), 2012–2016 m. agentūra atliko labai daug studijų programų ir AM išorinių vertinimų. Centras vykdė keturis vertinimus užsienyje (Slovėnijoje) ir nei vienos licencijavimo procedūros per minėtą laikotarpį. Vertinimo procedūros kartojamos kas trejus ar šešerius metus, priklausomai nuo ankstesnės

² - Programų vertinimas ir akreditavimas: Aukštojo mokslo studijų programų vertinimo metodika (2011 m., aktuali redakcija nuo 2016 m.), Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika (2011 m., aktuali redakcija nuo 2016 m.), SKVC studijų programų vertinimo principai ir procedūros (aktuali redakcija 2017 m.)

- Institucijų vertinimas ir akreditavimas: Aukštosios mokyklos vertinimo vykdymo metodika (2010 m., aktuali redakcija nuo 2016 m.); Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarka (2010 m.); Aukštųjų mokyklų akreditavimo tvarka (2010 m.)

- Vertinimas užsienyje: Užsienio aukštosiose mokyklose vykdomų studijų programų vertinimo metodika (2015 m.); Užsienio aukštųjų mokyklų vertinimo metodika (2015 m.)

- Vertinimas dėl licencijavimo: Metodika ir tvarka Lietuvoje (2009 m.)

procedūros rezultatų. Toks vertinimo ciklas aprašytas 2016 m. įstatyme³ ir SKVC metodikose. Naujo pobūdžio studijų krypčių bei AM vertinimai bus pradėti vykdyti 2018 m. Instituciniams vertinimams tai bus antrasis etapas. Vertinimai užsienio šalyse ir licencijavimo procedūros atliekamos pagal prašymą. Jei bus nustatyta, kad AM gali teikti aukštąjį išsilavinimą, jai bus privaloma atlikti pakartotinius išorinius vertinimus.

Du SKVC skyriai vykdo išorinius vertinimus: Studijų vertinimo skyrius ir Institucinio vertinimo skyrius. Šie skyriai taip pat atsakingi už įvairią pagalbinę veiklą, prisidedančią prie SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūros, darbo. Per šešerių metų laikotarpį (2011–2016 m.) Centras yra organizavęs daugiau nei 150 renginių, įskaitant mokymus, seminarus ir tarptautines bei nacionalines konferencijas (SS 28–29 psl.).

Ypač išsiskiria konsultacinių ir tarptautinių renginių skaičius. Centro AM ir Vyriausybei teikiamos konsultacinės paslaugos išsamiai apibrėžtos ministro įsakyme dėl agentūros nuostatų (pvz., 13 straipsnyje). Tai vykdoma Ministerijos kvietimu aktyviai dalyvaujant diskusijose dėl švietimo reformų ir kokybės užtikrinimo. SKVC teikia konsultacijas ir pagalbą AM skirtingais klausimais ir įvairiomis formomis, pavyzdžiui, rengiantis vertinimo procedūrai.

SSGG analizėje tarptautiškumas traktuojamas kaip stiprybė ir galimybė (SS 71 psl.). Čia vėl vadovaujamosi SKVC nuostatais, kur daugelis straipsnių yra tiesiogiai susiję su ESG ir tarptautiniu aukštojo mokslo bei kokybės užtikrinimo kontekstu. Pavyzdžiui, 10.10 straipsnyje išsamiai aprašoma SKVC funkcija, susijusi su gerąja praktika kitose šalyse ir tarptautiškumo didinimu aukštajame moksle. SSGG minimos penkios į tarptautiškumą orientuotos stiprybės ir galimybės (SS 71 psl.). Vizito metu ekspertams pateiktuose trijuose dokumentuose SKVC išsamiai apibrėžė savo tarptautinę veiklą⁴.

Politika

Strateginiuose planuose agentūros misija yra: „Kurti palankias sąlygas aukštojo mokslo kokybės gerinimui Lietuvoje bei laisvam asmenų judėjimui pasaulyje siekiant Lietuvos aukštojo mokslo konkurencingumo didinimo ir kvalifikacijų aiškumo“. Tinklalapyje išsamiau paaiškinami veiklos tikslai ir siekiai: „SKVC įsipareigoja Lietuvoje skatinti aukštojo mokslo kokybę bei kokybės kultūrą, kurti palankias studijų ir profesinės veiklos, laisvo asmenų judėjimo sąlygas, siekti, kad Lietuvos aukštojo mokslo sistema atitiktų Europos aukštojo mokslo erdvės nuostatas“.

Į centro misiją yra atsižvelgiama vidutinės trukmės laikotarpio strateginiame plane, darbinuose planuose ir metiniuose darbo planuose. Tokiu būdu veikia agentūros politika. Naujusias strateginis planas⁵ buvo sudarytas 2016 m. pabaigoje, parengus SS. Kiti susiję politiką apibrėžiantys dokumentai yra *Kokybės politika* ir *Kokybės vadovas*⁶; abu paskelbti 2011 m. Peržiūrėta vadovo versija bus baigta 2017 m. vasarą. Visi politiką apibrėžiantys dokumentai skelbiami SKVC tinklalapyje.

Socialiniai dalininkai

Kaip nurodyta SS, agentūra užtikrina, kad į jos valdymą ir darbą būtų įtraukiami socialiniai dalininkai. Šį teiginį patvirtina įvairūs dokumentai: skirtingi Vyriausybės nutarimai,

³ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2009 m., aktuali redakcija nuo 2016 m.)

⁴ Dėl tarptautinių santykių (2017 m.); SKVC partnerystės projektų sąrašas (1997–2018 m.); SKVC koordinuojamų projektų sąrašas (2001–2018 m.)

⁵ 2014–2016 m. strateginis planas (2014 m.); 2017–2019 m. strateginis planas (2016 m.)

⁶ http://www.skvc.lt/default/en/strategy_policy/quality-policy/quality-policy

SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūros, nuostatai⁷, patariančiųjų komisijų⁸ metodikos ir nuostatai (kaip išvardyta 4 priede ir SS 74–75 psl.).

Ekspertų grupė atidžiai išnagrinėjo protokolų⁹ pavyzdžius, kurie rodo, kad socialiniai dalininkai reguliariai susitinka ir aktyviai dalyvauja agentūros veikloje. Socialiniai dalininkai, įskaitant studentus ir darbdavius, nėra tik atstovaujami Taryboje ir įvairiuose vertinimo organuose. Jie tai pat dalyvauja visose diskusijose dėl naujų metodikų, mokymo veikloje, informacinėse sesijose ir kituose renginiuose, susijusiuose su aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimu.

Po 2012 m. išorinio vertinimo SKVC pastebėjo, kad ypač studentai ėmė aktyviau dalyvauti visoje išorinių vertinimų veikloje. Išsamesnė analizė pateikiama aptariant ESG 2 dalį, būtent ESG 2.4.

Ekspertų grupė taip pat pastebėjo, kad SKVC deda labai daug pastangų tarptautinei kompetencijai pritraukti. Užsienio ekspertai dalyvauja vertinant tiek programas, tiek institucijas. SKVC nuostatuose nurodyta, kad vienas Tarybos narys turi būti „tarptautinis ekspertas, gyvenantis ir dirbantis ne Lietuvos Respublikoje“ (19 straipsnis).

Pokalbių metu visi socialiniai dalininkai patvirtino, kad jie pasitiki SKVC kaip kokybės užtikrinimo agentūra. AM, studentai, darbdaviai ir ekspertai išreiškė pasitikėjimą SKVC veikla ir pastangomis gerinti Lietuvos aukštojo mokslo kokybę. Socialiniai dalininkai patvirtino, kad jų pastangos ir grįžtamoji informacija traktuojamos rimtai (taip pat žr. ESG 3.6). AM neabejoja agentūros profesionalumu ir išorinių vertinimų pridėtine verte. Ministerijoje ekspertai buvo informuoti, kad SKVC yra laikomas vienu svarbiausių aukštojo mokslo organų. SSGG analizėje bendradarbiavimas su Ministerija ir jos pagalba priskiriami prie stiprybių (SS 71 psl.). Taip pat aukštojo mokslo tobulinimui labai naudingas SKVC užmegztas tarptautinių ryšių tinklas. Tai naudinga ne tik akademikams ir studentams, bet ir pačiai Ministerijai.

Analizė

Veikla

Buvo pateikta pakankamai įrodymų, kad SKVC reguliariai vykdo išorinio kokybės užtikrinimo veiklą pagal ESG. SKVC apibrėžė kiekvienos veiklos teisinę sistemą ir gaires, taip pat tiems atvejams, kai dirbama už Lietuvos ribų. Dauguma dokumentų buvo neseniai peržiūrėti (2016 m. liepos mėn.) ir juos galima laisvai rasti interneto tinklalapyje. Ekspertai atskirame šių išvadų skyriuje (2 dalyje) išsamiau aptaria atitikimo atskiroms išorinio kokybės užtikrinimo nuostatoms klausimą.

Ekspertų grupė labai išsamiai aptarė dvi papildomas veiklas: tarptautiškumo didinimą ir konsultavimą. Remiantis Centro nuostatais ir socialinių dalininkų lūkesčiais, SKVC, be abejo, yra labai aktyvus tarptautinėje kokybės užtikrinimo arenoje, o tai savaime yra teigiamas faktas. Ministerija ir aukštosios mokyklos patvirtino, kad joms naudinga SKVC tarptautinė patirtis ir kompetencija. Taip pat ekspertai pritaria kai kurių socialinių dalininkų nuomonei, kad SKVC turėtų išlaikyti tinkamą pusiausvyrą tarp siekio transformuoti vietinę AM iš sovietinės švietimo sistemos į Bolonijos procesu grindžiamą sistemą ir naujųjų pokyčių Europoje, remiančių šią transformaciją. Panašu, kad SKVC puikiai supranta šį sunkumą, nepaisant tarptautinių ambicijų. Tačiau ekspertų grupė mano, kad Centro pagrindinis prioritetas yra užtikrinti kokybę Lietuvoje, kaip vienoje iš EAME šalių.

⁷ Studijų kokybės vertinimo centro nuostatai (Švietimo ir mokslo ministras, 2005 m.; atnaujinti 2016 m.)

⁸ Studijų vertinimo komisijos (SVK) nuostatai (2011 m.), Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijos (AMVK) nuostatai (2011 m.), Studijų programų apeliacinės komisijos (SPAK) nuostatai (2008 m., atnaujinti 2015 m.)

⁹ Tarybos protokolai ir trijų patariančiųjų komisijų posėdžių protokolai (lietuvių kalba)

SKVC funkcija – konsultuoti Vyriausybę ir AM. Iš pradžių ekspertų grupė manė, kad tarp SKVC kaip vertintojo ir kaip konsultanto ar eksperto vaidmens yra pastebima trintis. Abiejų šių vaidmenų vykdymas gali sukelti interesų konfliktą. Visgi vizito metu ekspertų grupė sužinojo, kad SKVC sugeba išlaikyti reikiamą atstumą. Ekspertai šiose išvadose kelis kartus grįš prie šio dvigubo vaidmens.

Ministerija reorganizuoja Lietuvos aukštojo mokslo sistemą ir labai vertina SKVC indėlį į šį procesą. Agentūros tarptautinė kompetencija ir išorės ekspertų rekomendacijos, suteiktos atlikus institucinį vertinimą, skatino ir toliau skatina tolesnį vystymąsi. Ministerija deklaruoja, kad ne visos rekomendacijos yra įgyvendinamos, bet į jas visada atsižvelgiama, siekiant kuo labiau tenkinti Lietuvos aukštojo mokslo interesus. Kaip jau minėta, reikia atsižvelgti į pokyčių tempą ir mastą.

Patariamasis vaidmuo aukštųjų mokyklų atžvilgiu, ko gero, yra dar sudėtingesnis, atsižvelgiant į tai, kad SKVC detalai konsultuoja, kaip AM turi parengti savianalizės suvestines. SKVC metodikose ir gairėse aiškiai apibūdinama procedūra, nurodant užduotis ir atsakomybę. Ekspertų grupė pripažįsta, kad AM ši parama yra naudinga, nes jos turi mažai patirties kokybės užtikrinimo srityje. Aukštosioms mokykloms sudėtingiausia perprasti savianalizės suvestinės analitinį pobūdį ir įtraukti visus socialinius dalininkus (ypač studentus) į savo vidinio kokybės užtikrinimo sistemą. Tačiau ekspertai mano, kad per kitą vertinimo ciklą aukštosios mokyklos galės daugiau remtis savo ankstesne patirtimi ir savo profesionalumu. SKVC būtų tinkamas laikas atsitraukti ir teikti mažiau patarimų. Augant pasitikėjimui AM kokybės sistemomis taip pat galėtų sumažėti SKVC detalių ir reiklų taisyklių bei reglamentų skaičius. Tai sustiprintų AM savarankiškumą kokybės užtikrinimo srityje. Tai taip pat, be abejo, sumažintų SKVC darbo krūvį. Ekspertų grupė grįš prie šios temos vėliau.

SKVC taip pat vykdo kitas pareigas, kurios aiškiai skiriasi nuo kokybės užtikrinimo veiklos. Du Centro skyriai vykdo studijų programų ir institucijų vertinimus, trečiasis skyrius yra atsakingas už kitas darbinės sritis, kaip nurodyta įvadinuose skyriuose apie agentūros organizacinę struktūrą. Nėra įrodymų, kad šios veiklos – kokybės užtikrinimo ir kita veikla – būtų persipynusios.

Politika

Ekspertų grupė išsamiai įvertino gautus dokumentus (strateginį planą, įskaitant misiją, darbo planą, veiklos planus, veiklos ataskaitas ir kokybės vadovą) ir mano, jog jie yra tinkama loginė politikos ir veiklos priemonių seka. Ekspertų nuomone, strateginis planas yra glaustas ir prasmingas. Po 2012 m. vertinimo išvadų ypatingas dėmesys skiriamas paskesnei veiklai. Ekspertų grupė sugrįš prie kokybės politikos ir kokybės vadovo ESG 3.6 dalyje.

Kokybės kultūros plėtrą skatinančios strategijos nėra tokios akivaizdžios. Pokalbių metu ekspertai pastebėjo, kad ši tema nebuvo plačiai aptariama ir jai nebuvo skiriama daug dėmesio. Tik keli socialiniai dalininkai žinojo, ką reiškia „kokybės kultūros“ sąvoka. Kai kuriuose SKVC dokumentuose minima kokybės kultūra, tačiau apie ją neužsimenama SKVC kokybės politikoje. Atsižvelgiant į tai, kad kokybės kultūra yra svarbi tolimesniam aukštojo mokslo kokybės gerinimui, ekspertai rekomenduoja šiai temai skirti daugiau dėmesio. Ekspertai taip pat siūlo visiems socialiniams dalininkams investuoti į stiprią kokybės kultūrą, kuri būtų grindžiama tomis pačiomis kokybės vertybėmis.

Socialiniai dalininkai

SKVC sugeba įtraukti visus – tiek vidaus, tiek išorės – socialinius dalininkus nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Dokumentai ir diskusijos su socialiniais dalininkais patvirtina, kad jie

aktyviai dalyvauja agentūros valdyme ir darbe. Pastaraisiais metais buvo dedamos ypatingos pastangos įtraukti studentus, darbdavius ir tarptautinius socialinius dalininkus. SKVC taip pat visapusiškai pasinaudoja socialinių dalininkų indėliu. Socialiniai dalininkai tai labai vertina. Ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC palaiko struktūrinius ir veiksmingus santykius su savo socialiniais dalininkais ir sėkmingai įtraukia visus socialinius dalininkus į agentūros dinamišką veiklą.

Ekspertų grupės pagyros

SKVC sugeba įgyti didelį pasitikėjimą. Socialiniai dalininkai iš užsienio, įskaitant Tarybos narius ir ekspertus, aktyviai dalyvauja agentūros valdyme ir darbe.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 3.2. OFICIALUS STATUSAS

Nuostata:

Agentūros turi turėti nustatytą teisinį pagrindą, o kompetentingos valstybės institucijos turi būti jas oficialiai pripažinusios kaip kokybės užtikrinimo agentūras.

2012 m. išorinis vertinimas

3.2 nuostata. Oficialus statusas: visiškai atitinka.

Įrodymai

Studijų kokybės vertinimo centras yra viešojo administravimo įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme pateikiama glausta SKVC, kaip aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūros, teisinė bazė. 2016 m. įstatymo redakcija¹⁰ keičia 2009 m. redakciją; naujoji redakcija įsigaliojo nuo 2017 m. sausio 1 d. Šiame įstatyme SKVC statusas nurodomas kaip nepriklausomas organas, kurio sprendimai yra privalomi (SS 13-22 psl.).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl Studijų kokybės vertinimo centro nuostatų patvirtinimo“ (2016 m. lapkričio 14 d. Nr. V-1002)¹¹, vadovaujantis pirmiau minėto įstatymo 22 straipsniu ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 6 straipsniu, taip pat nustato SKVC, kaip viešosios įstaigos, įgyvendinančios aukštojo mokslo kokybės politiką, nuostatas, teises, pareigas, finansavimą ir veiklos organizavimą.

2016 m. pradžioje visos atnaujintos metodikos buvo pristatytos visuomenei ir po to tapo teisiškai privalomos. Šie dokumentai oficialiai skelbiami Lietuvos teisės aktų registre ir juos galima rasti SKVC tinklalapyje.

Kadangi SKVC yra įtrauktas į EQAR registrą, Centras yra oficialiai pripažįstamas užsienyje. SKVC yra ENQA, CEENQA ir INQAAHE narys.

Per pokalbius socialiniai dalininkai patvirtino, kad jie pripažįsta SKVC, kaip kokybės užtikrinimo agentūros, oficialų statusą ir todėl pripažįsta jos išorinio vertinimo ir akreditavimo procedūrų išvadas. Kaip nurodoma SS (66–67 psl.), apeliacijos dažniausiai teikiamos dėl

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1a9058e049b311e6b5d09300a16a686c> (lietuvių kalba)

¹¹ <http://www.skvc.lt/default/lt/veikla/nuostatai>

nepalankių vertinimo išvadų. Tai buvo patvirtinta per pokalbius. Dauguma apeliacijų atmetamos kaip nepagrįstos. Nebuvo pateikta jokių apeliacijų dėl vertinimo procedūros pažeidimų.

Analizė

Agentūros veiklos teisinė bazė puikiai apibrėžta. SKVC yra įsteigtas, vadovaujantis įstatymų nuostatomis, ir formaliai pripažįstamas Švietimo ir mokslo ministerijos, kuri yra atsakinga viešoji institucija Lietuvoje. SKVC sprendimai yra privalomi. Visas taikomas sąrangas (metodikas) patvirtino pagrindiniai socialiniai dalininkai. Atsižvelgiant į tai, kad agentūros darbas vertinamas teigiamai ir kad socialiniai dalininkai patvirtino, jog pripažįsta Centro išorinių vertinimų išvadas, ekspertai daro išvadą, kad SKVC turi reikiamą oficialų statusą.

Ekspertų grupės pagyros

SKVC pripažįstamas kaip kokybės užtikrinimo agentūra ir yra visiškai palaikomas tiek vidaus, tiek išorės nacionalinių ir užsienio socialinių dalininkų.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 3.3. NEPRIKLAUSOMUMAS

Nuostata:

Agentūros turėtų būti nepriklausomos ir veikti autonomiškai. Jos turi prisiimti visą atsakomybę už savo vykdomą veiklą. Trečiosios šalys negali turėti įtakos jų priimamiems sprendimams.

2012 m. išorinis vertinimas

3.6 nuostata. Nepriklausomumas: visiškai atitinka.

Rekomendacija: Tarybos veikla turėtų būti įvertinta pagal jos darbo reglamentą ir turėtų būti imamasi veiksmų siekiant užtikrinti, kad reglamentas būtų aiškus ir apibrėžtas, kad Tarybos nariai žinotų kaip jo laikytis. Tai sustiprintų Tarybos kaip SKVC nepriklausomumą užtikrinančio organo statusą.

Įrodymai

Organizacijos nepriklausomumas

2016 m. įstatymas ir SKVC nuostatai reglamentuoja Lietuvos kokybės užtikrinimo agentūros veiklos organizavimą užtikrinant jos nepriklausomumą. Šiuose dokumentuose nustatytos direktoriaus ir Tarybos narių kandidatūrų iškėlimo ir skyrimo sąlygos. Agentūros nuostatuose aiškiai nurodoma, kad „Tarybos nariais negali būti Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariai, politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai, Centro valstybės tarnautojai ir darbuotojai“ (20 straipsnis). Juose taip pat nustatyta, kad nariai „privalo laikytis etikos reikalavimų [...], veikti nepriklausomai, neviešinti konfidencialios informacijos“ (31 straipsnis).

SKVC taip pat puoselėja tokias vertybes kaip nepriklausomumas ir nešališkumas: „[s]m[s]v[er]nk[šk]org[n]z[is] v[ik]lą vykdom[sk]dr[is], v[is]š[is]r obj[ektyv]p[gl] iš [nksto n[st]tyt[is] r[sk]lb[is]s k[ri]t[is] b[is]pro[is]d[ur]s; spr[is]nd[is]m[is] gr[is]nd[is]m[is]f[is]kt[is] r[is]j[is] v[is]rt[is]m[is]“

(2017–2019 m. strateginis planas, 8 psl.).

2012 m. vertinimo rekomendacija dėl Tarybos nepriklausomo statuso buvo apsvaistyta Taryboje, tačiau jokių pakeitimų padaryta nebuvo. Šį klausimą svarstant kartu su ekspertų grupe, Tarybos nariai patvirtino, kad jie nemato jokio poreikio nuostatus keisti. Savianalizės suvestinėje taip pat minima, kad Taryba aktyviai dalyvavo rengiant 2016 m. įstatymo redakciją, taip pat tai, kad Taryba visada noriai aptaria visus su SKVC susijusius klausimus (93 psl.). Tarybos nariai, su kuriais vizito į agentūrą metu susitiko ekspertų grupė, nurodė, kad Taryboje atstovaujama visoms interesų grupėms, o ši Tarybos narių įvairovė dar labiau užtikrina SKVC nepriklausomumą ne tik nuo Ministerijos, bet ypač nuo aukštųjų mokyklų. Taryba užtikrina, kad būtų išgirsti visi socialiniai dalininkai. Jos nariai patvirtino, kad jie neatlieka jokio vaidmens vykdant išorinius vertinimus arba priimant sprendimus dėl akreditavimo; jie aptaria kokybės užtikrinimo sistemą (pvz., tolesnę veiklą arba 2015 m. ESG), o ne pavienius atvejus. Apžvelgus įvairių Tarybos posėdžių protokolus jokių galimų interesų konfliktų požymių nenustatyta.

2012 m. vertinime taip pat buvo iškeltas klausimas dėl valstybinio Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) vaidmens atliekant vertinimus, dėl kurio bendrieji kriterijai ir pats procesas tampa ne visai aiškūs. Remiantis SKVC ir aukštųjų mokyklų siūlymais, MOSTA vaidmuo buvo peržiūrėtas, o atitinkamo Vyriausybės nutarimo pakeitimas įsigaliojo 2014 m. (SS 94 psl.). Tai taip pat akivaizdu ir iš peržiūrėtų metodikų. MOSTA teikia SKVC ekspertų grupėms duomenis apie materialiuosius išteklius ir susilaiko nuo bet kokio vertinimo (taip pat žr. ESG 2.7 dalį).

Švietimo ir mokslo ministerija įsteigė SKVC kaip nepriklausomą biudžetinę organizaciją. Lėšas, jų naudojimo ir finansinio audito tvarką nustato SKVC nuostatai (V skyrius). SKVC vardu veikianti direktorė visiškai atsako už tai, kad Centro finansinė veikla būtų vykdoma neviršijant Ministerijos nustatyto biudžeto. Ji „rūpinasi Centro intelektualiaisiais, materialiaisiais ir finansiniais ištekliais“ (34.17 straipsnis) ir atsiskaito už agentūros finansinę veiklą Tarybai (IV skyrius).

Veiklos nepriklausomumas

Kiekviena vertinimo procedūra vykdoma vadovaujantis griežtomis iš anksto nustatytais taisyklėmis ir nuostatais. Jie įtvirtinti įvairiuose viešai skelbiamuose dokumentuose, pvz., metodikose, tvarkos aprašuose ir principuose bei komisijų nuostatuose. Visi šie dokumentai išvardyti savianalizės suvestinės nuorodų sąrašė (74–75 psl.) ir šios ataskaitos 4 priede.

SKVC veikloje dalyvaujantys asmenys yra paskirti asmeniškai ir negali atstovauti Centrą sudarančioms organizacijoms. Šis esminis principas ypač taikytinas SKVC darbuotojams ir ekspertams. Elgesio kodekse, kuris sudaro darbuotojų darbo reglamentą, be kitų pagrindinių vertybių, minimi nešališkumas ir konfidencialumas.

Metodikose nustatyti teisiniai pagrindai ekspertų atliekamiems studijų programų bei Lietuvos ir užsienio šalių aukštųjų mokyklų išoriniams vertinimams ir licencijavimo procedūroms, taip pat pagrindiniai objektyvumo, nešališkumo, pagarbos kolegoms, konfidencialumo ir bendradarbiavimo principai. Vėlgi SKVC ekspertų atrankos tvarka¹² taikoma visiems vertinimams, todėl užtikrina, kad ekspertai būtų atrinkami tik dėl savo kompetencijos. Šios tvarkos V skyriuje išsamiau išaiškinami nešališkumo ir konfidencialumo reikalavimai. SKVC užtikrina, kad ekspertų kandidatūros būtų keliamos ir ekspertai būtų skiriami nepriklausomai nuo trečiųjų šalių. Galioja ir interesų konfliktų valdymo mechanizmas. Ekspertai, pasirašydami nešališkumo ir konfidencialumo deklaraciją¹³, pareiškia, kad laikysis etikos

¹² Ekspertų atrankos tvarkos aprašas (2016 m.)

¹³ Ekspertų interesų deklaravimas ir pasižadėjimas neviešinti informacijos (2017 m.)

kodekso. Šiame kodekse, kuris yra neatsiejama procedūrų ir principų dalis, taip pat įtvirtinama nuostata, kad „vertintojai neturi prisiišti aukštųjų mokyklų inspektorių ar konsultantų vaidmens, jie turi veikti kaip kritiški, bet draugiški išorės ekspertai“. Galimo interesų konflikto atveju atrankos tvarkoje numatyti tinkami veiksmai (31 straipsnis). Aukštosios mokyklos patvirtino, kad pirmenybę jos aiškiai teikia tarptautiniams ekspertams ne tik dėl jų kompetencijos, bet ir dėl jų nepriklausomumo. Be to, SKVC nuomone, tai suteikia akivaizdų pranašumą. Kadangi valstybė, kaip ir pati akademinė bendruomenė, yra nedidelė, programų vertinimo nepriklausomumui problemų ypač kelia akademikai ir darbdaviai. Ekspertinio vertinimo klausimą ekspertų grupė toliau nagrinėja ESG 2.4 dalyje.

Nepriklausomumas ir nešališkumas taip pat neseniai įtraukti į Lietuvos viešojo administravimo sektoriaus darbotvarkę. 2016 m. institucijų, tarp jų ir SKVC, buvo paprašyta paskelbti konkretesnę informaciją apie savo veiklą. Neseniai įsteigta vidaus darbo grupė, kuri turėtų atlikti korupcijos rizikos analizę ir nustatyti, kokių atsargumo priemonių imtis (SS 31 psl.). SKVC darbuotojai taip pat dalyvauja tarptautinės nepriklausomumo švietimo srityje darbo grupės veikloje (SS 70 psl.).

Formalių rezultatų nepriklausomumas

Pagal įstatymus SKVC gali suteikti akreditaciją aukštosioms mokykloms ir programoms. Šie sprendimai priimami remiantis tik ekspertų grupių, kurios teikia ataskaitas dėl vertinimo rezultatų, atliktais išoriniais kokybės užtikrinimo vertinimais. Atsakingo SKVC patarėnio organo teikimu formalų sprendimą dėl akreditavimo priima SKVC direktorius. Nėra jokių įrodymų, kad trečiosios šalys darytų įtaką SKVC sprendimų priėmimo procesui.

Analizė

Ekspertų grupė mano, kad teisės aktuose aiškiai įtvirtintas SKVC nepriklausomumas. Valdymo struktūra, išorinių vertinimų metodikos ir procedūros, įskaitant ekspertų kandidatūrų iškėlimo ir skyrimo procedūrą, ir agentūros atsakomybę už sprendimų priėmimą yra pakankamo nepriklausomumo. SKVC kokybės užtikrinimo veikloje dalyvaujantys asmenys (Tarybos nariai, darbuotojai ir ekspertai) turi laikytis etikos kodekso ir užtikrinti savo nepriklausomumą, kuris yra vienas iš pagrindinių Centro veiklos principų. Tačiau jų apie tai pasiteiravus, ne visi ekspertai žinojo, kad toks kodeksas egzistuoja.

Ekspertų grupė taip pat iš socialinių dalininkų sužinojo, kad šie yra įsitikinę, jog vertinimo veikla yra vykdoma laikantis nepriklausomumo principo. Žinoma, atsižvelgiant į šalies dydį ir kalbos barjerus, tai nėra lengva užduotis, jeigu tarptautiniais ekspertais galima pasikliauti ne visose procedūrose.

Dėl 2012 m. rekomendacijos SKVC teigia, kad Taryba žino apie savo atsakomybę garantuojant agentūros nepriklausomumą. Remdamasi Tarybos posėdžių protokolais ir diskusijomis su Taryba ir kitais socialiniais dalininkais, ekspertų grupė yra įsitikinusi, kad būtent taip ir yra. Nepriklausomumo klausimas buvo minimas ne kartą. Ekspertų grupė vertina ir tai, kad Tarybos nariai taip pat privalo laikytis SKVC elgesio kodekso. Taryba užtikrina, kad tenkinant visų socialinių dalininkų interesus, laikinai direktoriaus pareigas einanti darbuotoja būtų paskirta direktore.

Nuo 2012 m. vertinimo santykiai su MOSTA taip pat smarkiai pasikeitė. Ekspertų grupės naudojami MOSTA teikiamais duomenimis, tačiau išoriniuose vertinimuose MOSTA jokiais kitais būdais nedalyvauja. Ekspertų grupė palankiai vertina tai, kaip šis klausimas buvo išspręstas. Tačiau apie šį konkretų procedūros pokytį žino ne visi socialiniai dalininkai.

Direktoriaus finansinė atsakomybė ir nepriklausomumas yra aiškiai aprašyti agentūros

nuostatuose. Tačiau, kaip matyti iš metinių veiklos planų, su biudžetu susijusioms inovacijoms palikta mažai laisvės. Struktūriniai fondai yra riboti, o projektinės lėšos yra paskirstytos. Visgi direktorius gali savarankiškai priimti sprendimą dėl to, kas nuostatuose apibrėžta kaip „racionalus ir taupus lėšų naudojimas“ (34.17 straipsnis). Agentūros finansinę padėtį ekspertų grupė išsamiau nagrinės aptardama SKVC išteklius ESG 3.5 dalyje.

Remdamasi ESG 3.1 dalies įrodymais ir analize, ekspertų grupė nustatė, kad, atlikdamas dvigubą konsultanto ir vertintojo vaidmenį, SKVC išlaiko nepriklausomumą, nes jam taikomos išorinių vertinimų teisiniuose pagrinduose ir procedūrose įtvirtintos griežtos nuostatos, o jo vertinimuose dalyvauja išorės – labai dažnai ir tarptautiniai – ekspertai. Ekspertų grupė tokią pat išvadą daro ir dėl SKVC Vyriausybei siūlomų ekspertinių konsultacijų dėl aktualių teisės aktų, subalansuoto Ministerijos požiūrio į problemas ir SKVC indėlio. Ekspertų grupė prie šio klausimo grįš, kai nagrinės ESG 2 dalį, o konkrečiai ESG 2.1 ir ESG 2.2 dalis.

Ekspertų grupė mano, kad SKVC imasi tinkamų priemonių, kad užtikrintų ekspertų nepriklausomumą. Ekspertų grupė supranta, kad tarptautiniai ekspertai pasitelkiami siekiant nepriklausomumo, todėl skatina SKVC toliau investuoti į savo tarptautinį tinklą. Tai taps dar aktualiau, kai pavienių programų vertinimus pakeis studijų krypčių vertinimai.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 3.4. TEMINĖ ANALIZĖ

Nuostata:

Agentūros turėtų reguliariai skelbti ataskaitas, kuriuose būtų pateikiamas jų atliekamos išorinio kokybės užtikrinimo veiklos bendrųjų rezultatų aprašymas ir analizė.

2012 m. išorinis vertinimas

2.8 nuostata. Sistemine analizė: iš esmės atitinka.

Rekomendacija: turėtų būti konsultuojamasi su suinteresuotomis šalimis siekiant sistemingesnio ataskaitų suvestinių pateikimo, kurios būtų pagrįstos suinteresuotų šalių poreikiais ir aiškiai orientuotos, o ne tik būtų metinės atskaitomybės ciklo dalis.

Įrodymai

Savianalizės suvestinėje minimos SKVC metinės veiklos ataskaitos, kurios apima vertinimo rezultatų suvestines, teminius vertinimus ir straipsnius (parengtus SKVC darbuotojų), taip pat apibendrinančias studijų krypčių programų apžvalgas (kurias rengia ekspertai). Dauguma savianalizės suvestinėje išvardytų ataskaitų (33–35 psl.) yra susijusios su studijų programų vertinimu. Kadangi institucinius vertinimus pradėta vykdyti vėliau, analitinių ataskaitų skaičius yra gana ribotas. Ekspertų grupė išnagrinėjo dvi SKVC pateiktas ataskaitas¹⁴, kurios yra atlikto darbo pavyzdys.

Abiejuose strateginiuose planuose kalbama apie temines analizes. *2017–2019 m. strateginiame plane* išreiškiamas SKVC ketinimas pasinaudojant jau sukauptais duomenimis „plėsti analitinę veiklą, pateikiant daugiau įvairaus pobūdžio analizių“. SKVC planuoja kasmet atlikti keturias analizes. Nustatydamą ateinančių metų darbotvarkę, SKVC vadovybė aptaria temas kartu su darbuotojais. 2017 m. darbų plane numatytos temos, terminai, veikėjai, biudžetas

¹⁴ Aukštojo mokslo išorinio vertinimo išvadų viešinimo apžvalga (2016 m.); 2011–2015 m. Lietuvos aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo analizė (2016 m.)

ir sklaidos veikla. Išsamesnė informacija pateikiama papildomame dokumente¹⁵, kuris buvo pateiktas vizito į Centrą metu. Teminės analizės kaip struktūrinio proceso tvarka nėra įtvirtinta.

Atskirame ES finansuotame leidinyje¹⁶ pateikiamos naujausios SKVC teminės analizės lietuvių ir anglų kalbomis. Analitinės ataskaitos skelbiamos agentūros tinklalapyje.¹⁷ Analizių rezultatai taip pat platinami naujienlaiškiuose, leidiniuose, seminaruose ir susirinkimuose, pasinaudojant žiniasklaida ir SKVC tarptautiniu kokybės užtikrinimo agentūrų tinklu. Aktyviai dalyvaudamas įvairiose ENQA darbo grupėse, SKVC prisideda prie bendrų pastangų atliekant kokybės užtikrinimo klausimų analizę ir rengiant ataskaitas. Naujausias to pavyzdys – leidinys „Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo poveikis“ (ENQA, 2016 m.)¹⁸.

Analizė

Akivaizdu, kad vadovaudamasis 2012 m. rekomendacijomis, SKVC ėmėsi veiksmų. Ekspertų grupė gavo daug įrodymų, kad teminės analizės tapo svarbiausia agentūros darbo dalimi. Tačiau, atsižvelgiant į investicijų mastą, net kai projektas yra finansuojamas, per metus parengti keturias išsamias analizes, regis, yra pakankamai plataus užmojo planas. Nusistatyti aiškius tikslus ir nuostatas galėtų padėti tiksliai apibrėžtas struktūrinis tokių ataskaitų temų parengimo ir nustatymo procesas. Taip pat galima pagalvoti apie ataskaitų šablonų naudojimą.

Išnagrinėjusi dvi analizes, ekspertų grupė nustatė, kad jose labai informatyviai perteikti pokyčiai, geroji praktika ir rekomendacijos. Taip pat tinkamai aptarti pokyčiai EAME. Tačiau atsižvelgdama į pateiktus įrodymus ekspertų grupė negali šiuo požiūriu visų savianalizės suvestinėje pateiktų ataskaitų laikyti teminėmis analizėmis. Remdamasi 2012 m. rekomendacija, ekspertų grupė dar sykį atkreipia dėmesį į tai, kad metinėms ataskaitoms apskritai trūksta teminės analizės aspekto. Metinės ataskaitos daugiausia yra aprašomojo pobūdžio, jose pateikiama bendra pastarųjų metų veiklos apžvalga, tačiau nebūtinai aptariamas vienas ar daugiau svarbiausių klausimų.

Įgyvendindamas savo misiją ir strategiją SKVC siekia prisidėti gerinant aukštojo mokslo kokybę. Dalijimasis gera praktika vidinio kokybės užtikrinimo srityje ir bendresnio pobūdžio aukštojo mokslo temos yra vienas iš būdų šiam tikslui pasiekti; o tai ir yra teminės analizės. Ekspertų grupė nenustatė tiesioginio ryšio tarp strateginio (-ų) plano (-ų) ir analizės temų. Pasirinkimai nėra visiškai aiškūs. Atrodo, kad temos visų pirma yra skirtos kokybės užtikrinimo, bet ne aukštojo mokslo turinio klausimams. Gali būti naudinga aktualius klausimus aptarti su studentais, AM arba plačiąja visuomene. Pavyzdžiui, studentai, su kuriais susitiko ekspertų grupė, pasiūlė tokias įdomias temas kaip studentų vertinimas ir mokymo metodai. Palyginti su temomis, tiesiogiai susijusiomis su kokybės užtikrinimu, tokia analizė neabejotinai būtų patrauklesnė studentams. AM, pavyzdžiui, siekia gerosios praktikos strateginio valdymo srityje. Jas taip pat domina lyginamosios analizės ataskaitos, apimančios visas studijų kryptis.

Ekspertų grupė taip pat ragina agentūrą daugiau naudotis prieinamais duomenimis, kurių reikia išsamesnei analizei atlikti. Taip pat būtų naudingos papildomos investicijos į duomenų bazės atnaujinimą, tačiau lėšų trūksta. SSGG analizėje duomenų bazė įvardijama kaip „nepatikima ir nepatogi“ (SS 71 psl.). Ekspertų grupė prie šios temos grįž ESG 3.5 ir 3.6 dalyse.

Nors sklaidos veikla vykdoma įvairiomis formomis, jos aktualumas skirtinguose kontekstuose (programos, krypties, aukštosios mokyklos, nacionaliniu ir tarptautiniu požiūriu) nėra minimas. Todėl lieka neaišku, koks yra analizių rezultatų platinimo poveikis. Pageidautina

¹⁵ Dėl ESG 3.4. Teminė analizė (2017 m. vasario mėn.)

¹⁶ Aukštojo mokslo vertinimo apžvalgų rinkinys (2017 m.)

¹⁷ <http://www.skvc.lt/default/en/quality-assurance/analysis>

¹⁸ <http://www.enqa.eu/wpcontent/uploads/2016/05/Impact-WG-Final-Report.pdf>

nustatyti rodiklius, kurie parodytų šios veiklos efektyvumą. Pokalbių metu paaiškėjo, kad tik keli socialiniai dalininkai, išskyrus Ministeriją, žinojo apie tokių analizių egzistavimą ir (arba) galėjo pateikti jų poveikio pavyzdžius. Būtų naudinga, jeigu tikslinės grupės būtų aiškiai apibrėžtos, siekiant užtikrinti sklaidos veiklos naudingumą.

Apibendrinant, ekspertų grupė patvirtina, kad nuo 2012 m. vertinimo SKVC padarė pažangą žinių, įgytų vykdant išorinio kokybės užtikrinimo veiklą, sklaidos srityje. Visgi ekspertų grupė mano, kad daugiau dėmesio reikia skirti procedūrų, temų, tikslinės auditorijos ir informacijos sklaidos teminėms analizėms. Todėl ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC iš esmės tenkina ESG nuostatą dėl teminių analizių.

Ekspertų grupės rekomendacija

Agentūra turėtų parengti teminių analizių atlikimo procedūrą, kurios vienintelis tikslas būtų prisidėti prie aukštojo mokslo kokybės gerinimo. Atliekant analizes didžiausias dėmesys turi būti skiriamas pagrindiniams klausimams, susijusiems su tinkamai apibrėžta tiksline auditorija. Gali būti, kad agentūra norės persvarstyti, kokie žmogiškieji ir finansiniai ištekliai bus reikalingi, atsižvelgiant į gana plataus užmojo tikslus.

Ekspertų grupės išvada: iš esmės atitinka.

ESG 3.5. IŠTEKLIAI

Nuostata:

Agentūros turi turėti pakankamus ir tinkamus žmonių ir finansinius išteklius savo veikloms vykdyti.

2012 m. išorinis vertinimas

3.4 nuostata. Ištekliai: visiškai atitinka.

2012 m. EQAR

Derėtų apsvarstyti, ar finansinės priemonės užtikrina bendros SKVC veiklos tvarumą, įskaitant tolesnes procedūras ir ataskaitų paskelbimą.

Įrodymai

SKVC finansuojamas iš Lietuvos valstybės biudžeto ir gauna papildomų ES lėšų. ES paramą planuojama teikti iki 2021 m. Kitos lėšos skiriamos projektams, tad nėra struktūrinės. Užsienyje vykdomą veiklą, pvz., Slovėnijoje, visiškai finansuoja pareiškėjas. SKVC finansinį auditą privaloma tvarka atlieka valstybės institucijos. Šiuose vertinimuose jokių trūkumų nenustatyta.

SKVC yra įsikūręs Vilniuje. Už Centro patalpas moka Vyriausybė; eksploatacijos išlaidas sumoka SKVC. Nuo 2012 m. patalpų plotas buvo išplėstas, taip pat pagerinta bendroji infrastruktūra ir darbo vietos. Papildomų patalpų remontas pradėtas 2016 m. pabaigoje, jį planuojama baigti 2017 m. birželio mėn. SKVC taip pat turi planų investuoti į modernią konferencijų įrangą. Ekspertų grupė patalpas apžiūrėjo pirmą vizito į Centrą dieną.

Vertinamuoju laikotarpiu darbuotojų skaičius išliko stabilus, tačiau jų kaita buvo didelė daugiausia dėl jauno darbuotojų, ieškančių kitų (darbo, studijų ir asmeninių interesų) galimybių,

amžiaus (vidurkis – 33 metai). Didelė darbuotojų kaita neabejotinai yra problema (SS 72 psl.). Per pokalbius su pavieniais SKVC darbuotojais ekspertų grupė taip pat sužinojo, kad du už programų ir institucijų vertinimus atsakingi skyriai menkai palaiko tarpusavio ryšius. SKVC vadovai aiškiai su tokia nuomone nesutinka ir teigia, kad kasdien yra vykdoma kelių rūšių bendra veikla.

Papildomame vizito metu ekspertų grupei pateiktame dokumente¹⁹ teigiama, kad visa SKVC veikla, susijusi su darbuotojų priėmimu į darbą, mokymu, paaugštinimu ir pan., yra vykdoma remiantis valstybės tarnybos ir Darbo kodekso nuostatomis. Ją taip pat reguliuoja SKVC darbo reglamentas (lietuvių k.) ir *Kokybės vadovas*. Tokios veiklos pavyzdžiai yra išsamios darbuotojų atrankos procedūros, naujų ir esamų darbuotojų mokymo planai, rengiami atsižvelgiant į jų kompetenciją, metiniai darbuotojų vertinimai ir apklausos. Mokymai rengiami įvairiomis temomis siekiant ugdyti kompetenciją išorinių vertinimų srityje (pvz., mokymosi rezultatai, vertinimo koordinatoriaus vaidmuo ir ataskaitų rengimas) bei bendresnio pobūdžio kompetenciją (pvz., komandos stiprinimas, streso valdymas ir motyvavimas). Taip pat rengiami kalbų kursai, yra prieinama kokybės užtikrinimo temai skirta literatūra. Šiuose mokymuose dažnai dalyvauja tarptautiniai ekspertai. Paskutiniuose mokymuose dalyvavo kokybės užtikrinimo srityje dirbantys kolegos iš Jungtinės Karalystės (KUA) ir Norvegijos (NOKUT).

Išankstinis darbo krūvio planavimas užtikrina pakankamus pajėgumus būsimoms užduotims atlikti. Pastaraisiais metais vertinimų skaičius sumažėjo, todėl SKVC atsirado galimybė skirti daugiau laiko pagalbinei kokybės užtikrinimo veiklai, kaip analizėms, tarptautinei veiklai, teisės aktų projektų rengimui ir pan. Tačiau artimiausiu metu vertinimų apimtis gali padidėti, taigi, liks mažiau galimybių kitoms užduotims. Kartu SKVC mato tam tikras tendencijas Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje, kurios turės įtakos SKVC kaip kokybės užtikrinimo agentūrai. Aukštasis mokyklas galima paskatinti mažinti programų skaičių, dėl ko sumažėtų vertinimo procedūrų, atitinkamai SKVC turėtų mažiau darbo ir reikėtų mažiau darbuotojų. Be to, kitame programų vertinimo etape dėmesys bus skiriamas studijų kryptims, o tai dar labiau sumažins darbo krūvį.

2012 m. SKVC išoriniame vertinime išreikštas susirūpinimas dėl finansavimo. Dėl šio EQAR iškelto klausimo SKVC pripažįsta, kad jis susiduria su lėšų nepakankamumo visoms Centro užduotims problema. Kaip jau minėta, laikinai sumažinus vertinimų skaičių, SKVC turėjo galimybę padidinti pajėgumus ir investicijas kitose srityse. Konkrečiai EQAR išskyrė paskesnę veiklą ir ataskaitų skelbimą. SKVC taip pat mano, kad vertėtų atkreipti dėmesį į vertimams skirtą biudžetą; lėšų akivaizdžiai nepakanka visoms išlaidoms padengti (SS 37 psl.). Šie klausimai bus aptarti ESG 2.3 ir ESG 2.6 dalyse.

Tarp savo stiprybių SKVC nurodo darbuotojų profesionalumą, išmanymą apie projektų valdymą, lankstumą ir aktyvų dalyvavimą tarptautinėje veikloje ir šių jų gebėjimų pripažinimą (SS 71 psl.). Toje pačioje SSGG analizėje keturios iš šešių grėsmių yra susijusios su ištekliais: milžiniškas darbo krūvis; ilgos ir biurokratinės personalo atrankos procedūros dėl viešojo sektoriaus specifikos; didelis priklausomumas nuo ES finansavimo; nepakankamas finansavimas iš valstybės biudžeto ir ribotos galimybės gauti pajamas. Be to, kaip silpnoji vieta įvardyta duomenų bazė yra tiesioginis reikiamų lėšų trūkumo rezultatas. Veiksmų planas šalinant šiuos pavojus pateiktas nebuvo.

Analizė

Finansiniai ištekliai

¹⁹ Dėl darbuotojų tobulinimosi (2017 m. vasario mėn.)

Ekspertų grupė išsamiai išnagrinėjo SKVC finansavimo ir tvarumo klausimus, dėl kurių susirūpinimą išreiškė ir EQAR. Ekspertų grupė pritaria šiam susirūpinimui, nes struktūrinių lėšų mažėja, o projektinės lėšos senka. Deja, naujausiame strateginiame plane ar kituose centro politikos dokumentuose nestabilios finansinės priemonės, kurios buvo pripažintos grėsmėmis SSGG analizėje, nėra nagrinėjamos.

Ekspertų grupė aptarė agentūros išteklių ir finansinio tvarumo klausimus su Ministerija, Taryba ir SKVC vadovybe. Ministerija pripažįsta struktūrinių lėšų sumažinimo problemą, bet tikisi, kad didelę naudą, taip pat ir finansinę, duos aukštojo mokslo ir jo kokybės užtikrinimo sistemos reorganizavimas. Programų skaičiaus mažinimas, programų sujungimas pagal studijų kryptis vertinimo tikslais, aukštųjų mokyklų jungimasis ir (arba) uždarymas, programų ir institucijų vertinimų integravimas – tai tik keletas veiksmingesnio požiūrio ir sumanesnio lėšų panaudojimo pavyzdžių. Bendra Ministerijos išsakyta mintis buvo ta, kad restruktūrizavus švietimo sistemą galiausiai bus sumažintos išlaidos. Ekspertų grupei buvo dar sykį patikinta, kad Ministerija suras lėšų, kad ir kokių kokybės užtikrinimo priemonių prireiktų.

Taryba buvo taip pat įsitikinusi, kad Vyriausybė skirs reikiamų lėšų ir kad problema galiausiai bus išspręsta. Visgi Taryba mano, kad finansinis tvarumas yra vienas didžiausių rūpesčių. Vėlgi, daug vilčių dedama į veiksmingesnes kokybės užtikrinimo procedūras ir Ministerijos ketinimą sumažinti aukštųjų mokyklų ir programų skaičių. Paskutinė priemonė būtų prašyti aukštųjų mokyklų prisidėti prie kokybės užtikrinimo veiklos finansavimo, kas yra įprasta praktika kitose šalyse.

Ministerija jau paragino SKVC aktyviai dalyvauti pertvarkant aukštąjį mokslą taip, kad Lietuvos poreikiai būtų patenkinti laikantis tarptautinių kokybės standartų, o kokybės užtikrinimas išliktų prieinamas. Ekspertų grupė taip pat skatina SKVC tęsti diskusijas su Ministerija dėl struktūrinio valstybės biudžeto. Tai turi būti tarp didžiausių prioritetų ir bendras SKVC tarybos bei jo vadovybės rūpestis - agentūros užduotims vykdyti turi būti skiriama pakankamai struktūrinių lėšų, kaip tai aiškiai numatyta SKVC nuostatuose: „Centras finansuojamas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto“ (37 straipsnis). Kol kas nei Taryba, nei SKVC vadovybė nepateikė finansinio plano, kaip išvengti gresiančios krizės. Ekspertų grupė primygtinai rekomenduoja Tarybai ir vadovybei suvienyti pajėgas ir imtis tinkamų veiksmų. SKVC turi įvertinti esamą finansinę padėtį, nustatyti realius finansinius tikslus ir prioritetus, apsvarstyti alternatyvas, padaryti gerai apgalvotas išvadas ir atitinkamai veikti. Toks finansinis planavimas gali turėti ilgalaikių pasekmių, tačiau padėtų SKVC bent užsitikrinti finansavimą jo pagrindinei veiklai, įskaitant nuolatinį agentūros vidinio kokybės užtikrinimo gerinimą. Be to, tai neabejotinai sustiprintų agentūros nepriklausomumą, kurį įkūnija direktoriaus funkcija, kaip aptarta ESG 3.3 dalyje.

Žmogiškieji ištekliai

SKVC personalą galima apibūdinti kaip tinkamai kvalifikuotą, jauną, lankstų ir ambicingą. Darbuotojai demonstruoja geras projektų valdymo žinias ir turi didelės patirties tarptautinio kokybės užtikrinimo požiūriu. Darbuotojai, su kuriais susitiko ekspertų grupė lankydamosi Centre, patvirtina, kad jie aktyviai dalyvauja įvairioje kokybės užtikrinimo ir pagalbinėje veikloje, įskaitant mokymus, tarptautinius renginius. SKVC akivaizdžiai investuoja į savo personalo mokymus, kurie yra daugiausia finansuojami iš projektinių lėšų. Platus SKVC tarptautinis tinklas, kuris yra labai svarbus darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, siūlo įvairiausias galimybes. Viena iš temų, kurią ekspertų grupė norėtų pasiūlyti būsimiems mokymams, yra kokybės kultūra. Atrodo, kad ši sąvoka yra žinoma nedaugeliui darbuotojų; tai pasakytina ir apie daugumą SKVC socialinių dalininkų. Regis, SKVC vadovų ir darbuotojų požiūris į faktinę abiejų kokybės užtikrinimo skyrių sąveiką skiriasi.

Todėl ekspertų grupė ragina abu skyrius glaudžiai bendradarbiauti ir sutelkti turimus išteklius.

SKVC sunkiai pritraukia vyresnius darbuotojus, o jo pastangos sumažinti didelę personalo kaitą kol kas buvo nesėkmingos. Agentūra šį reiškinį traktuoja realistiškai – jaunas personalas ir nedidelės karjeros galimybės – ir imasi tinkamų priemonių, kad užtikrintų veiklos tęstinumą ir nuoseklumą. Tokios priemonės yra naujų darbuotojų mentorystės ir vidaus mokymo programa, neformalus grupinis darbas, reguliarūs ir įvairūs mokymai, dalyvavimas tarptautinėje veikloje, kurie yra derinami kartu su stipriu atsakomybės jausmu ir lojalumu.

Per pokalbius paaiškėjo, kad socialiniai dalininkai yra patenkinti SKVC personalo kompetencija. Ministerija teigiamai vertina SKVC praktines žinias ir patirtį, kuri yra žinoma ir tarptautinėje aplinkoje. Atsiliepimai, gauti po vertinimo procedūrų, iš aukštųjų mokyklų ir ekspertų, yra taip pat palankūs. Jeigu kritikos ir yra, ji susijusi su taisyklėmis ir nuostatais, o ne personalo profesionalumu.

Tačiau įsisenėjusi agentūros problema yra riboti pajėgumai ir „milžiniškas“ darbo krūvis. Šiuo metu SKVC su šia problema susidoroja, tačiau negali jos išspręsti. Ministerija taip pat nurodė, kad SKVC daugiausia rūpinasi kokybės užtikrinimo procedūromis ir mažiau dėmesio skiria kokybės gerinimui bei kokybės kultūros formavimui.

Žinoma, SKVC tinkamai panaudoja ES projektines lėšas, įskaitant personalo pajėgumus, tačiau šis šaltinis artimiausiu metu išseks. Šių projektų rezultatams keliami dideli reikalavimai, o tam savo ruožtu reikia papildomų pajėgumų. SKVC teigia, kad projektus renkasi selektyviai, tačiau du projektų sąrašai byloja apie didelių jų skaičių²⁰. Be to, dėl aktyvaus SKVC dalyvavimo tarptautiniame kokybės užtikrinimo tinkle nedidelei grupei tenka papildomas spaudimas. Nepaisant to, SKVC pavyksta gauti dideles ES sumas, kurios yra naudingos ne tik Lietuvos aukštajam mokslui, bet ir pačiai agentūrai.

Apibendrinant ekspertų grupė mano, kad nors esama SKVC finansinė padėtis ir yra pakankama pagrindinei veiklai vykdyti, neužtikrintoms finansinėms priemonėms, kurios SSGG analizėje yra pripažintos grėsme, skiriama nepakankamai dėmesio. Kalbant apie susirūpinimą dėl agentūros tvarumo, kuris buvo išreikštas ir 2012 m. išoriniame vertinime, ir EQAR, ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC iš esmės tenkina ESG nuostatą dėl išteklių.

Ekspertų grupės pagyros

Personalas, kurį taip pat galima apibūdinti kaip tinkamai kvalifikuotą, jauną, lankstų, turintį stiprų atsakomybės jausmą ir lojalų, yra didžiausia SKVC vertybė.

SKVC sėkmingai pritraukia nemažas ES projektines lėšas ir tinkamai naudojasi savo tarptautiniu tinklu.

Ekspertų grupės rekomendacija

Ekspertų grupė rekomenduoja SKVC rengiant finansinį planą, pasitelkti bendras Tarybos ir vadovybės pastangas. Tokiam planavimui reikia esamos finansinės padėties analizės, realių finansinių tikslų ir prioritetų, gerai apgalvotų išvadų ir griežto įgyvendinimo. Toks planas gali turėti ilgalaikių pasekmių, tačiau padėtų agentūrai užsitikrinti bent finansavimą jos pagrindinei veiklai.

Ekspertų grupės išvada: iš esmės atitinka.

²⁰ SKVC partnerystės projektų sąrašas (1997–2018 m.); SKVC koordinuojamų projektų sąrašas (2001–2018 m.)

ESG 3.6. VIDINIS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS IR PROFESIONALUMAS

Nuostata:

Agentūros turi turėti nustatytus vidinio kokybės užtikrinimo procesus, susijusius su jų veiklos kokybės ir vientisumo nustatymu, užtikrinimu ir gerinimu.

2012 m. išorinis vertinimas

3.8 nuostata. Atskaitomybė: iš esmės atitinka.

2012 m. EQAR

Būtina spręsti klausimus, susijusius su sistemingu SKVC vidaus ir išorės grįžtamosios informacijos rinkimu ir analize.

Įrodymai

Kaip jau minėta, SKVC rengia strateginius, darbo ir metinius veiklos planus. Visi šie planai yra aptariami personalo susirinkimuose iki jų patvirtinimo ir yra įgyvendinami. Metinės veiklos ataskaitos, ketvirčio ir metinės finansinės ataskaitos teikiamos Ministerijai, o projektinės veiklos ataskaitos yra skelbiamos viešai (lietuvių kalba). Po 2012 m. vertinimo buvo peržiūrėta vidinio kokybės užtikrinimo sistema. 2016 m. pradėta dar viena peržiūra siekiant užtikrinti, kad SKVC vidinio kokybės užtikrinimo procesai būtų labiau integruoti į kasdienę veiklą. Raktiniai žodžiai yra „paprastesnis“ ir „patogus vartotojui“ (SS 95 psl.).

Pagrindiniai taikomi principai yra 2015 m. ESG ir 2016 m. įstatymas. SKVC surengė kelis susitikimus su vidaus ir išorės socialiniais dalininkais, kad aptartų naujus pokyčius EAME; prie jų prisidėjo ir tarptautiniai ekspertai. SKVC personalas dalyvavo 2016 m. EQUIP socialinių dalininkų mokymuose dėl 2015 m. ESG diegimo padarinių. Vadovaujantis 2015 m. ESG ir 2016 m. įstatymu neseniai buvo atnaujintos skirtingų vertinimo procedūrų metodikos ir principai.

SKVC naudoja keletą apsaugos priemonių užtikrinamas, kad visi, dalyvaujantys kokybės užtikrinimo veikloje, dirbtų pagal griežtus profesionalumo ir patikimumo kokybės standartus. Savianalizės suvestinėje pateikti pavyzdžiai (41 psl.) yra ekspertų atranka pagal iš anksto nustatytus kriterijus bei šių ekspertų rengimas ir vertinimas (taip pat žr. ESG 2.4 dalį); naujų darbuotojų atranka ir mokymai (taip pat žr. ESG 3.5 dalį); žinios apie diplomus teikiančias ir akreditavimo įstaigas. Šių saugos priemonių pagrindą sudaro tokie dokumentai kaip SKVC nuostatai dėl nediskriminuojančių veiksmų (III skyrius, 14.1 straipsnis), interesų konflikto deklaracija, numatyta elgesio kodekse (taip pat žr. ESG 3.3 dalį), minėti Tarybos ir patarėjų organų posėdžių protokolai bei įvairi mokymų ir informacinė medžiaga.

Kad būtų užtikrintas priimamų sprendimų nuoseklumas, dvi vertinimo komisijos teikia konsultacijas dėl išorinio vertinimo ataskaitų. Remdamasis jų konsultacijomis, direktorius priima formalų sprendimą dėl akreditavimo. Studijų vertinimo (esamų ir naujų programų vertinimo ir akreditavimo) komisijos²¹ bei Aukštųjų mokyklų vertinimo (aukštųjų mokyklų vertinimo, akreditavimo ir licencijavimo) komisijos nuostatuose²² numatytos jų funkcijos, organizacinė struktūra ir procedūros. Išsamesnė informacija pateikiama ESG 2.5 dalyje.

2012 m. EQAR rekomendavo, kad vidaus ir išorės grįžtamoji informacija būtų renkama ir analizuojama sistemčiau. Remdamasis šia rekomendacija, SKVC sukūrė grįžtamosios

²¹ Taip pat vadinama Studijų vertinimo komisija ir Aukštųjų mokyklų vertinimo komisija

²² Studijų vertinimo komisijos nuostatai (2010 m.; atnaujinti 2011 m.); Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijos nuostatai (2010 m.; atnaujinti 2011 m.)

informacijos sistemą, kurioje vertinimo procesų metu visi socialiniai dalininkai sistemingiau teikia informaciją. Įvairioms procedūroms ir skirtingiems socialiniams dalininkams – išorės ir vidaus – naudojami elektroniniai klausimynai. Tiriamos ir kitos galimybės, kaip iškart po institucinio vertinimo rengiami susitikimai su ekspertais ir aukštosiomis mokyklomis, kurių metu yra teikiama grįžtamasis ryšys. Tobulinimo priemonių pagrindą sudaro rezultatų analizė. Ir aukštosios mokyklos, ir ekspertai palankiai vertina susitikimus, kuriuose teikiamas grįžtamasis ryšys ir kurių rezultatai atsispindi atnaujintose metodikose, gairėse bei vertinimo priemonėse. Ekspertai patvirtino, kad mokymai ir įvadiniai instruktažai buvo patobulinti atsižvelgiant į gautus atsiliepimus (pvz., diferencijuoti profesiniams ir akademiniam bakalaureams, kolegijoms ir universitetams; dviejų dienų mokymai, skirti nariams studentams; mokomieji seminarai ne tik Vilniuje, bet ir regionuose). Kiti proceso tobulinimo pavyzdžiai yra sukurta ekspertams teisinių reglamentų atitikimo nustatymo priemonė bei aukštųjų mokyklų savianalizės suvestinių privalomųjų priedų sąrašas (SS 95 psl.).

Galiausiai SSGG analizėje nurodomos kai kurios silpnybės, susijusios apskritai su Centro vidinio kokybės užtikrinimo procesais bei valdymo sistema („pernelyg formali“) ir konkrečiai su išorės komunikacija (nepakankamai aktyvi) ir duomenų baze (nepatikima ir nepatogi) (SS 71 psl.). SKVC pripažįsta, kad šioms tobulinimo problemoms spręsti reikia didesnių pajėgų. Pavyzdžiui, esamas kokybės vadovas yra parengtas remiantis vidinio kokybės užtikrinimo sistema, kuri buvo sukurta kartu su išorės konsultantais pagal ISO standartus. Šio vadovo redakcija yra rengiama ir turėtų būti užbaigta iki 2017 m. vasaros.

Analizė

Nuo paskutinio išorinio vertinimo SKVC padarė didelę pažangą daugelyje vidinio kokybės užtikrinimo procesų. Ekspertų grupė nustatė, kad atnaujinęs savo sistemą 2012 m. ir dar sykį ją peržiūrėjęs 2016 m., remiantis 2015 m. ESG ir 2016 m. įstatymo nuostatomis, SKVC daug investuoja į vidinio kokybės užtikrinimo procesus (taip pat žr. ESG 2.2 dalį). Siekdamas išlaikyti aukštą standartą, SKVC nuolat peržiūri ir tobulina savo darbą. SKVC organizuoja metinį vidaus vertinimą, kurio metu išnagrinėja visą gautą grįžtamąją informaciją, ir imasi tinkamų veiksmų. Ekspertų grupė įsitikino, kad informacija apie rezultatus ir tolesnę veiklą keičiamasi su socialiniais dalininkais, pvz., el. paštu.

SKVC pateikia įtikinamus įrodymus, kaip veiklos vertinimas ir tobulinimas vyksta praktiškai. Savianalizės suvestinėje pateikiami veiksmingų vertinimų, po kurių buvo patobulintos procedūros, pavyzdžiai (39 psl.). Šie vertinimai yra grindžiami ir vidaus, ir išorės atsiliepimais. Ekspertų grupė išnagrinėjo šį teiginį ir nustatė, kad jis yra pagrįstas. Įvairių pokalbių metu ekspertų grupė taip pat sužinojo, kad kokybės tobulinimusi rūpinamasi nuolat ir kad SKVC vadovaujasi atsiliepimais. Kaip patvirtino darbuotojai ir išorės socialiniai dalininkai, į neformalius atsiliepimus taip pat yra atsižvelgiama. Kalbant apie 2012 m. išorinio vertinimo rezultatus ir EQAR susirūpinimą dėl grįžtamojo ryšio mechanizmų, ekspertų grupė yra įsitikinusi, kad šiam klausimui buvo skirtas tinkamas dėmesys. SKVC aktyviai renka formalius ir neformalius, vidaus ir išorės atsiliepimus bei deda daug pastangų atliekant analizę ir vykdant paskesnę veiklą. Remdamasi pateiktais įrodymais, ekspertų grupė mano, kad grįžtamojo ryšio ciklas veikia.

Ekspertų grupė neturi jokio pagrindo abejoti agentūros kokybės užtikrinimo veikloje dalyvaujančių asmenų profesionalumu ir patikimumu. SKVC imasi patenkinamų priemonių užtikrindamas, kad darbas būtų atliekamas profesionaliai ir etiškai. Plataus masto ekspertų ir (naujų) darbuotojų mokymai, kiekvienai procedūrai parengti dokumentų rinkiniai, ataskaitų išklauso susitikimai su vidaus ir išorės socialiniais dalininkais po kiekvieno vizito į vertinamąją vietą – tai tik keletas pavyzdžių, pagrindžiančių šį teiginį.

Vienas iš klausimų, reikalaujančių dėmesio, yra vertinimo komisijų vaidmuo sprendimų priėmimo procese. Išsamiau jis aptartas ir įvertintas ESG 2.5 dalyje.

Ekspertų grupės pagyros

SKVC aktyviai renka formalią ir neformalią, vidaus ir išorės grįžtamąją informaciją bei deda daug pastangų atliekant analizę ir vykdant paskesnę veiklą.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 3.7. PERIODIŠKAS IŠORINIS AGENTŪRŲ VERTINIMAS

Nuostata:

Agentūros bent kartą per 5 metus turi būti įvertintos išoriškai, kad būtų nustatytas jų atitikimas ESG.

2012 m. išorinis vertinimas

3.8 nuostata. Atskaitomybė: iš esmės atitinka.

Įrodymai

Remiantis nacionaliniais (2016 m. įstatymas ir agentūros nuostatai, 16.4. straipsnis) ir tarptautiniais reglamentais (ENQA ir EQAR), SKVC išoriniai vertinimai ir auditas yra atliekami periodiškai. Kadangi 2012 m. vertinimo rezultatai buvo teigiami, SKVC tapo ENQA nariu ir buvo įregistruotas EQAR. 2014 m. buvo pateikta paskesnės veiklos ataskaita.

2016 m. pradžioje SKVC pradėjo rengti prašymą atlikti antrą ENQA koordinuojamą išorinį vertinimą. Parengta savianalizės suvestinė (2016 m. lapkričio mėn.), surengtas vizitas į vietą (2017 m. vasario mėn.), o vertinimo procedūrą numatyta užbaigti 2017 m. liepos mėn.

2012 m. vertinimo metu nustatytos keturios pagrindinės sritys, kurias reikia stiprinti: grįžtamojo ryšio mechanizmas (ESG 3.6); paskesnė veikla (ESG 2.3); studentų dalyvavimas (ESG 2.4); vertinimo išvados (ESG 2.6). Tobulinimo priemonių ir rezultatų įrodymai pateikiami pagal atitinkamas ataskaitos nuostatas.

Analizė

SKVC, kuris buvo vertinamas du kartus vienas po kito atliktuose išoriniuose vertinimuose, atitinka nuostatą dėl periodiško išorinio agentūrų vertinimo.

Kadangi 2017 m. vertinime bus atsižvelgiama į pažangą, padaryta po vertinimo 2012 m., minėtos keturios sritys, kurias reikia stiprinti, ir priemonės, kurių imtasi, aiškiai buvo ar bus išnagrinėtos aptariant atitinkamas nuostatas. Jas sugretindama, ekspertų grupė tikisi ataskaitoje išvengti dalinio informacijos pasikartojimo. Šiuo atveju pakanka pasakyti, kad įrodymai rodo, jog SKVC tinkamai sureagavo į 2012 m. rekomendacijas.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 2 DALIS: IŠORINIS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

ESG 2.1. ATSIŽVELGIMAS Į VIDINIŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ

<p>Nuostata: Išoriniame kokybės vertinime turi būti atsižvelgiama į vidinių kokybės užtikrinimo procesų, aprašytų ESG 1 dalyje, efektyvumą.</p>

2012 m. išorinis vertinimas

2.1 nuostata. Vidinio kokybės užtikrinimo procedūrų taikymas: iš esmės atitinka.

Rekomendacija: SKVC savianalizės suvestinėje pažymėjo, kad „vidinio kokybės užtikrinimo sistemos kolegijose ir universitetuose nevienodai išplėtotos“. Centras imasi aktyvių veiksmų siekdamas skatinti didesnę vidinio kokybės užtikrinimo sistemų aukštosiose mokyklose poreikių supratimą; į šią veiklą palankiai žiūri aukštųjų mokyklų atstovai, su kuriais susitiko grupės nariai. SKVC turėtų tęsti šią veiklą, tačiau turės išvengti interesų konflikto dėl savo vaidmens remiant institucijas, kurias vėliau pats vertins. Keliose šalyse įkurti „tinklai“, vienijantys aukščiausiojo rango darbuotojus, susirūpinusius vidiniu kokybės užtikrinimu aukštosiose mokyklose, palaiko ryšį su kokybės užtikrinimo agentūromis, tačiau joms nepriklauso.

Įrodymai

SKVC pateikia naujų ir esamų programų, aukštųjų mokyklų ir jų tinkamumo vykdyti aukštojo mokslo programas nustatymo gaires (SS 46–48 psl.). Išsamesnės nustatymo gairės pateiktos apsilankius Centre. Toliau pateiktos nustatymo gairės – tai santrauka, kurioje metodikos skyriai nurodomi pagal veiklą ir ESG.

1 dalis. Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės (ESG)	Punktai ketinamų vykdyti studijų programų metodikoje, rodantys atitikimą ESG reikalavimams	Punktai vykdomų studijų programų metodikoje, rodantys atitikimą ESG reikalavimams	Punktai institucinio vertinimo metodikoje, rodantys atitikimą ESG reikalavimams	Punktai Prašymo išduoti licenciją teikti aukštąjį mokslą ir vykdyti susijusią veiklą vertinimo gairėse, rodantys atitikimą ESG reikalavimams
1.1. Kokybės užtikrinimo politika	63.4; 64.1–3.	62.9.–10; 63.1.–4.	8; 8.2.1; 8.2.8.	3.
1.2. Studijų programų kūrimas ir tvirtinimas	59.2.–5; 60.2.–4; 64.1; 64.2.	58.1.–6; 59.3; 63.1.–3; 63.5.	8; 8.2.1; 8.2.9; 9; 9.1.4; 9.2.3.	3.
1.3. Į studentus orientuotas mokymasis, mokymas ir vertinimas	60.3; 63.2; 63.3; 63.4; 64.2.	59.4; 60.5; 62.2-3; 63.2; 62.5.–6; 62.9.–10	8; 8.2.9.–10; 9; 9.2.3.	1.
1.4. Studentų priėmimas, studijų eiga, pripažinimas ir diplomų išdavimas	63.1; 63.3; 64.1.	62.1.–9; 63.6.	8; 8.2.1; 9; 9.2.4; 9.2.7.	<i>Naujų studijų programų vertinimo forma.</i>
1.5. Dėstytojai	61.1.–4; 60.5.	59.6; 60.1.–6.	8; 8.2.4; 9; 9.2.6.	<i>2 ir naujų studijų programų vertinimo forma.</i>
1.6. Studijų ištekliai ir parama studentams	61.1.–2; 62.1; 62.2.–4.	60.1.–2; 61.1.–4; 62.4.–5.	8; 8.2.1; 8.2.6.–7.	4. 5.
1.7. Informacijos valdymas	64.1.–3.	63.1.–6; 62.7.–8.	8; 8.2.1; 8.2.8; 9; 9.1.3.	3.

1.8. Viešas informavimas	11.3; 59.2; 63.1. <i>Mokslo ir studijų įstatymas, 41 str. 1 ir 2 dalys (2009 m.); 46 str. 3 dalis (2016 m.).</i>	58.1; 63.2; 63.6.	8; 8.1.5; 9.2.9.	3.
1.9. Nuolatinė studijų programų stebėseną ir periodinis vertinimas	59.1.–3; 60.5; 63.3; 64.1.–3.	58.2.–4; 59.6; 62.6; 62.8; 63.1.–3; 63.5.	9; 9.2.3; 9.2.5.	3.
1.10. Periodiškas išorinis kokybės užtikrinimas	<i>Mokslo ir studijų įstatymas, 42 str. (2009 m.); 48 str. (2016 m.).</i>	<i>Mokslo ir studijų įstatymas, 42 str. (2009 m.); 48 str. (2016 m.).</i>	8; 8.2.8; 10; 10.2.4; 11; 11.6.	<i>Institucinio vertinimo procedūra taikoma visoms įsteigtoms aukštosioms mokykloms</i>

Nustatymo gairėse taip pat minimas 2016 m. įstatymas (galioja nuo 2017 m. sausio 1 d.) ir nurodoma, kad studijų kryptių akreditavimas bus vykdomas ne rečiau kaip kartą per 7 metus. Pagal ankstesnę 2009 m. įstatymo redakciją atlikus atskiros programos išorinį vertinimą, programai buvo suteikiamas akreditavimas ne rečiau kaip kartą per 6 metus. Perėjimą nuo programų vertinimo prie studijų kryptių vertinimo visi socialiniai dalininkai laiko esminiu pokyčiu kokybės užtikrinimo sistemoje.

Savianalizės suvestinėje nurodoma, kad visos metodikos buvo patvirtintos vadovaujantis 2016 m. įstatymu ir 2015 m. ESG nuostatomis. SKVC organizavo kelis susitikimus su dalininkais (arba juose dalyvavo) siekdamas pristatyti ir aptarti naujas ESG nuostatas. Taip pat buvo apsvaistytos jų įgyvendinimo problemos. Tokio renginio pavyzdys – 2016 m. Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos susitikimas (SS 48–49 psl.). Vizito į Centrą metu paaiškėjo, kad AM yra labai gerai informuotas apie 2015 m. ESG ir jomis vadovaujasi kaip pagrindiniais kokybės užtikrinimo principais. Ekspertų grupė prie šios temos sugrįš ESG 2.2 dalyje.

AM ir kiti socialiniai dalininkai mano, kad SKVC vykdomi išoriniai vertinimai yra naudingi ir aktualūs siekiant tolesnio aukštojo mokslo kokybės gerinimo Lietuvoje. Aukštosios mokyklos patvirtino, kad ne visos institucijos ir programos yra pasiekusios kokybės užtikrinimo etapą. Akivaizdžių skirtumų tarp valstybinių ir privačių aukštųjų mokyklų nepastebėta; atrodo, kad kolegijos yra lankstesnės pradedant taikyti naujus kokybės gerinimo būdus. Tačiau vizito į Centrą metu ekspertų grupė taip pat sužinojo, kad aukštųjų mokyklų strateginis valdymas apskritai yra dar prastai išvystytas, o tai daro poveikį aukštųjų mokyklų vidinio kokybės užtikrinimo sistemoms. 2012 m. vertinime šis aspektas taip pat įvardytas kaip keliantis susirūpinimą. Pačios aukštosios mokyklos pritarė teminei šio klausimo analizei (taip pat žr. ESG 3.4 dalį), kuri leistų mokyti vienai iš kitos ir (arba) tarptautinių ekspertų patirties.

Vadovaudamasis 2012 m. rekomendacija, aukštųjų mokyklų atžvilgiu SKVC ėmėsi kelių rūšių pagalbinės veiklos, į kurią buvo įtraukti studentai, akademikai ir už kokybės užtikrinimą atsakingi darbuotojai. Socialiniai dalininkai patvirtino, kad šios konsultacijos ir mokymai yra orientuoti į kokybės tobulinimą. Ir SKVC personalas, ir AM teigia, kad ši konsultacinė veikla jiems teikia įvairiapusę naudą: aukštosios mokyklos geriau pasirengia vertinimams; tolesnės procedūros yra atidžiai kontroliuojamos; grįžtamąjį ryšį teikti yra lengviau, o SKVC gali reaguoti tiesiogiai; neformalus šalių bendravimas yra naudingas geresniam bendram supratimui apie procedūras. Kaip buvo rekomenduojama 2012 m. vertinime, SKVC taip pat sugebėjo sutelkti gana neformalų aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimo specialistų tinklą.

Analizė

Ekspertų grupė patvirtina, kad yra tiesioginis ryšys tarp vidinio (ESG 1 dalis) ir išorinio (ESG 2 dalis) kokybės užtikrinimo. Ekspertų grupė išnagrino visos SKVC kokybės užtikrinimo

veiklos metodikas ir nustatė, kad jos apima visas ESG 1 dalies nuostatas. SKVC pateiktos išsamios nustatymo gairės (29 psl.) pasirodė esančios labai naudingos šiuo požiūriu, nes jose visapusiškai apžvelgiami skyriai, dalykai ir pagrindiniai kriterijai atskirai pagal kiekvieną veiklą. Užsienio šalyse vertinimai atliekami pagal panašias programų ir aukštųjų mokyklų vertinimo procedūras, todėl šie aspektai yra įtraukti į nustatymo gaires.

Ekspertų grupė taip pat teigiamai vertina išorinių vertinimų poveikį ir akivaizdžią įtaką aukštojo mokslo kokybės gerinimui, ką patvirtina ir socialiniai dalininkai. Ekspertų grupė ragina SKVC ir toliau tęsti atvirą dialogą su aukštosiomis mokyklomis dėl kokybės užtikrinimo.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 2.2. METODIKŲ, ATITINKANČIŲ TIKSLŲ, KŪRIMAS

Nuostata:

Išorinis kokybės užtikrinimas turėtų būti apibrėžiamas ir nustatomas taip, kad būtų tinkamas pasiekti iškeltus tikslus ir uždavinius, kartu atsižvelgiant į atitinkamas teisės aktų nuostatas. Visos suinteresuotos šalys turėtų būti įtraukiamos į išorinio kokybės užtikrinimo sistemos kūrimą ir tęstinį jos tobulinimą.

2012 m. išorinis vertinimas

2.2 nuostata. Išorinio kokybės užtikrinimo procedūrų kūrimas: visiškai atitinka.

2.4 nuostata. Metodikų, atitinkančių tikslą, kūrimas: iš esmės atitinka.

Rekomendacijos:

- *Yra susidariusios sąlygos, kad visos metodikos privalo būti peržiūrėtos Ministerijos ir patvirtintos SKVC tarybos ir direktoriaus siekiant užtikrinti, kad visos suinteresuotos šalys dalyvautų su vertinimu susijusių dokumentų rengimo procese. Vis dėlto SKVC pažymi, kad šis reikalavimas turi neigiamą aspektą, nes procesas vyksta ilgai ir taip vėluojama reaguoti į esamą situaciją bei stabdomas metodikų keitimas dėl laiko reikalavimų. Nors pripažįstama, kad to kontroliuoti SKVC neturi galimybės, tačiau atsižvelgiant į konstruktyvų agentūros bendradarbiavimą su Ministerija, rekomenduojama apsvarstyti konsultavimosi procesų racionalizavimą siekiant reaguoti laiku. (ESG 2.2 dalis)*
- *SKVC turėtų bendradarbiauti su suinteresuotomis šalimis, siekdamas užtikrinti, kad savianalizės suvestinės rengimo gairėse būtų išlaikoma priimtina pusiausvyra tarp svarstymų ir atitinkamos faktinės informacijos, norint išvengti nereikalingos biurokratijos. (ESG 2.4 dalis)*

2012 m. EQAR

Reikėtų išnagrinėti, ar SKVC išsamiai aprašė sprendimų dėl akreditavimo priėmimo procesą ir peržiūrėjo vienasmenio (direktoriaus) sprendimų dėl akreditavimo priėmimo praktiką.

Įrodymai

Kaip jau minėta, kokybės užtikrinimo modelis yra grindžiamas Lietuvos Respublikos teisės aktais ir ESG nuostatomis. SKVC parengė metodikas (teisinius pagrindus) ir principus (gaires) kiekvienai kokybės užtikrinimo veiklai: programų ir aukštųjų mokyklų vertinimui, įskaitant vertinimus užsienio šalyse, ir vertinimams, susijusiems su licencijos išdavimu.

Esamoje kokybės užtikrinimo sistemoje nėra tiesioginio ryšio tarp programų ir institucijų vertinimo bei akreditavimo, išskyrus ketinamas vykdyti programas. Atsižvelgiant į institucijos akreditavimo rezultatus yra atliekamas supaprastintas arba išsamesnis šių programų vertinimas. Vizito į Centrą metu SKVC vadovai paaiškino, kad programų ir institucijų vertinimų tikslai bei poveikio veiksniai skiriasi. Kartu Ministerija išreiškė aiškų pageidavimą, kad abi procedūros būtų sujungtos (taip pat žr. ESG 3.5 dalį). Šioje pereinamoje situacijoje studijų kryptių vertinimai pakeis pavienių programų vertinimą. Ministerija tikisi, kad pradėjus tinkamai veikti vidinio kokybės užtikrinimo sistemai, Lietuvos aukštosios mokyklos organizuos savo pačių programų vertinimus. Aukštosios mokyklos taip pat palankiai vertina labiau integruotą metodą; atsižvelgiant į procedūrų skaičių, kai kurios labiau patiria kokybės kontrolės „naštą“, o ne kokybės gerinimo naudą.

Visos SKVC kokybės užtikrinimo procedūros parengtos konsultuojantis su atitinkamais socialiniais dalininkais, kurių dalyvavimo pavyzdžiai pateikiami savianalizės suvestinėje. Daugiausia tai vyksta per atviras diskusijas, kurios sudaro griežto konsultavimo proceso dalį (49 psl.). SKVC pripažįsta, kad konsultavimo procesas gali atimti daug laiko, tačiau yra neišvengiamas. Kaip vizito į Centrą metu patvirtino apskritai socialiniai dalininkai ir konkrečiai Ministerija, iki šiol buvo užmezgti nuolatiniai ryšiai su socialiniais dalininkais.

Savianalizės suvestinėje ir vizito metu pateiktoje papildomoje informacijoje minimos naujausios SKVC metodikų ir įvairių gairių korekcijos, padarytos remiantis 2016 m. įstatymu ir naujosiomis ESG nuostatomis. Du pavyzdžiai: aukštosios mokyklos turi užtikrinti, kad studijos būtų orientuotos į studentus²³, o informacija apie studijų programą būtų vieša, aktuali ir lengvai prieinama²⁴. Kaip jau minėta, SKVC ne sykį aptarė 2015 m. ESG su socialiniais dalininkais. Susitikimuose su ekspertų grupe socialiniai dalininkai demonstravo didelį susidomėjimą ESG ir naujais pokyčiais. Pasiteiravus apie ESG pakeitimus, dažniausiai buvo minimas į studentus orientuotas mokymasis ir tolesnės procedūros.

Neskaitant savianalizės suvestinės rengimo ir palankių sąlygų apsilankyti aukštojoje mokykloje sudarymo, aukštosios mokyklos finansiškai neprisideda prie išorinio vertinimo ir akreditavimo proceso. Anksčiau pastebėta, kad savianalizės suvestinėse ne visada atspindima esama padėtis (ESG 3.1 dalis), nors SKVC šiuo požiūriu deda daug vertingų pastangų. Ekspertai nustatė, kad SKVC gauna per daug faktinės informacijos. Taip pat ekspertų grupė sužinojo, kad remiantis 2015 m. ESG savianalizės suvestinėse turi būti pateikiama papildoma informacija. Ekspertų grupė išnagrinėjo ir teisinių reikalavimų kontrolinį sąrašą²⁵, kuriuo būtina vadovautis rengiant savianalizės suvestines ir atliekant išorinį vertinimą.

AM yra mažiau kritiškos dėl administracinių reikalavimų. Jos palankiai vertina tikslus ir aiškius nurodymus ir yra pasirengusios padaryti viską, kas reikalinga, ar net daugiau. Apklausa rodo, kad jos yra mažiau linkusios vadovautis biurokratiniais principais. AM taip pat pritarė ekspertų grupės nuomonei, kad reikalingas labiau integruotas programų ir institucijų vertinimo metodas. Aukštosios mokyklos taip pat tikisi nuo 2018 m. gauti įvairiapusės naudos iš studijų kryptių vertinimų. Be to, jos paminėjo vadinamąjį institucijų akreditavimą be teisės suteikti sau akreditavimą, kaip yra įprasta. Kai kurios iš jų užsiminė apie galimą kokybės kontrolės ir kokybės gerinimo prieštarą, kadangi dauguma aukštųjų mokyklų vis dar sprendžia valdymo klausimus (pvz., silpnas vadovavimas, imigracija, biudžeto mažinimas, per didelis programų skaičius, atsižvelgiant į mažėjantį studentų skaičių).

Išorinių vertinimų ir tolesnės veiklos rezultatai yra įtraukti į ekspertų ataskaitas arba skelbiami atskirai. Ekspertų grupė patvirtino, kad visa svarbi informacija yra skelbiama SKVC ir

²³ Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodika (2016 m.), 9.2.3 straipsnis

²⁴ Studijų programų vertinimo metodika (2016 m.), 63.6 straipsnis

²⁵ Lietuvos Respublikos studijų programoms taikomų teisės aktų reikalavimų santrauka (2016 m.)

aukštųjų mokyklų tinklalapiuose.

Analizė

Ekspertų grupė nustatė, kad po 2012 m. vertinimo buvo padaryta pažanga. Konsultacijų su socialiniais dalininkais procesas buvo supaprastintas, peržiūrint metodikas atsižvelgiama į jų pateikiamą informaciją, taip pat ekspertų grupė pritaria SKVC, kad tikintis pokyčių kokybės užtikrinimo sistemoje labai svarbus yra geras SKVC ir Ministerijos tarpusavio supratimas. Palyginti su naujų dokumentų priėmimu, metodikų atnaujinimas pareikalavo mažiau laiko.

Tačiau įrodymai taip pat rodo, kad reikia tolesnių veiksmų. Ekspertų grupės nuomone, biurokratijos rizika dar neišnyko, o esama praktika apskritai kelia pavojų pusiausvyrai tarp kokybės užtikrinimo ir kokybės gerinimo. Remdamasi pateiktais įrodymais (savianalizės suvestine, patvirtinamaisiais dokumentais, pokalbiais, vertinimo ataskaitomis ir pan.), ekspertų grupė mano, kad instituciniai vertinimai yra pagrįsti ekspertiniu vertinimu ir yra pirmiausia paskatinti siekio gerinti situaciją. Tačiau programų vertinimų atveju taip nėra. Taip pat, ekspertų grupės nuomone, yra nelogiška, kad tarp institucijų ir programų vertinimų nėra jokio ryšio, tokia situacija yra nepageidautina. Aukštosios mokyklos kokybė nusako programos kokybę ir atvirkščiai; aukštojo mokslo srityje viena negali egzistuoti be kitos. Be to, socialiniams dalininkams tenka tvarkyti įvairius dokumentus, kurie kiekvienos vertinimo procedūros atveju yra panašūs ir kartu skirtingi.

Ekspertų grupė pataria SKVC nedelsiant imtis ryžtingų veiksmų ir pereiti nuo kokybės kontrolės prie realaus ekspertinio vertinimo, siekiant kokybės gerinimo ir aiškiai skiriant dėmesį prioritetiniams klausimams. Tai ypač pasakytina apie programų vertinimą. Net ir galiojant esamiems teisės aktams pageidautina ir įmanoma taikyti labiau integruotą programų ir institucijų vertinimų metodą. Atrodo, kad tam pritaria visi socialiniai dalininkai, su kuriais susitiko ekspertų grupė, lankydami Centre. Taryba išreiškė aiškų susirūpinimą dėl kokybės kontrolės ir neišvengiamos biurokratijos. Bendromis pastangomis turėtų būti įmanoma peržiūrėti pagrindines procedūras ir gaires, pradėdant aukštųjų mokyklų autonomija ir baigiant kokybės gerinimu. Iš įvairių kiekvienos kokybės užtikrinimo veiklos dokumentų matomas akivaizdus jų dubliavimasis, nereikalingumas ir biurokratiškumas. Ekspertų grupė mano, kad yra būdų, kaip šiuos dokumentus paversti patogesniais vartotojui (juos supaprastinant, integruojant, sumažinant jų skaičių, parengiant atitinkama kalba ir pan.). SKVC taip pat išreiškė šį ketinimą savianalizės suvestinėje (plg. ESG 3.6).

Pagaliau ekspertų grupė aptarė EQAR išreikštą susirūpinimą dėl galutinio vienasmenio (direktorius) sprendimų dėl akreditavimo priėmimo. Šiam konkrečiam klausimui buvo skirtas deramas dėmesys, nors pats sprendimų priėmimo procesas kelia kitų klausimų. Ekspertų grupė šį klausimą išsamiau nagrinės ESG 2.5 dalyje.

Apibendrinant, ekspertų grupė mano, kad po 2012 m. vertinimo pažanga buvo padaryta daugeliu aspektų. Tačiau biurokratijos rizika dar neišnyko, o esama praktika apskritai kelia pavojų pusiausvyrai tarp kokybės užtikrinimo ir kokybės gerinimo. Todėl ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC iš esmės atitinka ESG nuostatą dėl metodikų, atitinkančių tikslą, kūrimo.

Ekspertų grupės rekomendacija

Ekspertų grupė rekomenduoja SKVC peržiūrėti savo metodikas, pradėdant aukštųjų mokyklų atsakomybę už programų kokybę. Būtina pereiti nuo kokybės kontrolės prie ekspertinio vertinimo, orientuoto į tobulinimą; kartu tai padėtų formuoti kokybės kultūrą. Be to, SKVC turėtų imtis iniciatyvos įtvirtinant labiau integruotą programų ir institucinių vertinimų metodą. Sumažinti biurokratiją ir sukurti labiau tikslą atitinkančias procedūras padėtų tolesnis įvairių

procedūrų integravimas ir supaprastinimas.

Ekspertų grupės išvada: iš esmės atitinka.

ESG 2.3. ĮGYVENDINIMO PROCESAI

Nuostata:

Išorinio kokybės vertinimo procesai turėtų būti patikimi, naudingi, iš anksto apibrėžti, nuosekliai įgyvendinami ir viešai skelbiami. Jie apima:

- savianalizę ar jos atitikmenį;
- išorinį vertinimą, kurio sudėtine dalimi paprastai yra vizitas į aukštąją mokyklą;
- išvadas, kaip išorinio vertinimo rezultatai;
- nuoseklią paskesnę veiklą.

2012 m. išorinis vertinimas

2.6 nuostata. Paskesnė veikla: iš dalies atitinka.

3.7 nuostata. Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir agentūrų veiklos būdai: iš esmės atitinka.

Rekomendacija: SKVC įvardijo būdus ir veiklas, kurie galėtų pagerinti tolesnę veiklą, tačiau yra ribojami finansinių bei žmogiškųjų išteklių aspektais, taip pat greitu pokyčių, dėl kurių prioritetai turėjo būti suteikti kitiems dalykams, tempu. Stabilesnės aplinkos perspektyvoje SKVC raginamas apsvarstyti ekonomiškiausius būdus, kaip būtų galima vystyti tolesnę veiklą tiek individualaus vertinimo lygmenyje, tiek kryžminio vertinimo analizių, kurias Centras planuoja įvesti, lygmenyje. „Kalbos klausimas“ galėtų išlikti problematiškas, kol yra tikimasi, kad nuodugnios „biurokratinės“ stebėsenos poreikis išliks; svarbiausių / esminių aspektų nustatymas ir susitelkimas į juos turėtų būti laikomi priemone vertinimo poveikiui sustiprinti ir palaikyti SKVC, siekiant, kad „ekspertų pasiūlymai ir rekomendacijos pirmiausia būtų skirti aukštosioms mokykloms, siekiant joms padėti pagerinti studijų kokybę“. (ESG 2.6)

Įrodymai

Kaip minėta ESG 3.1 dalyje, SKVC metodikos bei principai ir (arba) gairės yra skelbiamos agentūros tinklalapyje ir aprašo visus išorinio vertinimo proceso žingsnius: savianalizės suvestinę, išorinį vertinimą, kurį sudaro nepriklausomų ekspertų vizitas į vietą, vertinimo išvados ir paskesnė veikla. Po 2012 m. vertinimo SKVC patikslino paskutinį žingsnį ir įtraukė pažangos ataskaitą ir vizitą vykdant institucinį vertinimą.

ESG 3.1 ir ESG 2.2 dalyse ekspertų grupė pastebėjo, kad, socialinių dalininkų nuomone, savianalizės suvestinės yra pernelyg aprašomojo pobūdžio. Aukštosios mokyklos vertina SKVC gaires ir siūlomą pagalbą rengiant suvestines, tačiau visų suinteresuotųjų šalių nuomone, rezultatai vis dar nedžiugina. Per daug faktų, detalių, priedų, tačiau analizės trūksta. SKVC teigia, kad baigiantis pirmajam institucinio vertinimo ciklui suvestinių kokybė labai pagerėjo; galima sakyti, kad trečdalis jų atitinka lūkesčius.

Ekspertų grupių vizitai vykdomi, kai ekspertai išnagrinėja dokumentus ir sudalyvauja SKVC organizuojamuose mokymuose ar instruktažuose. Metodikose bei principuose ir (arba) gairėse nustatyta, su kuo turi susitikti ekspertų grupė. Aukštųjų mokyklų bendruomenės nariai, norintys susitikti su ekspertais, turi tokią galimybę. Šie vizitai vyksta pagal iš anksto nustatytą darbotvarkę, kurią prireikus galima koreguoti. Baigiantis vizitui ekspertų grupė susitaria dėl išorinio vertinimo rezultatų ir supažindina pareiškėją su pirminėmis pastabomis. Tiek aukštosios

mokyklos, tiek ekspertai pareiškė grupei esantys patenkinti atviru dialogu taikant tikrą ekspertinio vertinimo metodą, ypač atliekant institucinį vertinimą.

Po vizito į vietą ekspertų grupės parengia išorinio vertinimo išvadų projektą. SKVC siūlo įvairių ataskaitų šablonus ir peržiūri jų projektus prieš parengiant galutines versijas. Išsamesnė informacija apie išvadų rengimą pateikiama ESG 2.4 ir ESG 2.5 dalyse.

Po 2012 m. vertinimo SKVC parengė visų kokybės užtikrinimo veiklų paskesnės veiklos procedūras. 2015 m. ESG nuostatos taip pat turėjo teigiamą poveikį tolesnėms nuostatoms. Po institucinio vertinimo SKVC organizuoja paskesnę vizitą, kuris, pasak aukštųjų mokyklų, yra labai vertingas. Aukštosios mokyklos turi pateikti tobulinimo planą ir (arba) ataskaitą apie programos lygmeniu pasiektą pažangą. Po išorinio vertimo aukštosios mokyklos skelbia tobulinimo planus savo tinklalapiuose; SKVC pateikia nuorodą į dokumentą šalia ekspertų parengtų vertinimo išvadų. Dauguma aukštųjų mokyklų pripažįsta šių paskesnės veiklos reikalavimų pridėtinę vertę. Į pažangą, padarytą po paskutinio vertinimo, visada atsižvelgiama kito vertinimo metu. Studijų programą įvertinus neigiamai, aukštosios mokyklos turi pateikti paskesnės veiklos planą, užtikrinantį, kad likusieji studentai baigs studijų programą. Paskesnės veiklos temos reguliariai aptariamos per renginius, kuriuose dalyvauja visi socialiniai dalininkai arba tikslinė auditorija (pvz., kokybės užtikrinimo darbuotojai); aukštosios mokyklos taip pat kviečiamos pristatyti temas. Ekspertų grupė peržiūrėjo kelių tokių renginių programas (pvz., 2016 m. renginys lyderystės tema). SKVC vadovybės nurodyta tobulintina sritis yra studentų ir darbuotojų įtraukimas į paskesnę veiklą.

Be rekomendacijų vertinamoms aukštosioms mokykloms, institucinio lygmens ataskaitose taip pat pateikiamos bendresnio pobūdžio rekomendacijos, skirtos Lietuvos valdžios institucijoms. Kaip jau minėta, Ministeriją labai domina išorinių ekspertų nuomonė apie aukštąjį mokslą Lietuvoje, kurią, kaip ir ekspertų patarimus, ji laiko vertingais tolesniam tobulinimui (plg. ESG 3.1).

Ekspertų grupė įsitikino, kad akreditavimo sprendimai, kaip daugumos išorinių vertinimų formalūs rezultatai, skelbiami SKVC tinklalapyje kartu su ekspertų parengtomis vertinimo išvadomis. Procesų ir rezultatų nuoseklumas grindžiamas daugialype tikrinimo ir kontrolės sistema, kaip bus paaiškinta ESG 2.5 dalyje.

Analizė

ESG 3.1 dalyje ekspertų grupė jau nustatė, kad nesvarbu, ar vykdomi Lietuvoje, ar užsienyje, visi vertinimai (išskyrus naujų studijų programų, atsižvelgiant į institucinio vertinimo rezultatus) apima savianalizę, išorinį vertinimą, ekspertų grupės išvadas ir paskesnę veiklą. Susiję dokumentai, apimantys rezultatus (vertinimo išvados ir akreditavimo sprendimai), skelbiami SKVC tinklalapyje.

SKVC žino, kad aukštosioms mokykloms reikia priimti visišką atsakomybę už tobulinimo priemones. Aukštosios mokyklos taip pat pripažįsta, kad jos imasi iniciatyvos. Vizitus į vietą koordinuoja SKVC darbuotojai, puikiai bendradarbiaudami su aukštosiomis mokyklomis.

Ekspertai patvirtina, kad jaučiasi gerai pasirengę atlikti išorinį vertinimą. Taip pat jie yra patenkinti galutiniais vertinimo rezultatais. Apskritai aukštosios mokyklos yra patenkintos ekspertų kompetencija ir išvadų kokybe. Tai buvo patvirtinta susitikimuose su ekspertų grupe; be to, grįžtamoji informacija po vizitų daugiausia yra teigiama. Abi temas ekspertų grupė išsamiau analizuoja ir vertina ESG 2.4 ir 2.6 dalyse. ESG 2.6 dalyje taip pat aptariamas kalbos ir vertimo klausimas. Šioje dalyje pakanka nurodyti, kad ekspertams ir vertinimo išvadoms keliami reikalavimai yra daugiau nei tinkami.

Atsižvelgdamas į 2012 m. rekomendacijas, SKVC akivaizdžiai įdėjo daugiau pastangų, rengiant tinkamas ir veiksmingas paskesnės veiklos procedūras ir įgyvendinant aukščiau aprašytas veiklas. Peržiūrėjusi susijusius dokumentus (metodikas ir principus, vertinimo išvadas, paskesnės veiklos ataskaitas, seminarų ir kitų renginių darbotvarkes ir pan.) bei socialinių dalininkų pastebėjimus, ekspertų grupė daro išvadą, kad įgyvendinami tinkami paskesnės veiklos procesai, užtikrinantys, kad aukštosios mokyklos imtųsi tinkamų nuolatinio tobulinimo veiksmų.

Kalbant apie kitas 2012 m. išsakytas pastabas, ekspertų grupė supranta, kad institucinis vertinimas neginčytinai sutelktas į aukštųjų mokyklų vertinimą, kurį atlikę ekspertai pateikia išvadas su rekomendacijomis dėl tolesnių veiksmų. Atsižvelgdama į aukštojo mokslo vystymosi Lietuvoje etapą, ekspertų grupė visiškai supranta Ministerijos susidomėjimą ekspertų nuomone po institucinio vertinimo.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 2.4. EKSPERTAI

Nuostata:

Išorinį kokybės užtikrinimą turi atlikti išorinių ekspertų grupės, kuriuose dalyvauja studentas (-ai).

2012 m. išorinis vertinimas

2.4 nuostata. Išskeltų tikslų ir procesų dermė: iš esmės atitinka.

3.7 nuostata. Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir agentūrų veiklos būdai: iš esmės atitinka.

Rekomendacija: SKVC turėtų rasti būdų, kaip pašalinti studentų įsitraukimo kliūtis, kurios neleidžia jiems visiškai dalyvauti visose veiklose. Gali tekti peržiūrėti dabartinius studentų įtraukimo kriterijus, siekiant padidinti dalyvaujančių studentų skaičių. (2005 m. ESG 2.4)

2012 m. EQAR

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, ar SKVC įtraukė studentus į visas išorinio vertinimo ekspertų grupes, įskaitant tas, kurių darbinė kalba yra anglų kalba.

Įrodymai

SS nurodyta, kad visus išorinius vertinimus, įskaitant paraiškas dėl licencijavimo ir vertinimo užsienyje, vykdo nepriklausomų ekspertų grupė. Ekspertai kviečiami dalyvauti vertinimuose remiantis SKVC ekspertų atrankos tvarka²⁶. Šiame dokumente išdėstyti atrankos principai ir procesai, taip pat nustatyti specialieji reikalavimai kiekvienam vertinimo tipui.

SKVC direktorius priima sprendimą dėl konkrečiam vertinimui priskirto SKVC koordinatoriaus siūlomos ekspertų grupės sudėties, atsižvelgęs į kitus neformalios SKVC grupės patarimus ir AM pateiktas pastabas, jei tokių yra. Yra numatyta tvarka tuo atveju, jei AM prieštarauja siūlomai ekspertų grupės sudėčiai; ši tvarka reglamentuota metodologijoje. Kasmet agentūra gauna ne daugiau nei tris prašymus pakeisti ekspertus. Remiantis SS (68 psl.), nė vienas prašymas nebuvo patenkintas, dėl interesų konflikto ar galimo šališkumo įrodymų trūkumo.

²⁶ Ekspertų atrankos tvarkos aprašas (2016 m.)

Vertinimus atliekantys ekspertai pasirašo nešališkumo ir konfidencialumo deklaracijas, vadovaudamiesi elgesio kodeksu²⁷. Kodekse vertinama etika, pvz., pagarba visiems dalyviams, objektyvumas ir bendradarbiavimas. Taip pat, vykdant ekspertų mokymus, SKVC pabrėžia etiško elgesio svarbą atliekant išorinį vertinimą.

Visas ekspertų grupes (išskyrus ketinamų vykdyti studijų programų vertinimo atveju) sudaro akademikai, studentų atstovas ir vienas socialinis partneris. Ekspertai kviečiami iš SKVC duomenų bazės, į kurią šiuo metu įtraukta apie 2500 tiek Lietuvos, tiek užsienio ekspertų.²⁸ Duomenų bazėje įtraukti ekspertai privalo atitikti reikalavimus, išdėstytus ekspertų atrankos tvarkoje. SKVC darbuotojų grupė yra atsakinga už duomenų bazės priežiūrą. Ekspertų grupė peržiūrėjo ekspertų kvietimą ir jo specifiką SKVC tinklalapyje.

Po 2012 m. vertinimo SKVC pavyko sudominti daugiau studentų ir darbdavių dalyvauti ekspertų grupėse. Iš esmės tai buvo pasiekta dėl specialių mokymų, organizuojamų šioms konkrečioms grupėms. 2016 m. SKVC duomenų banke, be kitų asmenų, buvo apie 150 potencialių studentų atstovų ir 80 socialinių partnerių (SS 59 psl.), kurie dalyvavo SKVC surengtuose mokymuose 2012–2016 m. Vizito metu ekspertų grupė išsiaiškino, kad pritraukti darbo rinkos atstovų vis dar sudėtinga. Pasak jų, vertinimo procedūros užima daug laiko, o atlygis nedidelis; jie neturi jokių tiesioginių saitų su aukštoju mokslu ir kokybės užtikrinimu, arba turi asmeninių interesų vertinamoje aukštojo mokykloje ar studijų programoje / kryptyje. Vertinant studijų kryptis, gali kilti problemų atrenkant nepriklausomus vietos akademikus.

2016 m. įstatyme nustatyta, kad institucinio vertinimo ekspertų grupes turėtų sudaryti tiek vietos, tiek tarptautiniai ekspertai, tačiau tai netaikoma studijų programų ir licencijavimo vertinimams. Vis dėlto, remiantis duomenimis, vis daugiau užsienio ekspertų dalyvauja vertinant studijų programas. 2011 m. 73 proc. studijų programų buvo vertinamos tarptautinių ekspertų grupių; 2015 m. šis rodiklis siekė 99,5 proc. Daugiausia SKVC procedūrose dalyvaujančių ekspertų yra britai (SS 57 psl.). Tarptautiniai ekspertai, esantys Lietuvoje, taip pat kviečiami aktyviai dalyvauti SKVC renginiuose ir aptarti naujas aukštojo mokslo ir kokybės užtikrinimo tendencijas bei pasidalyti gerąja patirtimi.

Ketinamas vykdyti studijų programas vertina mažesnės vietos ekspertų grupės, kurių sudėtyje yra ir studentas (-ė). Atsižvelgiant į šio vertinimo tipo apimtį, darbdavių atstovo grupėje nėra. Tačiau kartais akademikai yra praktikuojantys specialistai, todėl sujungiami abiejų šalių požiūriai.

Studentai patvirtina, kad tarptautiniai ekspertai yra itin kvalifikuoti dalyvauti vertinimuose, nes turi didžiulės kokybės užtikrinimo ir (arba) studijų krypties patirties. Vienas iš trūkumų yra tas, kad kai kurie tarptautiniai ekspertai yra mažiau susipažinę su socialiniais ir kultūriniais Lietuvos aukštojo mokslo erdvės aspektais. Vietos ekspertai patvirtino padedantys savo kolegoms iš užsienio suprasti Lietuvos aukštojo mokslo kontekstą. O tarptautiniai ekspertai pagyrė dviejų – vakarietiškos ir buvusios sovietinės – švietimo kultūrų ir sistemų sujungimą.

Agentūra vykdo papildomas veiklas, organizuodama mokymus ekspertų grupėms, vadovaudamasi kiekvieno vertinimo tipo metodikos nuostatomis. Mažiausiai prieš mėnesį iki vizito ekspertai gauna savianalizės suvestinę ir kitą išsamią informaciją. Pirmąją vizito dieną SKVC organizuoja įvadinius mokymus (išskyrus patyrusiems ekspertams), kurie apima švietimo sistemą, teisės aktus ir reikalavimus, įvairius vertinimo proceso žingsnius, vertinimo išvadų reikalavimus, sprendimų priėmimo procesą ir paskesnę veiklą. Ekspertų grupė atidžiai peržiūrėjo mokymų medžiagą, kuri yra nuolatos atnaujinama (pvz., 2015 m. ESG) ir kuri apima ekspertų grįžtamąją informaciją (pvz., daugiau dėmesio skirti dvinarei sistemai). Mokymuose taip pat

²⁷ Ekspertų interesų deklaravimas ir pasižadėjimas neviešinti informacijos (2017 m.)

²⁸ <http://www.skvc.lt/default/en/quality-assurance/call-for-experts>

aptariama, kokio elgesio tikimasi iš ekspertų. Kaip jau minėta, studentams ir darbdaviams rengiami papildomi mokymai.

Analizė

SKVC teigia, kad ekspertų atrankos ir skyrimo tvarka yra tinkama. Agentūra visiškai atsako už atranką; jokio poveikio tvarkai nepastebėta. Ekspertai atrenkami išskirtinai remiantis jų kompetencija.

Ekspertų grupės atstovauja visiems aktualiems požiūriams. Pastangos įtraukti daugiau studentų ir darbdavių buvo sėkmingos, tačiau ateityje gali kilti naujų iššūkių, susijusių su tarptautinių ekspertų finansavimu ir nepriklausomų vietos ekspertų prieinamumu. Ekspertų grupė sutinka su SKVC, kad vietos darbdavių ir akademikų bendruomenė gali būti maža (pvz., meno ar medicinos srityse). ESG 3.3 dalyje ekspertų grupė jau minėjo, kad aukštosios mokyklos patvirtino teikiančios pirmenybę tarptautiniams ekspertams ne tik dėl jų kompetencijos, bet ir dėl jų nepriklausomumo.

Aukštosios mokyklos taip pat patvirtino, kad yra patenkintos grupių kompetencija, nesvarbu, kokia yra individualių ekspertų tautybė. Patys ekspertai taip pat yra patenkinti savo grupėmis; jie palankiai vertina tai, kad pasitelkiami tiek nauji, tiek patyrę nariai, tiek vietos, tiek užsienio atstovai. ESG 2.2 ir 2.3 dalyse ekspertų grupė pastebėjo, kad ir aukštosios mokyklos, ir ENQA komisija vertina išorinio ekspertinio vertinimo metodą, ypač vykdant institucinį vertinimą.

SKVC sėkmingai pritraukia aukštos kvalifikacijos ekspertus, įskaitant studentus iš užsienio, nes dalyvauja tarptautinėse tinklaveikos veiklose. Socialiniai dalininkai akivaizdžiai vertina jų indėlį. Tačiau gali kilti problemų dėl atlygio tarptautiniams ekspertams, jei nepavyks gauti ES projektų finansavimo. Tai ypač sudėtinga kalbant apie studijų programų vertinimą, todėl šis klausimas turėtų būti įtrauktas į finansų planavimą (ESG 3.5). Dar vienas ekspertų grupei nerimą keliantis klausimas yra tarptautinių profesorių emeritų skaičius. Aukštosios mokyklos vertina jų patirtį, tačiau labiau pageidauja aktyvių akademikų, kuriuos laiko savo tikraisiais kolegomis.

Ekspertų grupė nustatė, kad visi ekspertai yra tinkamai apmokomi. Intensyviuose mokymuose gali nedalyvauti patyrę ekspertai; tokiu atveju jie instruktuojami prieš pat vizitą. Iš mokomosios medžiagos matyti, kad aptariamoms visoms aktualioms temoms. Ekspertų grupė vertina tai, kad prieš kiekvieną procedūrą ekspertai yra apmokomi ir (arba) instruktuojami kaip grupė. Ekspertai patvirtino, kad pirmoji diena praleista susibūrus į grupę yra labai svarbi, siekiant sklandaus darbo, nors kartais studentai jaučiasi palikti nuošalyje vizito metu. SKVC neabejotinai turėtų spręsti šį klausimą ateityje. Nepaisant intensyvių mokymų, kai kuriems ekspertams vertinimas tampa iššūkiu, nes reikia peržiūrėti daugybę dokumentų ir atitikti labai griežtus ir išsamius teisinius reikalavimus. Šis klausimas taip pat aptartas ankstesnėse ESG dalyse (plg. 2.2 ir 2.3), grįžtant prie biurokratinės tendencijos. Ekspertai – ir ne tik socialiniai partneriai – taip pat mano, kad vertinimo procedūra, įskaitant mokymus, reikalauja daug laiko ir pastangų.

Toliau šiame dokumente ekspertų grupė aptars ekspertų vykdomų išorinių vertinimų rezultatus. O kol kas užtenka pasakyti, kad grupė yra visiškai tikra dėl ekspertų pateiktų vertinimo išvadų (ESG 2.6) ir mano, kad SKVC galėtų ir toliau skatinti ekspertus nuosekliai taikyti kriterijus (ESG 2.5).

Per pokalbius su ekspertų grupe socialiniai dalininkai paminėjo dvinarę sistemą kaip dėmesio vertą klausimą. Tai ypač aktualu kalbant apie kolegijas. Kai kuriems tarptautiniams ekspertams pasirodė, kad joms trūksta praktinės patirties; aukštųjų mokyklų nuomone, tokios dvinarės sistemos patirtis turėtų būti vienas iš reikalavimų formuojant ekspertų grupę. SKVC jau koreguoja procesus pagal socialinių dalininkų atsiliepimus. Tai akivaizdus su ekspertais susijęs

pavyzdys, parodantis, kad grįžtamosios informacijos ciklas veikia. Tarp kitų pavyzdžių minėtini vietos ekspertų regioniniai mokymai ir veiksmingo pokalbio būdai, kaip mokymo dalis.

Atsižvelgdama į 2012 m. rekomendaciją ir EQAR būgštavimą dėl studentų įtraukimo, ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC tinkamai išsprendė šį klausimą. Studentai dalyvauja visose visų tipų vertinimo ekspertų grupėse tiek Lietuvoje, tiek užsienyje. Jei kyla problemų dėl kalbos, SKVC pasitelkia anglakalbius studentus iš užsienio. Studentų atstovai ekspertų grupei teigė turintys skirtingos faktinio dalyvavimo vertinime patirties. Atrodo, kad jų aktyvus dalyvavimas didžiaja dalimi priklauso nuo grupės vadovo. Šiuo klausimu SKVC galėtų labiau palaikyti studentus.

Ekspertų grupės pagyros

SKVC pavyksta pasitelkti aukštos kvalifikacijos tarptautinius ekspertus ir studentus vykdant daugelį vertinimo procedūrų.

SKVC parengė intensyvią įvairiapusę mokymo programą ekspertams ir siūlo specializuotus mokymus kiekvienai ekspertų grupei, o tai labai vertina socialiniai dalininkai.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 2.5. VERTINIMO KRITERIJAI

Nuostata:

Bet kokios išvados ar sprendimai, kurie yra priimami išorinio vertinimo rezultatų pagrindu, turi būti pagrįsti aiškiais ir viešai skelbiamais kriterijais, taikomais nuosekliai, neatsižvelgiant į tai, ar procesas nukreiptas ar nenukreiptas į formalių sprendimų priėmimą.

2012 m. išorinis vertinimas

2.3 nuostata. Sprendimų priėmimo kriterijai: visiškai atitinka.

3.7 nuostata. Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir agentūrų veiklos būdai: iš esmės atitinka.

Įrodymai

Formalūs sprendimai programos ar institucijos lygmeniu grindžiami Lietuvos teisės aktais ir kriterijais, išdėstytais atitinkamose SKVC metodikose ir principuose, kurie yra viešai prieinami, kaip įsitikino ekspertų grupė. Ta pati tvarka ir kriterijai taikomi Lietuvos aukštosioms mokykloms, vykdančioms arba ketinančioms vykdyti studijų programas užsienyje.

SKVC taip pat akredituoja programas, remdamasi vertinimais, atliktais kitų EQAR registruotų kokybės užtikrinimo agentūrų. 2010–2016 m. keturios aukštosios mokyklos pasinaudojo šia galimybe; vertinimus atliko keturios agentūros: AHPGS, EVALAG, ACQUIN (Vokietija) ir AVEPRO (Vatikanas). Agentūros privalo taikyti panašias procedūras ir remtis SKVC kriterijais vykdydamos išorinį vertinimą. 2015 m. SKVC atliko institucinį vertinimą ir trijų studijų programų vertinimą Slovėnijoje.

Ekspertų grupė išsamiai išnagrinėjo sprendimų priėmimo procesą, atsižvelgdama į jo poveikį, svarbų abiejų patariančiųjų institucijų vaidmenį ir anksčiau EQAR išreikštą susirūpinimą dėl direktoriaus pareigų (žr. ESG 2.2). SS teigiama, kad egzistuoja procedūra, užtikrinanti priimamų sprendimų kolegialų svarstymą, siekiant objektyvumo ir pagrįstumo. Visas ekspertų grupių parengtas vertinimo išvadas peržiūri SKVC koordinadorius, tada projektas yra

siunčiamas aukštajai mokyklai susipažinti ir pasisakyti dėl faktinių klaidų. Pataisius išvadas, jei reikia, parengiama galutinė versija. Galutinės išvados teikiamos svarstyti Studijų vertinimo komisijai arba Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijai. Komisijų nariai teigė ekspertų grupei, kad savianalizės suvestinė taip pat yra siunčiama peržiūrėti. Taip pat jie patvirtino, kad kartą per mėnesį posėdžiauja ir priima sprendimus dėl dvidešimties trisdešimties vertinimų per vieną sesiją. AM atstovai ir ekspertų grupės paprastai irgi dalyvauja, kad prireikus galėtų patikslinti informaciją. Į posėdžius taip pat gali būti kviečiami ir kiti ekspertai.

Atitinkamai komisijai pritarus (SS 61 psl.) vertinimo išvadoms, SKVC direktorius priima formalų sprendimą. Nuostatuose nurodyta, kad „po nagrinėjimo komisija siūlo direktoriui patvirtinti išvadas arba jų nepatvirtinti“ (7 straipsnis). Jeigu komisija nepitaria išvadoms (taip atsitinka 10 proc. atvejų, kaip buvo nurodyta ekspertų grupei), ekspertų grupės prašoma patikslinti išvadas ir dar kartą pateikti jas svarstyti. Antrą kartą nepritarus išvadoms, sudaromas vidinis SKVC darbuotojų *ad hoc* komitetas, kuris pataria direktoriui, priimančiam galutinį sprendimą.

Paklausti apie išorinio vertinimo rezultatų kriterijus, aukštosios mokyklos ir ekspertai teigė, kad jie yra aiškūs ir nuosekliai taikomi. Siekdamas užtikrinti išorinio vertinimo rezultatų nuoseklumą, SKVC negaili investicijų į proceso koordinatorių ir ekspertų mokymus. Atidžiai išnagrinėjusi mokymų medžiagą, ekspertų grupė patvirtino, kad kreipiamas ypatingas dėmesys į kriterijų supratimą ir įrodymais grindžiamas išvadas. Ekspertai įvardijo kelis lygmenis, garantuojančius vertinimo nuoseklumą: išsamias ekspertų atrankos procedūras; aiškiai apibrėžtas taisykles, su kuriomis supažindinama iš anksto; intensyvius mokymus, siekiant aiškiau suprasti procesą ir kriterijus; paslaugius SKVC darbuotojus, pasiruošusius padėti bet kokiais iškilusiais klausimais, ir visos dienos baigiamąjį posėdį po kiekvieno vizito į vietą.

Ekspertams šiek tiek neaišku, kaip įvertinti kiekvieną kriterijų (balais nuo 1 iki 4) vertinant studijų programas. Galutinė išvada yra visų balų suma. Institucinis vertinimas būna arba teigiamas, arba neigiamas. Daugeliu atvejų pasiekiamas susitarimas; labai retai pasitaiko mažumos pozicijos atvejų. Vertinimo taisyklės, kaip SKVC vertinimo metodikos dalis, nebuvo pateiktos.

SKVC sprendimų priėmimo procese dalyvauja dvi patariančiosios institucijos, kaip jau minėta ESG 3.6 dalyje: Studijų vertinimo komisija (įskaitant ketinamų vykdyti programų vertinimą, jei taikoma) ir Aukštųjų mokyklų vertinimo komisija (įskaitant licencijavimą) tvirtina ekspertų išvadas. Remiantis Komisijų nuostatais, jos „svarsto, ar Centrai ekspertų pateiktos [...] išvados yra objektyvios, išsamios [ir] pagrįstos“ (6 straipsnis). Komisijų veikla nustatyta minėtuose abiejų komisijų nuostatuose.

Akreditavimo sprendimus priima SKVC direktorius; sprendimus išduoti leidimą ar jo neišduoti priima Ministerija. Visi sprendimai priimami atsižvelgus į vienos iš dviejų patariančiųjų komisijų nuomonę. Paklausta, direktorė patvirtino, kad remiasi abiejų komisijų nuomone, priimdama pagrįstą sprendimą dėl vertinimo išvadų. SSGG analizėje kaip viena iš agentūros stiprybių nurodytas „greitas sprendimų priėmimas“ (SS 71 psl.). Sprendimai skelbiami SKVC tinklalapyje ir Valstybiniame teisės aktų registre²⁹.

Ekspertų grupė išanalizavo apie dešimt atsitiktinai parinktų tiek studijų programų, tiek aukštųjų mokyklų Lietuvoje ir užsienyje vertinimo išvadų. Išvadų dėl licencijavimo nebuvo pateikta, nes apžvelgiamu laikotarpiu tokia procedūra nebuvo vykdyta. Daugiau įrodymų apie vertinimo išvadas pateikiama ESG 2.6 dalyje.

Analizė

²⁹ SS taip pat nurodytas kaip Teisės aktų registras

Ekspertų grupė nustatė, kad veikia visos procedūros, leidžiančios ekspertų grupėms vertinti studijų programas ir aukštąsias mokyklas, remiantis aiškiais ir iš anksto nustatytais kriterijais. Aukštosios mokyklos taip pat buvo įsitikinusios, kad išorinio vertinimo rezultatai yra teisingi ir grindžiami įrodymais. Grupės peržiūrėtos išvados tą patvirtina.

Abiejų komisijų posėdžių protokolai, kuriuos perskaitė ekspertų grupė, patvirtina, kad vertinimo išvados buvo išsamiai ir nuodugniai analizuojamos. Protokole taip pat įrašyta galutinė komisijos išvada, pasiekta balsavimu. Kai kurie komisijos nariai mano, kad ši veikla užima daug laiko, nes kiekvienas narys perskaito mažiausiai po penkis savianalizės suvestines ir vertinimo išvadas per posėdį. Paklausti apie savianalizės suvestinės skaitymo reikalingumą, dauguma narių teigė, kad šis dokumentas yra pats įdomiausias, leidžiantis jiems iš vidaus pažvelgti į studijų programos ar aukštosios mokyklos kokybę, nors analitinis šių suvestinių pobūdis buvo kritikuojamas. Nariai jaučia turintys gerą bendrą supratimą apie aukštąjį mokslą ir kokybės užtikrinimą, atsižvelgiant į abiejų komisijų narių sudėtį. Bendroji pagrindų sistema, nustatanti, kaip patvirtinti vertinimo išvadas ar jų nepatvirtinti, grindžiama bendra patirtimi.

Išklausiusi socialinius dalininkus ir išnaginėjusi rašytinius įrodymus, ekspertų grupė daro išvadą, kad sprendimų priėmimo procesas yra sudėtingas, brangus ir galimai šališkas. Atrodo, kad nepaisant ekspertų grupių atlikto darbo, komisijos dar kartą atlieka visą vertinimo procedūrą, siekdamos nuoseklumo. Ekspertų grupė mano, kad komisijos turėtų apsiriboti tik vertinimo rezultatų nešališkumo ir patikimumo patikrinimu, o galutinį sprendimą palikti direktoriui – ne tik teoriškai, bet ir praktiškai. Taip atsakomybė taptų aiškesnė, būtų užtikrintas objektyvumas ir sutaupyta nemažai laiko. Kaip jau minėta, daug nuoseklumo lygmenų garantuoja patikimą išorinio vertinimo rezultatą. Taigi, šis EQAR būgštavimas, nurodytas ESG 2.2 dalyje, yra tinkamai sprendžiamas.

Ekspertų grupė mano, kad SKVC samdomos ekspertų grupės turi būti atsakingos vien tik už vertinimo išvadas ir turi būti pasitikima, kad jos parengs išvadas, kurių rezultatai bus nuoseklūs ir grįsti įrodymais. Išvadų, aptartų ESG 2.6 dalyje, kokybė patvirtina šį teiginį. Todėl ekspertų grupė siūlo patobulinti kriterijų aiškinimą, kad ekspertai galėtų geriau dirbti. SKVC taip pat galėtų padėti ekspertams, išsamiau apibrėždamas skiriamus balus. Kiekvieną balą būtų galima pailiustruoti pavyzdžiais. Taip pat praverstų vertinimo taisyklės.

Ekspertų grupės rekomendacijos

Būtina stiprinti pasitikėjimą ekspertų atliekamo išorinio vertinimo rezultatais, SKVC proceso koordinavimu ir pripažinti direktoriaus atsakomybę priimti nuoseklius ir įrodymais grindžiamus sprendimus. Todėl SKVC reikia dar kartą apsvarstyti patariančiųjų komisijų vaidmenį sprendimų priėmimo procese.

SKVC galėtų toliau padėti ekspertams nuosekliai taikyti kriterijus, pateikdamas skiriamų balų apibrėžimus, iliustruojančius pavyzdžius ir vertinimo taisykles. Visa tai reikėtų įtraukti į metodikas ir gaires.

Ekspertų grupė vertina vertinimo kriterijus kaip tinkamus, tačiau dabartinis sprendimų priėmimo procesas turi būti pakoreguotas tiek išorinio vertinimo rezultatų, tiek direktoriaus atsakomybės aspektais.

Ekspertų grupės išvada: iš esmės atitinka.

ESG 2.6. VERTINIMO IŠVADOS

Nuostata:

Visos ekspertų parengtos vertinimo išvados pilna apimtimi turėtų būti viešai skelbiamos,

aiškios ir prieinamos akademinėi bendruomenei, išoriniams partneriams ir kitiems suinteresuotiems asmenims. Jeigu remdamasi vertinimo išvadomis agentūra priima formalų sprendimą, šis sprendimas turi būti viešai skelbiamas kartu su vertinimo išvadomis.

2012 m. išorinis vertinimas

2.5 nuostata. Sprendimų priėmimo kriterijai: iš esmės atitinka.

Rekomendacijos:

- *Reikėtų peržiūrėti SKVC interneto svetainę, kad išvados būtų lengvai prieinamos suinteresuotoms šalims.*
- *Turėtų būti užsakomos vertimo paslaugos, siekiant užtikrinti, kad išvados būtų suprantamos angliškai nekalbantiems asmenims.*
- *Ekspertų grupė pastebėjo, kad neseniai buvo paskirtas darbuotojas viešųjų ryšių klausimams spręsti ir kad SKVC ketina pasiekti, kad agentūros veiklos rezultatai būtų prieinamesni skirtingoms suinteresuotoms auditorijoms įvairiomis komunikacijos formomis.*

2012 m. EQAR

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, ar SKVC viešina visas išvadas, susijusias su naujų studijų programų vykdymu ir naujais leidimais.

Įrodymai

Kaip jau minėta (ESG 2.5 dalyje), ekspertų grupė peržiūrėjo apie dešimt atrinktų ekspertų parengtų studijų programų ir aukštųjų mokyklų tiek Lietuvoje, tiek užsienyje vertinimo išvadų anglų ir lietuvių kalbomis.

Studijų programų ir aukštųjų mokyklų vertinimo išvados yra pilna apimtimi skelbiamos ir prieinamos SKVC tinklalapyje. Agentūra taip pat skelbia akreditavimo sprendimus, kaip įsitikino ekspertų grupė. 2015 m. SKVC pradėjo skelbti pilnas ataskaitas ir sprendimus dėl ketinamų vykdyti studijų programų. Aukštosios mokyklos taip pat įsipareigojusios skelbti išorinio vertinimo išvadas. Kas dvejus metus SKVC peržiūri AM viešinamus vertinimo rezultatus. Ekspertų grupė susipažino su naujausia analize (plg. ESG 3.4). Viena iš išvadų yra ta, kad 2015 m. rezultatai išliko gana panašūs į 2011 m. ir 2013 m. rezultatus: dauguma AM skelbia rezultatus visa apimtimi arba iš dalies; 30 proc. AM neviešina išorinio vertinimo rezultatų savo tinklalapiuose.³⁰

Siekiant nuoseklumo, ekspertams pateikiami vertinimo išvadų šablonai, kurie šiek tiek skiriasi kiekvienam vertinimo tipui. Jie visi apima įprastas temas: kontekstą, procedūrą, įrodymus, analizę, išvadas, gerąją praktiką ir paskesnės veiklos rekomendacijas. Ne visuose šablonuose pateikiama santrauka. Prireikus, kaip priedą prie vertinimo išvadų galima įtraukti mažumos nuomonę (tik 1 proc. tokių išvadų nuo 2012 m.; SS 64 psl.). Šablonai reguliariai koreguojami, atsižvelgiant į socialinių dalininkų pastabas (pvz., dėl santraukos). Ekspertai naudojami šablonais visuose vertinimo proceso etapuose. Visi šablonai buvo pateikti analizei vizito metu.

Išvadų rengimas yra kolektyvinė ekspertų grupės užduotis ir mokymų dalis. SKVC koordinatorius siūlo pagalbą ir pasirūpina, kad išvados atitiktų visus reikalavimus. Patvirtinus išvadų projektą, aukštosios mokyklos gali teikti pastabas dėl faktinių klaidų. Atlikus pataisymus,

³⁰ Aukštojo mokslo išorinio vertinimo išvadų viešinimo apžvalga (2016 m.)

jei tokių reikia, galutinės išvados siunčiamos vertinimo komisijai peržiūrėti. Vertinimo išvadų rengimo procesas išsamiai aprašytas kiekvienos kokybės vertinimo veiklos metodikose bei principuose ir (arba) gairėse.

Kadangi vertinimus daugiausia atlieka tarptautinių ekspertų grupės, daugelis išvadų parengtos anglų kalba. Institucinio vertinimo išvados pilna apimtimi verčiamos į lietuvių kalbą, o vertinant studijų programas, išverčiama tik santrauka, gerosios praktikos pavyzdžiai ir rekomendacijos. Jeigu rezultatas neigiamas, verčiamas visas vertinimo išvadų tekstas. SS teigiama, kad esamo biudžeto nepakanka išversti visų išvadų į lietuvių kalbą (SS 37 psl.).

Analizė

Išsami išvadų peržiūra leido susidaryti geresnį vaizdą apie išvadų kokybę. Ekspertų grupė mano, kad išvados yra priimtinos, tačiau ne visų jų kokybė buvo vienoda ir ne visos buvo parengtos pagal šablonus, pateiktus ekspertų grupei. Nepaisant to, ekspertų grupės geba parengti išvadas, kurių rezultatai yra nuoseklūs ir pagrįsti įrodymais. Ši išvada taip pat pateisina požiūrį į vertinimo komisijų vaidmenį peržiūrint parengtas išvadas, kaip ekspertų grupė jau minėjo ESG 2.5 dalyje.

Kalbant apie 2012 m. rekomendacijas ir klausimus, ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC į juos tinkamai atsižvelgė, išskyrus vertimo aspektą. Kaip jau minėta ESG 3.5 dalyje, biudžetas (įskaitant vertimų biudžetą) ir finansinis tvarumas turi tapti SKVC prioritetu ateinančiais metais. Kalbant apie išvadų skelbimą bei pasiekiamumą ir vertinimo rezultatų išorinę komunikaciją, ekspertų grupė nustatė, kad SKVC investuoja į abi sritis. Pirmieji rezultatai yra matomi (pvz., išvados dėl ketinamų vykdyti studijų programų yra skelbiamos nuo 2016 m.); kita veikla planuojama, tačiau galėtų būti įgyvendinama skubiau. Todėl ekspertų grupė teikia siūlymus dėl komunikacijos ESG 3.6 dalyje.

Ekspertų grupės išvada: visiškai atitinka.

ESG 2.7. SKUNDAI IR APELIACIJOS

Nuostata:

Skundų ir apeliacijų teikimo bei nagrinėjimo procedūros turi būti aiškiai apibrėžtos kaip išorinio kokybės užtikrinimo procesų modelio dalis ir apie jas turi būti pranešta mokslo ir studijų institucijoms.

2012 m. išorinis vertinimas

2.7 nuostata. Vertinimo periodiškumas: visiškai atitinka.

3.7 nuostata. Išorinio kokybės užtikrinimo kriterijai ir veiklos būdai: iš esmės atitinka.

Įrodymai

Apeliacijos

SKVC studijų programų vertinimo metodikoje (V skyrius) teigiama, kad jei aukštosios mokyklos nesutinka su formaliu akreditavimo sprendimu, jos gali teikti apeliaciją SKVC. Studijų programų apeliacinė komisija, kurią sudaro aukštųjų mokyklų, tyrėjų, studentų ir darbdavių, kaip pagrindinių socialinių dalininkų, atstovai, nagrinėja šias apeliacijas. Kaip nustatyta šios SKVC

komisijos nuostatuose³¹, komisija gali patenkinti apeliaciją, patenkinti ją iš dalies arba atmesti, ir paprašyti SKVC imtis atitinkamų veiksmų dėl šio sprendimo. 2013–2015 m. buvo gautos 37 apeliacijos; dešimt buvo patenkintos, o likusios atmetos kaip nepagrįstos. SS pateikta statistika rodo, kad apeliacijų skaičius yra mažas (4 proc.) ir šios apeliacijos teikiamos tik tada, kai akreditacija nesuteikiama arba suteikiama tik trejiems metams. Nepateikta jokių apeliacijų dėl vertinimo procedūrų pažeidimo. Ekspertų grupė išnagrinėjo komisijos posėdžių protokolus ir nustatė, kad jie atitinka žodžiu ir raštu pateiktą informaciją.

Apeliacijų dėl formalaus akreditavimo sprendimo instituciniu lygmeniu tvarka yra nustatyta Vyriausybės nutarimu ir aprašyta SKVC išorinio aukštųjų mokyklų vertinimo procedūrų III skyriuje. Apeliacija teikiama ministrui, kuris sudaro *ad hoc* komitetą apeliacijai nagrinėti. 2011–2015 m. SKVC iš viso įvertino 44 aukštąsias mokyklas, iš kurių keturios, nepatenkintos vertinimo rezultatais, pateikė apeliacijas. Trys apeliacijos buvo atmetos kaip nepagrįstos, o viena buvo patenkinta iš dalies (šiuo atveju buvo organizuotas naujas išorinis pareiškėjo vertinimas).

Ta pati apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo tvarka, kai ministerija sudaro *ad hoc* komitetą, taikoma licencijavimo sprendimams. Ši tvarka aprašyta licencijavimo gairėse (lietuvių k.), tačiau kol kas praktiškai nebuvo taikyta.

SKVC apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo tvarka taip pat numato galimybę teikti tolesnę apeliaciją, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymu. SS paminėta, kad SKVC buvo atsakovas penkiose bylose, kuriose aukštosios mokyklos prieštaravo sprendimams. Visos apeliacijos buvo atmetos.

Grįžtant prie 2012 m. vertinimo (plg. ESG 3.2), ekspertų grupė atkreipė ypatingą dėmesį į tai, kad SKVC dalyvavo kaip trečioji šalis teismo byloje, kurią inicijavo aukštoji mokykla, dėl vertinimo sprendimo teisėtumo, remiantis MOSTA atliktu realiųjų išteklių vertinimu. Teismas patenkino ieškinį ir 2014 m. Vyriausybės nutarimas buvo pakeistas. Nuo to laiko MOSTA nebeturi poveikio akreditavimo sprendimams.

Aukštosios mokyklos paliudijo, kad yra gerai informuotos apie apeliacijų tvarką, ir mano, kad ji yra patenkinama.

Skundai

SKVC visų kokybės užtikrinimo veiklų metodikose ir principuose nurodyta arba nustatyta apeliacijų tvarka, tačiau neminimi skundai. Savianalizės suvestinėje tik nurodyti AM prašymai pakeisti vertinimo grupės ekspertus, tačiau ekspertų grupė nepriskiria šių prašymų prie skundų (taip pat žr. ESG 2.4).

Paklaustas apie skundų tvarką, SKVC paaiškino, kad taikomas minėtas Administracinių bylų teisenos įstatymas. Atsižvelgiant į skundo tipą, taikomos įvairios procedūros – nuo SKVC darbuotojų vykdomo neoficialaus problemos sprendimo iki kreipimosi į ministrą.

Analizė

Ekspertų grupė yra patenkinta aukštųjų mokyklų apeliacijų teikimo ir nagrinėjimo procedūromis, taikomomis visoms išorinio kokybės užtikrinimo veikloms. Šios procedūros yra puikiai parengtos ir lengvai prieinamos, nes yra įtrauktos į SKVC metodikas ir principus. Ekspertų grupė taip pat palankiai atsiliepė apie mažą apeliacijų dėl oficialių sprendimų skaičių ir tai, kad dauguma jų buvo atmetos. Grupės nuomone, šie rezultatai patvirtina, kad AM pasitiki

³¹ Studijų programų apeliacinės komisijos nuostatai (2008 m.; peržiūrėti 2015 m.)

SKVC kaip nepriklausoma ir profesionalia kokybės užtikrinimo agentūra. Tai taip pat rodo, kad apeliacijų procedūros veikia tinkamai.

Skundų teikimo ir nagrinėjimo tvarka bendraja prasme nustatyta Lietuvos teisės aktuose, o teoriškai taikoma aukštosioms mokykloms kokybės užtikrinimo klausimais. Pateikti įrodymai patvirtina, kad skundai yra tinkamai sprendžiami, tačiau tik iškilus tokioms situacijoms. Grupė pasigenda konkrečios ir aiškiai apibrėžtos skundų dėl kokybės užtikrinimo procesų nagrinėjimo tvarkos. Grupės nuomone, nelabai aišku, kaip AM gali kelti probleminius klausimus ir kaip SKVC juos profesionaliai ir nuosekliai nagrinėja. Informacija apie dabartinius skundus nėra aiški, nes ji yra valstybės teisės dalis. Grupė mano, kad tai nepadedą gerai suprasti skundų teikimo ir nagrinėjimo tvarką.

Skundų teikimo ir nagrinėjimo tvarka bendraja prasme yra prieinama aukštosioms mokykloms, tačiau ji nesusieta su kokybės užtikrinimo procesais ir nėra aiškiai dokumentuota. Taigi ekspertų grupė daro išvadą, kad SKVC iš esmės atitinka šią ESG nuostatą dėl skundų ir apeliacijų.

Ekspertų grupės rekomendacija

SKVC turėtų nustatyti konkretesnę skundų teikimo ir nagrinėjimo tvarką kaip savo kokybės užtikrinimo sistemos dalį. Informacija apie šią tvarką turėtų būti lengvai pasiekiamo aukštosioms mokykloms.

Ekspertų grupės išvada: iš esmės atitinka.

PAPILDOMOS PASTABOS

Ekspertų grupė nori į šias išvadas įtraukti toliau išdėstytus papildomus pasvarstymus ir rekomendacijas dėl tobulinimo, kurias SKVC galbūt norės apsvarstyti. Šios pastabos neturi jokio poveikio nuostatų vertinimui, todėl yra išdėstytos atskirame šių išvadų skyriuje pabaigoje. Tokiu būdu grupės atskirų nuostatų vertinimas išlieka kiek įmanoma aiškesnis. Tačiau ekspertų grupė nori pasinaudoti galimybe pasidalyti savo nuomone su SKVC, siekiant tolesnio šios agentūros vystymosi.

EKSPERTAI

Ekspertų grupė skatina SKVC ir toliau investuoti į tarptautinį tinklą, taip pat siekiant pritraukti ir nepriklausomų ekspertų iš užsienio. Tai taps dar svarbiau, kai atskirų studijų programų vertinimą pakeis studijų krypčių vertinimas. Tada neabejotinai sumažės nepriklausomų vietos ekspertų pasirinkimas. Grupė siūlo parengti veiksmų planą, kaip ekonomiškai išspręsti šį klausimą.

Studentų, su kuriais ekspertai susitinka vizito metu, parinkimą reikėtų patikėti ekspertų grupėms. Taip pat siūloma dar kartą apsvarstyti doktorantų įtraukimą į SKVC vykdomas procedūras, nors kai kuriose šalyse tai yra įprasta praktika. Grupė mano, kad doktorantai negali būti laikomi lygiaverčiais bakalauro ar magistro studentų atstovais.

VIDAUS KOKYBĖS PROCESAI

Ekspertų grupė skatina tolesnį vidaus kokybės procesų vystymą, kalbant apie išorinę komunikaciją, lankstesnes priemones ir tolesnį agentūros veiklą ir paslaugų skaitmeninimą.

SKVC tinklalapis turi atitikti Vyriausybės reglamentų reikalavimus, tačiau grupė pritaria socialinių dalininkų nuomonei, kad jį reikia toliau tobulinti. Išorinei komunikacijai apskritai ir studentų poreikiams – tiek turiniu, tiek forma – praverstų didesnis dėmesys. SKVC raginamas atitinkamai pakoreguoti savo komunikacijos planą. Atsižvelgiant į etikos kodekso svarbą, ekspertų grupė taip pat rekomenduoja paskelbti kodeksą kaip atskirą dokumentą SKVC tinklalapyje. Grupė pripažįsta, kad tolesnis agentūros veiklą ir paslaugų skaitmeninimas yra sudėtingas ir brangus. Vis dėlto, SKVC turėtų priimti šį iššūkį ir parengti strategiją bei įgyvendinimo planą. Ir nors kokybės vadovas šiuo metu yra atnaujinamas, ekspertų grupei kyla klausimų dėl šio dokumento funkcionalumo. SKVC galbūt norės apsvarstyti priemonių kompleksą, kurį sudarytų lankstesnės vidinio kokybės užtikrinimo procesų priemonės. Tai taip pat labiau atitiktų nuolat besikeičiančią kokybės užtikrinimo ir aukštojo mokslo situaciją.

KOKYBĖS KULTŪRA

Ekspertų grupė labai rekomenduoja įtraukti kokybės kultūros sąvoką. Kokybės kultūros aspektas dabartinėje kokybės užtikrinimo sistemoje vis dar neapibrėžtas. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, ekspertų grupė nori dar kartą pabrėžti aukštųjų mokyklų atsakomybės už savo vykdomų studijų programų kokybę svarbą. SKVC taip pat turėtų toliau investuoti į formalesnį AM darbuotojų, atsakingų už vidinį kokybės užtikrinimą savo institucijose, tinklą.

Prasidėjus antrajam išorinio vertinimo ciklui, ekspertų grupė pataria SKVC susilaikyti nuo papildomos pagalbos siūlymo ir palikti iniciatyvą aukštosioms mokykloms – taip, kaip ir turi būti. Joms galėtų praversti, pavyzdžiui, dalijimasis gerąja praktika. Ekspertų grupė nurodo ankstesnį savo prašymą SKVC pripažinti aukštųjų mokyklų savarankiškumą ir gerokai sumažinti savo patariamąjį vaidmenį.

VERTINIMO IŠVADOS

Apskritai ekspertų grupė pataria SKVC apsvarstyti EQArep projekto³² rezultatus, įskaitant naudingas gaires dėl išvadų santraukų ir rekomendaciją dėl išsamių išvadų. Visose išvadose, kurias perskaitė grupė, trūko kai kurios pagrindinės informacijos (pvz., ekspertų funkcijų ir (arba) trumpų veiklos aprašymų, aukštųjų mokyklų ir SKVC kontaktinių duomenų ir kai kurių vertinimo procedūros žingsnių detalių). Šią informaciją galima paprastai įtraukti į įžanginius skyrius ir taip pat naudoti kaip nuorodas ateityje. Turinio atžvilgiu grupė pastebėjo, kad pateikti įrodymai ne visada susiję su aptariamu dalyku. Ypač tai taikoma Slovėnijai parengtose patariamose išvadose. Institucinio vertinimo išvadose trūko santraukos. Žvelgiant iš kokybės kultūros ir SKVC ketinimo pasiekti platesnę ir bendresnę auditoriją perspektyvos, santrauka išvadų pradžioje galėtų lengviau sudominti potencialius skaitytojus. Todėl ekspertų grupė siūlo perkelti santrauką į dokumento pradžią dar ir dėl to, kad joje išdėstytos baigiamosios ekspertų išvados. Siekiant aiškumo ir norint išvengti dviprasmiškumo, siūloma atskirti Lietuvos institucijoms skirtas bendresnio pobūdžio rekomendacijas nuo išorinio vertinimo išvadų ir pateikti jas kaip atskirą dokumentą.

³² *Europos aukštojo mokslo skaidrumas per viešas kokybės užtikrinimo ataskaitas (EQArep). Galutinė projekto ataskaita (ENQA, 2014 m.)*

IŠVADA

BENDROS IŠVADOS

Atsižvelgdama į apsvaistytus dokumentinius ir žodinius įrodymus, ekspertų grupė džiaugiasi, kad, vykdydamas savo funkcijas, Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC), esantis Vilniuje, Lietuvoje, atitinka ESG nuostatas ir gaires. Todėl grupė rekomenduoja ENQA valdybai atnaujinti SKVC narystę Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacijoje (ENQA) dar penkeriems metams.

Nustatyta ne visiškai atitikti šioms nuostatomis: ESG 3.4, 3.5, 2.2, 2.5 ir 2.7. Šios penkios nuostatos yra vertinamos kaip atitinkamos iš dalies. SKVC rekomenduojama imtis atitinkamų veiksmų pagal savo turimus įgaliojimus, kad kuo greičiau pasiektų visišką atitiktį šioms nuostatomis.

PAGYROS

Ekspertų grupė giria SKVC šiais aspektais:

- ESG 3.1: pasitikėjimo kūrimas ir tarptautinių socialinių dalininkų, įskaitant Tarybos narius ir ekspertus, įtraukimas į Centro valdymą ir veiklą;
- ESG 3.2: Centras yra pripažįstamas kaip kokybės užtikrinimo agentūra ir turi visišką socialinių dalininkų paramą;
- ESG 3.5: Centro darbuotojai yra didžiausia agentūros vertybė;
- ESG 3.5: pritraukiamos nemažos ES projektinės lėšos ir puikiai išnaudojamos tarptautinio tinklo galimybės;
- ESG 3.6: formalios ir neformalios, vidaus ir išorės grįžtamosios informacijos rinkimas, analizė ir paskesnė veikla;
- ESG 2.4: aukštos kvalifikacijos tarptautinių ekspertų ir studentų įtraukimas į daugumą vertinimo procedūrų;
- ESG 2.4: intensyvūs visapusiški ekspertų mokymai ir specializuoti kiekvienos ekspertų grupės mokymai.

REKOMENDACIJOS

Ekspertų grupė teikia šias rekomendacijas SKVC:

- ESG 3.4: agentūra turėtų parengti teminių analizių atlikimo procedūrą, kurios vienintelis tikslas būtų prisidėti prie aukštojo mokslo kokybės gerinimo. Atliekant analizes didžiausias dėmesys turi būti skiriamas pagrindiniams klausimams, susijusiems su tinkamai apibrėžta tiksline auditorija. Gali būti, kad agentūra norės persvarstyti, kokie žmogiškieji ir finansiniai ištekliai bus reikalingi, atsižvelgiant į gana plataus užmojo tikslus.
- ESG 3.5: ekspertų grupė rekomenduoja SKVC parengti finansinį planą bendromis Tarybos ir vadovybės pajėgomis. Tokiam finansiniam planavimui reikia esamos finansinės padėties analizės, realių finansinių tikslų ir prioritetų, gerai apgalvotų išvadų ir griežto įgyvendinimo. Toks planas gali turėti ilgalaikių pasekmių, tačiau padėtų agentūrai bent užsitikrinti finansavimą jos pagrindinei veiklai.
- ESG 2.2: ekspertų grupė rekomenduoja SKVC peržiūrėti savo metodikas, pradedant aukštųjų mokyklų atsakomybe už programų kokybę. Būtina pereiti nuo kokybės

kontrolės prie ekspertinio vertinimo, orientuoto į tobulinimą; kartu tai padėtų formuoti kokybės kultūrą. Be to, SKVC turėtų imtis iniciatyvos įtvirtinant labiau integruotą programų ir institucinių vertinimų metodą. Sumažinti biurokratiją ir sukurti labiau tikslą atitinkančias procedūras padėtų tolesnis įvairių procedūrų integravimas ir supaprastinimas.

- ESG 2.5: būtina stiprinti pasitikėjimą su SKVC darbuotojų pagalba ekspertų atliekamo išorinio vertinimo rezultatais ir pripažinti direktoriaus atsakomybę priimti nuoseklius ir įrodymais grindžiamus sprendimus. Todėl SKVC reikia dar kartą apsvarstyti patariančiųjų komisijų vaidmenį sprendimų priėmimo procese.
- ESG 2.5: SKVC galėtų toliau padėti ekspertams nuosekliai taikyti kriterijus, pateikdamas skiriamų balų apibrėžimus, iliustruojančius pavyzdžius ir vertinimo taisykles. Visa tai reikėtų įtraukti į metodikas ir gaires.
- ESG 2.7: SKVC turėtų nustatyti konkretesnę skundų teikimo ir nagrinėjimo tvarką kaip savo kokybės užtikrinimo sistemos dalį. Informacija apie šią tvarką turėtų būti lengvai pasiekama aukštosioms mokykloms.

TOLESNIO VYSTYMO SI PASIŪLYMAI

Ekspertų grupė teikia papildomus pasiūlymus, kuriuos SKVC gali norėti apsvarstyti analizuodamas savo tolesnį vystymąsi. Šie pasvarstymai ir vystymosi rekomendacijos apima ekspertų prieinamumą ir atranką, vidaus kokybės procesus, kokybės kultūros sąvoką ir kai kuriuos vertinimo išvadų aspektus.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. 2012 M. IR 2017 M. IŠORINIS VERTINIMAS: IŠVADŲ PALYGINIMO APŽVALGA

ENQA kriterijus / ESG	2012 m. vertinimas		2017 m. vertinimas	
	Atitikimo lygis	Rekomendacijos	Atitikimo lygis	Rekomendacijos
ESG 2.1 ATSIŽVELGIMAS Į VIDINĮ KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ (ANKSČIAU – ESG 2.1)	Iš esmės atitinka	SKVC savianalizės suvestinėje pažymėjo, kad „vidinio kokybės užtikrinimo sistemos kolegijose ir universitetuose nevienodai išplėtotos“. Jis imasi aktyvių veiksmų siekdamas skatinti didesnę vidinio kokybės užtikrinimo sistemų aukštesiose mokyklose poreikių supratimą; į šią veiklą palankiai žiūri aukštųjų mokyklų atstovai, su kuriais susitiko grupės nariai. SKVC turėtų tęsti šią veiklą, tačiau turės išvengti interesų konflikto dėl savo vaidmens remiant institucijas, kurias vėliau pats vertins. Keliose šalyse įkurti „tinklai“, vienijantys aukščiausiojo rango darbuotojus, susirūpinusius vidiniu kokybės užtikrinimu aukštesiose mokyklose, palaiko ryšį su kokybės užtikrinimo agentūromis, tačiau joms nepriklauso.	Visiškai atitinka	
ESG 2.2 METODIKŲ, ATITINKANČIŲ TIKSLĄ, KŪRIMAS (ANKSČIAU – ESG 2.2 IR ESG 2.4)	ESG 2.2: visiškai atitinka ESG 2.4: iš esmės atitinka	ESG 2.2. Yra nustatyta sąlyga, kad visos metodikos privalo būti peržiūrėtos Ministerijos ir patvirtintos SKVC tarybos ir direktoriaus siekiant užtikrinti, kad visos suinteresuotos šalys dalyvautų su vertinimu susijusių dokumentų rengimo procese. Vis dėlto SKVC pažymi, kad šis reikalavimas turi neigiamą aspektą, nes procesas vyksta ilgai ir taip vėluojama reaguoti į esamą situaciją bei stabdomas metodikų keitimas dėl laiko reikalavimų. Nors pripažįstama, kad to kontroliuoti	Iš esmės atitinka	Ekspertų grupė rekomenduoja SKVC peržiūrėti savo metodikas, pradėdant aukštųjų mokyklų atsakomybę už programų kokybę. Būtina pereiti nuo kokybės kontrolės prie ekspertinio vertinimo, orientuoto į tobulinimą; kartu tai padėtų formuoti kokybės kultūrą. Be to, SKVC turėtų imtis iniciatyvos įtvirtinant labiau integruotą programų ir institucinių vertinimų metodą. Sumažinti biurokratiją ir sukurti labiau tikslą atitinkančias procedūras padėtų tolesnis įvairių procedūrų integravimas ir

		<p>SKVC neturi galimybių, tačiau atsižvelgiant į konstruktyvų agentūros bendradarbiavimą su Ministerija, rekomenduojama apsvarstyti konsultavimosi procesų racionalizavimą siekiant reaguoti laiku.</p> <p>ESG 2.4.</p> <ul style="list-style-type: none"> - SKVC turėtų rasti būdų, kaip pašalinti studentų įsitraukimo kliūtis, kurios neleidžia jiems visiškai dalyvauti visose veiklose. Gali tekti peržiūrėti dabartinius studentų įtraukimo kriterijus, siekiant padidinti dalyvaujančių studentų skaičių. - SKVC turėtų bendradarbiauti su suinteresuotomis šalimis, siekdamas užtikrinti, kad savianalizės suvestinės rengimo gairėse būtų išlaikoma priimtina pusiausvyra tarp svarstymų ir atitinkamos faktinės informacijos, norint išvengti nereikalingos biurokratijos. 		<p>supaprastinimas.</p>
<p>ESG 2.3 ĮGYVENDINIMO PROCESAI (ANKSČIAU – ESG 2.6 IR 3.7)</p>	<p>ESG 2.6: iš dalies atitinka ESG 3.7: iš esmės atitinka</p>	<p>ESG 2.6.</p> <p>SKVC įvardijo būdus ir veiklas, kurie galėtų pagerinti tolesnę veiklą, tačiau yra ribojami finansinių bei žmogiškųjų išteklių aspektais, taip pat greitu pokyčių, dėl kurių prioritetai turėjo būti suteikti kitiems dalykams, tempu. Stabilesnės aplinkos perspektyvoje SKVC raginamas apsvarstyti ekonomiškiausius būdus, kaip būtų galima vystyti tolesnę veiklą tiek individualaus vertinimo lygmenyje, tiek kryžminio vertinimo analizių, kurias Centras planuoja įvesti, lygmenyje.</p> <p>„Kalbos klausimas“ galėtų išlikti problematiškas, kol kai kurie tikisi, kad nuodugnios „biurokratinės“ stebėsenos poreikis išliks; svarbiausių / esminių aspektų nustatymas ir susitelkimas į juos</p>	<p>Visiškai atitinka</p>	

		turėtų būti laikomi priemone vertinimo poveikiui sustiprinti ir palaikyti SKVC, siekiant, kad „ekspertų pasiūlymai ir rekomendacijos pirmiausia būtų skirti aukštosioms mokykloms, siekiant joms padėti pagerinti studijų kokybę“.		
ESG 2.4 EKSPERTAI – ESG 2.4 IR 3.7)	Iš esmės atitinka	ESG 2.4. SKVC turėtų rasti būdų, kaip pašalinti studentų įsitraukimo kliūtis, kurios neleidžia jiems visiškai dalyvauti visose veiklose. Gali tekti peržiūrėti dabartinius studentų įtraukimo kriterijus, siekiant padidinti dalyvaujančių studentų skaičių.	Visiškai atitinka	
ESG 2.5 VERTINIMO KRITERIJAI (ANKSČIAU – ESG 2.3 IR 3.7)	ESG 2.3: iš dalies atitinka ESG 3.7: visiškai atitinka		Iš esmės atitinka	Būtina stiprinti pasitikėjimą su SKVC darbuotojų pagalba ekspertų atliekamo išorinio vertinimo rezultatais ir pripažinti direktoriaus atsakomybę priimti nuoseklius ir įrodymais grindžiamus sprendimus. Todėl SKVC reikia dar kartą apsvarstyti patarėjų komisijų vaidmenį sprendimų priėmimo procese. SKVC galėtų toliau padėti ekspertams nuosekliai taikyti kriterijus, pateikdamas skiriamų balų apibrėžimus, iliustruojančius pavyzdžius ir vertinimo taisykles. Visa tai reikėtų įtraukti į metodikas ir gaires.
ESG 2.6 VERTINIMO IŠVADOS (ANKSČIAU – ESG 2.5)	Iš esmės atitinka	Reikėtų peržiūrėti SKVC interneto svetainę, kad išvados būtų lengvai prieinamos suinteresuotoms šalims. Turėtų būti užsakomos vertimo paslaugos, siekiant užtikrinti, kad išvados būtų suprantamos neanglakalbiamis asmenims. Ekspertų grupė pastebėjo, kad neseniai buvo paskirtas darbuotojas viešųjų ryšių klausimams spręsti ir kad SKVC ketina pasiekti, kad agentūros veiklos rezultatai būtų prieinamesni skirtingoms	Visiškai atitinka	

		suinteresuotoms auditorijoms įvairiomis komunikacijos formomis.		
ESG 2.7 SKUNDAI IR APELIACIJOS (ANKSČIAU – ESG 2.7 IR 3.7 [GAIRĖS])	ESG 2.7: visiškai atitinka ESG 3.7: iš esmės atitinka		Iš esmės atitinka	SKVC turėtų nustatyti konkretesnę skundų teikimo ir nagrinėjimo tvarką kaip savo kokybės užtikrinimo sistemos dalį. Informacija apie šią tvarką turėtų būti lengvai pasiekama aukštosioms mokykloms.
3.1 KOKYBĖS UŽTIKRINIMO VEIKLOS, POLITIKA IR PROCESAI (ANKSČIAU – ESG 3.1, 3.3 IR 3.5)	ESG 3.1: iš esmės atitinka ESG 3.3 ir 3.5: visiškai atitinka	Žr. lentelėje aukščiau.	Visiškai atitinka	
3.2 OFICIALUS STATUSAS (ANKSČIAU – ESG 3.2)	Visiškai atitinka		Visiškai atitinka	
3.3 NEPRIKLAUSOMUMAS (ANKSČIAU – ESG 3.6)	Visiškai atitinka	Tarybos veikla turėtų būti įvertinta pagal jos darbo reglamentą; imamasi veiksmų siekiant užtikrinti, kad jis būtų tinkamas ir kad Tarybos nariai būtų pajėgūs jo laikytis. Tai sustiprintų Tarybos kaip SKVC nepriklausomumą užtikrinančio organo statusą.	Visiškai atitinka	
3.4 TEMINĖS ANALIZĖS (ANKSČIAU – ESG 2.8)	Iš esmės atitinka	Turėtų būti konsultuojamasi su suinteresuotomis šalimis siekiant sistemingesnio ataskaitų suvestinių pateikimo, kurios būtų pagrįstos suinteresuotų šalių poreikiais ir aiškiai orientuotos, o ne tik būtų metinės atskaitomybės ciklo dalis.	Iš esmės atitinka	Agentūra turėtų parengti teminių analizių atlikimo procedūrą, kurios vienintelis tikslas būtų prisidėti prie aukštojo mokslo kokybės gerinimo. Atliekant analizes didžiausias dėmesys turi būti skiriamas pagrindiniams klausimams, susijusiems su tinkamai apibrėžta tiksline auditorija. Gali būti, kad agentūra norės persvarstyti, kokie žmogiškieji ir finansiniai ištekliai bus reikalingi, atsižvelgiant į gana plataus užmojo tikslus.
3.5 IŠTEKLIAI (ANKSČIAU – ESG 3.4)	Visiškai atitinka		Iš esmės atitinka	Ekspertų grupė rekomenduoja SKVC parengti finansinį planą bendromis Tarybos ir vadovybės pajėgomis. Tokiam finansiniam planavimui reikia esamos

				finansinės padėties analizės, realių finansinių tikslų ir prioritetų, gerai apgalvotų išvadų ir griežto įgyvendinimo. Toks planas gali turėti ilgalaikių pasekmių, tačiau padėtų agentūrai bent užsitikrinti finansavimą jos pagrindinei veiklai.
3.6 VIDINIS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS IR PROFESIONALUMAS (ANKSČIAU – ESG 3.8)	Iš esmės atitinka		Visiškai atitinka	
3.7 PERIODIŠKAS IŠORINIS AGENTŪRŲ VERTINIMAS (ANKSČIAU – ESG 3.8 [GAIRĖS])	Iš esmės atitinka		Visiškai atitinka	

2 PRIEDAS. VIZITO Į VIETĄ DARBOTVARKĖ

**ENQA antrasis SKVC vertinimas
Vizito į vietą darbotvarkė
2017 m. vasario 21–24 d.
Vilnius, Lietuva**

1 DIENA. 2017 M. VASARIO 21 D., ANTRADIENIS		
LAIKAS	SUSITIKIMAS	DALYVIAI
14.00–16.00 (120 min.)	Grupės susitikimas: pirminė apžvalga ir pasirengimas antrajai dienai (<i>uždaras</i>)	Ekspertų grupė: <ul style="list-style-type: none"> • <u>Dr. Jacques Lanarès</u>, Lozanos universiteto Kokybės, žmogiškųjų išteklių ir dėstymo plėtros prorektorius, Socialinių ir politikos mokslų fakulteto profesorius (Šveicarija) – VADOVAS • <u>Michèle Wera</u>, Nyderlandų – Flandrijos akreditavimo organizacijos (NVAO) politikos patarėja (Nyderlandai) – SEKRETORĖ • <u>Dr. Saulius Vengris</u>, Vilniaus dailės akademijos Strateginės raidos prorektorius (Lietuva) • <u>Marija Vasilevska</u>, Iustinianus Primus Teisės fakulteto magistrantūros studentė, Skopjė (Makedonija) ENQA vertinimo koordinatore Anaïs Gourdin
16.00–17.00 (60 min.)	Prisistatymas Agentūrai. Vieta – A. Goštauto g. 12, Vilnius.	Trumpa ekskursija po patalpas. Aukštojo mokslo ir kokybės užtikrinimo sistemos, kurioje veikia SKVC, pristatymas: <ul style="list-style-type: none"> • Nora Skaburskienė, direktorė • Aurelija Valeikienė, direktoriaus pavaduotoja • Almantas Šerpatauskas, Studijų vertinimo skyriaus vedėjas
17.00–19.00 (120 min.)	Grupės susitikimo tęsinys (<i>uždaras</i>)	
19.30	Vakarienė (<i>tik grupės nariams</i>)	

2 DIENA. 2017 M. VASARIO 22 D., TREČIADIENIS		
LAIKAS	SUSITIKIMAS	DALYVIAI
08.30–09.15 (45 min.)	1 sesija. Direktorė	Direktorė Nora Skaburskienė
09.30–10.15 (45 min.)	2 sesija. Studijų kokybės vertinimo centro taryba	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Prof. dr. Renaldas Jurkevičius</u>, Tarybos pirmininkas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (Lietuvos universitetų rektorių konferencijos deleguotas narys) • <u>Prof. dr. Viktor Senčila</u>, Tarybos pirmininko pavaduotojas, Lietuvos aukštoji

		<p>jūreivystės mokykla (Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos deleguotas narys)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Prof. dr. Jūras Banys</u>, Vilniaus universiteto Radiofizikos katedra (Vyriausybės deleguotas narys) • <u>Arminas Varanauskas</u>, „Žinių ekonomikos forumo“ direktorius (ne pelno organizacijos, atstovaujantios tyrimų, inovacijų ir švietimo sritims, „Žinių ekonomikos forumo“ deleguotas narys) • <u>Prof. dr. Gediminas Vitkus</u>, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas (Lietuvos mokslo tarybos kartu su Lietuvos mokslų akademija deleguotas narys)
10.30–11.15 (45 min.)	3 sesija. Savianalizės suvestinės rengėjų grupė (SS grupė)	<ul style="list-style-type: none"> • Aurelija Valeikienė, direktoriaus pavaduotoja (darbo grupės vadovė) • Almantas Šerpatauskas, Studijų vertinimo skyriaus vedėjas • Aušra Leskauskaitė, Studijų vertinimo skyrius • Rima Žilinskaitė, Kvalifikacijų vertinimo skyriaus vedėjo pavaduotoja
11.30–12.30 (60 min.)	4 sesija. Vidurinėsios grandies vadovai (bus teikiamos vertimo paslaugos)	<ul style="list-style-type: none"> • Ieva Vaiciukevičienė, Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėja • Elžbieta Kozlovska, Personalo valdymo specialistė • Birutė Vaitkutė, Viešųjų ryšių specialistė • Tomas Vainoras, Finansų skyriaus vedėjas
12.30–13.30 (60 min.)	Grupės susitikimas per pietus (<i>uždaras</i>)	
13.30–14.15 (45 min.)	5 sesija. Patariančiosios institucijos	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Linas Leonas</u>, Studijų vertinimo komisijos pirmininko pavaduotojas (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas) • <u>Rita Liepuonienė</u>, Studijų vertinimo komisijos narė (Vilniaus kolegijos Studijų tarnybos vadovė) • <u>Prof. habil. dr. Alfredas Račkauskas</u>, Studijų vertinimo komisijos pirmininkas (Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto Ekonometrinės analizės katedros vedėjas) • <u>Nijolė Zinkevičienė</u>, Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijos narė (Kauno kolegija)
14.30–15.30 (60 min.)	6 sesija. Studijų vertinimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Kristina Maldonienė, vertinimo koordinatore • Birutė Noreikaitė, vertinimo koordinatore • Rasa Penkauskienė, vertinimo koordinatore • Pranas Stankus, vertinimo koordinators • Ina Marija Šeščilienė, vertinimo koordinatore
16.00–17.00 (60 min.)	7 sesija. Institucinio vertinimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Nora Skaburskienė, direktorė, buvusi Institucinio vertinimo skyriaus vedėja • Kornelija Bukantaitė, vertinimo koordinatore
17.00–19.00 (120 min.)	Grupės susitikimo tęsinys: užbaigimas ir pasirengimas trečiajam dienai (<i>uždaras</i>)	
19.30	Vakarienė (<i>tik grupės nariams</i>)	

3 DIENA. 2017 M. VASARIO 23 D., KETVIRTADIENIS		
LAIKAS	SUSITIKIMAS	DALYVIAI
08.45–09.30 (45 min.)	8 sesija. Švietimo ir mokslo ministerija. Vieta: A. Volano g. 7, Vilnius	<ul style="list-style-type: none">• <u>Dr. Giedrius Viliūnas</u>, viceministras• <u>Tomas Daukantas</u>, Ministerijos kancleris• <u>Dr. Albertas Žalys</u>, Studijų, mokslo ir technologijų departamento direktorius (SKVC tarybos narys)• <u>Giedrė Pačėšienė</u>, Studijų, mokslo ir technologijų departamentas, Studijų skyrius
10.15–11.00 (45 min.)	9 sesija. Aukštosios mokyklos (universitetai)	<ul style="list-style-type: none">• <u>Dr. Renata Bilbokaitė</u>, Šiaulių universiteto (valstybinio universiteto Šiauliuose) Strateginio ir kokybės valdymo tarnybos direktorė• <u>Dr. Valdas Jaskūnas</u>, Vilniaus universiteto (valstybinio universiteto Vilniuje) Studijų prorektorius (buvęs Studijų vertinimo komisijos narys)• <u>Dr. Nerijus Masiulis</u>, Lietuvos sporto universiteto (valstybinio universiteto Kaune) Sporto biomedicinos fakulteto dekanas• <u>Dr. Alvidas Šarlauskas</u>, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (valstybinio universiteto Kaune) Tarptautinių ryšių ir studijų centro prodekanas; Lietuvos universitetų rektorių konferencijos Tarptautinių ryšių nuolatinės darbo grupės pirmininkas• <u>Dr. Jurgita Vizgirdaitė</u>, Kauno technologijos universiteto (valstybinio universiteto Kaune) Studijų kokybės ir plėtros departamento direktorė
11.15–12.00 (45 min.)	10 sesija. Aukštosios mokyklos (kolegijos)	<ul style="list-style-type: none">• <u>Skaistė Buivytė</u>, Šiaulių valstybinės kolegijos Kokybės valdymo skyrius• <u>Dr. Nijolė Galdikienė</u>, Klaipėdos valstybinės kolegijos direktoriaus pavaduotoja strateginei plėtrai• <u>Aliona Sinicienė</u>, Utenos kolegijos (valstybinės kolegijos Utenoje) direktoriaus pavaduotoja akademinėi veiklai• <u>Inga Stravinskienė</u>, Kauno kolegijos (valstybinės kolegijos Kaune) Strateginio planavimo ir studijų kokybės valdymo tarnybos vadovė• <u>Eugenija Vagnerienė</u>, V. A. Graičiūno aukštosios vadybos mokyklos (privачios aukštosios mokyklos Kaune) direktorė• <u>Nerijus Varnas</u>, Kauno technikos kolegijos (valstybinės aukštosios mokyklos Kaune) direktorius
12.15–13.15 (60 min.)	11 sesija. Studentai	<ul style="list-style-type: none">• <u>Paulius Baltokas</u>, Lietuvos studentų sąjungos prezidentas, Vytauto Didžiojo universiteto studentas (SKVC tarybos narys)• <u>Gabrielius Jakutis</u>, Vilniaus universiteto medicinos studentas (studijų programų vertinimo grupių narys)• <u>Laura Jonušaitė</u>, Mykolo Romerio universiteto filologijos ir viešojo valdymo studentė (tiek studijų programų, tiek institucinio vertinimo grupių narė)

		<ul style="list-style-type: none">• <u>Rimvydas Labanauskis</u>, Vilniaus Gedimino technikos universiteto ekonomikos doktorantas (tiek studijų programų, tiek institucinio vertinimo grupių narys)• <u>Benas Gabrielis Urbonavičius</u>, Kauno technologijos universiteto medžiagų inžinerijos doktorantas (studijų programų vertinimo grupių narys, pranešėjas)• <u>Andrius Zalitis</u>, Lietuvos studentų sąjungos viceprezidentas, Mykolo Romerio universiteto teisės studentas (Studijų programų apeliacinės komisijos narys, institucinio vertinimo grupių narys, pranešėjas)
13.15–14.15 (60 min.)	Grupės susitikimas per pietus (<i>uždaras</i>)	
14.15–15.00 (45 min.)	12 sesija. Ekspertai (vietos)	<ul style="list-style-type: none">• <u>Jolanta Bareikienė</u>, Kauno kolegija (tiek studijų programų, tiek institucinio vertinimo grupių narė)• <u>Doc. dr. Aurelija Blaževičienė</u>, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (dalyvavo vertinant studijų programas)• <u>Doc. dr. Vitalija Gražienė</u>, Vilniaus dailės akademija, Vilniaus kolegija (dalyvavo rengiant studijų krypties aprašą, vertinant studijų programas)• <u>Dr. Ivo Matzer</u>, ISM vadybos ir ekonomikos universiteto direktorius (institucinio vertinimo grupių narys)• <u>Dr. Natalija Norvilė</u>, Mykolo Romerio universiteto psichologijos dėstytoja ir „Addelse“ verslo konsultantė (dalyvavo vertinant studijų programas)• <u>Dr. Milda Žukauskienė</u>, Vilniaus kolegija (dalyvavo rengiant studijų krypties aprašą, vertinant studijų programas)
15.15–16.00 (45 min.)	13 sesija. Ekspertai (tarptautiniai), per <u>SKYPE</u>	<ul style="list-style-type: none">• <u>Prof. dr. dr. h.c. Andreas Knorr</u>, Vokietijos viešojo administravimo mokslų universiteto Speyer Ekonomikos, ekonominės ir transporto politikos katedros vedėjas, Vokietija (tiek studijų programų, tiek aukštųjų mokyklų vertinimo grupių narys)• <u>Prof. dr. jur. Jürgen Kohler</u>, buvęs Greifswald universiteto rektorius (dalyvavo vertinant studijų programas ir aukštąsias mokyklas)• <u>Prof. Frank McMahon</u>, buvęs Dublino technologijos instituto direktorius akademiniai veiksmai ir buvęs Airijos aukštojo mokslo kokybės tinklo vadovas (tiek studijų programų, tiek aukštųjų mokyklų vertinimo grupių narys)• <u>Doc. dr. Trine Johansen Meza</u>, Norvegijos Kristianijos universitetinio koledžo Sveikatos mokslų katedros vedėja (studijų programų vertinimo grupių narė)
16.15–16.45 (30 min.)	14 sesija. Darbo rinka	<ul style="list-style-type: none">• <u>Danguolė Kiznienė</u>, J. Basanavičiaus progimnazijos direktoriaus pavaduotoja (Vilnius), JAV-LT Alumni asociacijos prezidentė (studijų programų vertinimo grupių narė)• <u>Simonas Razminas</u>, „Adform“ kokybės direktorius (studijų programų vertinimo grupių narys)• <u>Dr. Šarūnas Zigmantas</u>, TEVA SICOR BIOTECH Kokybės kontrolės direktorius (dalyvavo rengiant studijų krypties aprašą; ex-ante ir ex-post studijų programų vertinimo grupių narys; Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijos narys)

		<ul style="list-style-type: none">• <u>Dr. Stasys Švagždys</u>, „Educo Lt“ direktorius (tiek studijų programų, tiek aukštųjų mokyklų vertinimo grupių narys; Studijų vertinimo komisijos narys)
17.00–19.00 (120 min.)	Grupės susitikimo tęsinys: užbaigimas, pasirengimas ketvirtajai dienai ir preliminarios išvados (<i>uždaras</i>)	
20.00	Vakarienė (<i>tik grupės nariams</i>)	

4 DIENA. 2017 M. VASARIO 24 D., PENKTADIENIS		
LAIKAS	SUSITIKIMAS	DALYVIAI
09.00–10.00 (60 min.)	Grupės susitikimas: paskutinių klausimų patikslinimas (<i>uždaras</i>)	
10.00–11.00 (60 min.)	15 sesija. Direktorė	Posėdis, skirtas neišspręstiems klausimams išsiaiškinti. Nora Skaburskienė, direktorė
11.00–13.00 (120 min.)	Baigiamasis grupės susitikimas ir pietūs (<i>uždaras</i>)	
13.00–14.00 (60 min.)	Baigiamasis posėdis su SKVC, aptariant preliminarį grupės išvadą	<ul style="list-style-type: none">• Nora Skaburskienė, direktorė• Aurelija Valeikienė, direktoriaus pavaduotoja• Almantas Šerpatauskas, Studijų vertinimo skyriaus vedėjas• Ieva Vaiciukevičienė, Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėja• Rasa Penkauskienė, Studijų vertinimo skyrius• Aušra Leskauskaitė, Studijų vertinimo skyrius

Pastaba. Visi susitikimai vyko SKVC patalpose A. Goštauto g. 12, Vilniuje, išskyrus susitikimą su Švietimo ir mokslo ministerijos atstovais, kuris vyko A. Volano g. 7, Vilniuje.

3 PRIEDAS. VERTINIMO UŽDUOTIS

Studijų kokybės vertinimo centro (SKVC) išorinis vertinimas
UŽDUOTIS
2016 m.

1. Bendra informacija ir kontekstas

Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) yra nepriklausoma valstybinė institucija, kurią 1995 m. sausio mėn. įsteigė Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. SKVC pagal kompetenciją įgyvendina nacionalinę mokslo ir studijų politiką ir prisideda prie Lietuvos studijų sistemos ir Europos aukštojo mokslo erdvės principų suderinimo.

Pagrindiniai SKVC uždaviniai yra skatinti aukštųjų mokyklų veiklos kokybę ir prisidėti kuriant palankias laisvo asmenų judėjimo sąlygas. SKVC yra vienintelė išorinio kokybės užtikrinimo agentūra, atsakinga už visų tipų aukštojo mokslo institucijas Lietuvoje (valstybines ir privačias, universitetus ir kolegijas). SKVC taip pat veikia kaip nacionalinis ENIC / NARIC atstovas, vykdamas akademinį užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą ir teikiantis informaciją apie aukštojo mokslo sistemų ir kvalifikacijų pripažinimą.

Tai jau antrasis išorinis SKVC, kaip išorinio kokybės užtikrinimo agentūros, vertinimas.

SKVC yra visateisis ENQA narys nuo 2012 m. spalio mėn. ir siekia atnaujinti narystę Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacijoje. SKVC įtrauktas į Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registrą (EQAR) nuo 2012 m. gruodžio mėn. ir siekia toliau išlikti šiame registre.

SKVC taip pat yra visateisis INQAAHE (Tarptautinio aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklo) narys nuo 1997 m. ir CEENQA (Vidurio ir Rytų Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklo) steigėjas (2000 m.).

Studijų kokybės vertinimo centro tinklalapio (lietuvių ir anglų k.) adresas yra <http://www.skvc.lt/>.

2. Vertinimo tikslas ir apimtis

Šio vertinimo metu bus vertinama, kaip ir kokia apimtimi SKVC atitinka *Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatas ir gaires (ESG-2015)*.

Taip pat bus pateikta informacija ENQA valdybai, siekiant padėti jai apsispręsti, ar atnaujinti SKVC narystę organizacijoje. Tačiau ekspertų grupė neprivalo pateikti jokių vertinimų dėl narystės.

Šio vertinimo tikslas – pateikti informaciją, kuri padėtų EQAR registro komitetui priimti sprendimą dėl tolesnio SKVC įtraukimo į EQAR registrą.

2.1. SKVC veikla, kuriai taikomi ESG

Kad SKVC galėtų teikti paraišką dėl narystės ENQA ir registracijos EQAR, šiame vertinimo dokumente bus analizuojama visa veikla, kuri, SKVC manymu, patenka į ESG taikymo sritį, t. y. studijų programų vertinimas ir akreditavimas, aukštųjų mokyklų vertinimas ir (arba) akreditavimas, nesvarbu, ar šios veiklos vykdomos Lietuvoje, ar kitose EAME šalyse, privalomai ar savanoriškai.

3. Vertinimo procesas

Procesas parengtas pagal *Europos aukštojo mokslo erdvės išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų vertinimo gaires*.

Vertinimo procesą sudaro šie žingsniai:

- Užduoties suformulavimas ir vertinimo protokolo parengimas;
- Ekspertų grupės narių skyrimas;
- SKVC įsivertinimas, įskaitant savianalizės suvestinės parengimą;
- Ekspertų grupės vizitas į SKVC;
- Ekspertų grupės galutinių vertinimo išvadų rengimas ir užbaigimas;
- ENQA vertinimo komiteto atliekama galutinių vertinimo išvadų peržiūra;
- ENQA valdybos atliekama peržiūros analizė ir sprendimas dėl narystės ENQA;
- Agentūros tolesni veiksmai, atsižvelgiant į ekspertų grupės ir (arba) ENQA valdybos rekomendacijas, įskaitant savanorišką paskesnę vizitą.

3.1. Ekspertų grupės narių skyrimas

Ekspertų grupę sudaro ne mažiau nei keturi nariai: vienas arba du kokybės užtikrinimo ekspertai, aukštojoje mokykloje dirbantis akademikas, studentų atstovas ir mažiausiai vienas ekspertas, gerai išmanantis Lietuvos aukštojo mokslo sistemą ir mokantis lietuvių kalbą. Vienas iš narių bus paskiriamas ekspertų grupės vadovu, o dar vienas – vertinimo sekretoriumi. Du vertintojus paskiria ENQA valdyba, atsižvelgdama į nacionalinių agentūrų – narių – teikiamus siūlymus ENQA. Trečias išorinis vertintojas parenkamas iš sąrašo, kurį pateikia Europos universitetų asociacija (EUA) arba Europos aukštojo mokslo institucijų asociacija (EURASHE). Studentų atstovą skiria Europos studentų sąjunga (ESU).

Be keturių narių, ekspertų grupei gali padėti ENQA sekretoriato vertinimo koordinatorius, kuris stebės proceso vientisumą ir užtikrins, kad procesas atitiktų ENQA lūkesčius. ENQA darbuotojas negali būti vertinimo sekretoriumi ir negali dalyvauti diskusijose vizito į vietą metu.

Dabartiniai ENQA valdybos ir EQAR registro komiteto nariai negali būti vertintojais.

Tikimasi, kad SKVC gaus siūlomų ekspertų sąrašą su jų gyvenimo aprašymais, kad galėtų nustatyti, ar nėra galimo interesų konflikto. Ekspertai turės pasirašyti interesų konflikto nebuvimo pareiškimą dėl SKVC vertinimo.

3.2. SKVC įsivertinimas, įskaitant savianalizės suvestinės parengimą

SKVC atsako už įsivertinimo proceso vykdymą bei organizavimą ir atsižvelgia į šias gaires:

- Įsivertinimas organizuojamas kaip projektas su aiškiai nustatytu planu ir jame dalyvauja visi susiję vidiniai ir išoriniai socialiniai dalininkai;
- Savianalizės suvestinė suskirstoma pagal vertinimo temas; be kitos informacijos, ją turi sudaryti: trumpas nacionalinės aukštojo mokslo ir kokybės užtikrinimo sistemos aprašymas; esamos agentūros situacijos pagrindinių faktų aprašymas; dabartinės situacijos analizė ir vertinimas; tobulinimo siūlymai ir suplanuotos priemonės; SSGG analizė; kiekvienas kriterijus (ESG 2 ir 3 dalys) nagrinėjamas atskirai. Aprašoma visa agentūros kokybės užtikrinimo veikla (nesvarbu, ar vykdoma nacionalinėje jurisdikcijoje, ar už jos ribų, privalomai ar savanoriškai) ir analizuojama jos atitiktis ESG.
- Suvestinė yra gerai struktūruota, glausta ir visapusiškai parengta. Ji aiškiai demonstruoja, kokia apimtimi SKVC įgyvendina išorinio kokybės užtikrinimo uždavinius ir atitinka ESG nuostatas, taigi ir ENQA narystės reikalavimus.

- Savianalizės suvestinė pateikiama ENQA sekretoriatui, kuris turi 4 savaites ją peržiūrėti prieš persiunčiant dokumentą ekspertų grupei. Šios išankstinės peržiūros tikslas – užtikrinti, kad savianalizės suvestinė yra tinkama perduoti svarstyti ekspertų grupei. Sekretoriatas nevertina informacijos turinio, o vertina tai, ar yra visa reikalinga informacija, kaip nurodyta ENQA išorinio kokybės užtikrinimo agentūrų vertinimo gairėse. Kadangi tai antrasis vertinimas, tikimasi, kad agentūra išvardys ankstesnio vertinimo rekomendacijas ir veiksmus, kurių ėmėsi šioms rekomendacijoms įgyvendinti. Jeigu savianalizės suvestinėje nėra visos reikalingos informacijos ir ji neatitinka formos ir turinio reikalavimų, ENQA sekretoriatas pasilieka teisę atmesti suvestinę ir paprašyti parengti peržiūrėtą versiją per 4 savaites.
- Suvestinė perduodama ekspertų grupei likus mažiausiai šešioms savaitėms iki vizito į vietą.

3.3. Ekspertų grupės vizitas į vietą

SKVC parengs vizito planą, kurį pateiks ekspertų grupei likus mažiausiai dviem mėnesiams iki planuojamo vizito. Plane numatytas preliminarus susitikimų ir kitos veiklos, kurioje dalyvaus ekspertai vizito metu, tvarkaraštis. Vizito trukmė – 2,5 dienos. Patvirtintas planas siunčiamas SKVC likus mažiausiai mėnesiui iki vizito, kad būtų galima tinkamai suorganizuoti reikiamus susitikimus. Ribotą susitikimų skaičių galima surengti nuotoliniu būdu.

Atvykus į Vilnių (Lietuva), ekspertų grupei pagelbės SKVC darbuotojai.

Vizitas bus baigiamas žodiniu pranešimu ir pagrindinių vertinimo klausimų aptarimu tarp ekspertų grupės ir SKVC.

3.4. Vertinimo išvadų rengimas ir užbaigimas

Remdamasis ekspertų grupės gautais duomenimis, vertinimo sekretorius parengs išvadas, konsultuodamasis su ekspertų grupe. Išvadose bus atsižvelgiama į vertinimo tikslą ir apimtį, kaip nurodyta 2 ir 2.1 punktuose. Taip pat bus pateiktas aiškus loginis kiekvienos ESG nuostatos išvadų pagrindimas. Projektas pirmiausia bus siunčiamas ENQA vertinimo koordinatoriui, kuris patikrins išvadas, atsižvelgdamas į nuoseklumo, aiškumo ir kalbos aspektus, ir pateiks jas SKVC likus 11 savaičių iki vizito į vietą, kad SKVC galėtų pateikti pastabas dėl faktinių klaidų. Jeigu SKVC nuspręs pateikti pareiškimą dėl išvadų projekto, jis turi būti pateiktas ekspertų grupės vadovui per dvi savaites nuo išvadų projekto gavimo. Ekspertų grupė atsižvelgs į SKVC pareiškimą, parengs galutinį dokumentą ir pateiks jį SKVC bei ENQA.

Galutinės išvados, kurių apimtis – apie 40 puslapių, turi būti parengtos per tris mėnesius nuo vizito į vietą.

SKVC taip pat pateiks raštą, adresuotą ENQA valdybai, kuriame išdėstys motyvaciją siekti narystės ir būdus, kaip SKVC tikisi prisidėti prie ENQA veiklos ir uždavinių narystės laikotarpiu. Šis raštas bus aptariamasis kartu su galutinėmis vertinimo išvadomis.

4. Tolesni proceso veiksmai ir išvadų skelbimas

SKVC apsvarstys ekspertų grupės parengtas išvadas ir, ENQA valdybai priėmus sprendimą, paskelbs jas savo tinklalapyje. Išvados taip pat bus pavišintos ENQA tinklalapyje, neatsižvelgiant į rezultatą ir ENQA valdybos sprendimą. Išvados taip pat skelbiamos EQAR tinklalapyje.

SKVC įsipareigoja parengti paskesnės veiklos planą pagal ekspertų grupės pateiktas rekomendacijas ir pateikti paskesnės veiklos ataskaitą ENQA valdybai. Ši ataskaita bus

paskelbta ENQA tinklalapyje, kaip ir visas vertinimo išvadų dokumentas bei Valdybos sprendimas.

Paskesnės veiklos ataskaitą papildys nedidelis dviejų pirmosios ekspertų grupės narių (jei įmanoma) vizitas į agentūrą. Šio vizito metu bus aptarti ESG grindžiami klausimai, kuriuos SKVC laikys ypatingos svarbos ar keliančiais iššūkių. Vizito tikslas – padėti vystytis, ir jis neturi poveikio sprendimui dėl narystės ir (arba) agentūros atitikčiai ESG. Jeigu agentūra nenorės pasinaudoti šia galimybe, ji gali taip pasielgti, informavusi ENQA vertinimo koordinatorių.

5. Išvadų naudojimas

Išvadų nuosavybės teisės priklauso ENQA. Visų ekspertų grupės darbų, susijusių su vertinimo sutartimi, ypač įskaitant bet kokias rašytines ataskaitas, intelektinės nuosavybės teisės suteikiamos ENQA.

ENQA valdyba vertinimo išvadas naudoja, kad nuspręstų, ar SKVC atitinka ESG nuostatas ir gaires ir ar agentūrai gali būti suteikta / atnaujinta ENQA narystė.

Šios išvados taip pat naudojamos ir kitais tikslais, pavyzdžiui, įtraukiant į EQAR registrą, todėl parengiamos taip, kad būtų galima pasiekti šių dviejų tikslų. Vis dėlto vertinimo išvados laikomos galutinėmis tik tada, kai jas patvirtina ENQA valdyba. Pateikus jas SKVC ir ENQA, kol bus priimtas Valdybos sprendimas, SKVC, ekspertų grupė ar bet kokia trečioji šalis negali naudoti išvadų ar jomis remtis, taip pat negalima jų atskleisti be išankstinio raštiško ENQA sutikimo. SKVC gali naudoti išvadas savo nuožiūra tik tada, kai jas patvirtina Valdyba. Išvadų patvirtinimas nepriklauso nuo sprendimo dėl narystės.

Ekspertų grupės vadovas išlieka pasiekiamas, kad galėtų atsakyti į EQAR registro komiteto tikslinamuosius klausimus ar pateikti išsamesnės informacijos; visos tokios užklausos taip pat siunčiamos ENQA sekretoriatui.

6. Biudžetas

SKVC sumoka su vertinimu susijusius mokesčius, kaip numatyta sutartyje, sudarytoje tarp išorinio vertinimo koordinatoriaus ir SKVC.

Suprantama, kad paskesnės veiklos vizito mokestis įtraukiamas į bendrą vertinimo kainą ir nėra gražinamas, jeigu agentūra šio vizito atsisako.

Antrojo vizito į vietą atveju, jei to reikalauja ENQA valdyba, siekiant užbaigti atitikties vertinimą, ir agentūrai pritarus tokiam vizitui, taikomas papildomas mokestis.

7. Orientacinis vertinimo planas

Susitarimas dėl užduoties	2016 m. spalio–lapkritis
Ekspertų grupės narių paskyrimas	2016 m. lapkritis
Atliktas įsivertinimas	2016 m. lapkritis
Išankstinė savianalizės suvestinės peržiūra, vykdoma ENQA koordinatoriaus	2016 m. spalio–lapkritis
Vizito į vietą plano ir orientacinio tvarkaraščio parengimas	2016 m. gruodis
Ekspertų grupės narių instruktažas	2016 m. gruodis – 2017 m. sausis
Ekspertų grupės vizitas į vietą	2017 m. vasaris
Vertinimo išvadų projekto parengimas ir perdavimas išankstinei ENQA koordinatoriaus peržiūrai	2017 m. balandis

Vertinimo išvadų projekto pateikimas SKVC	2017 m. balandis
SKVC pareiškimas ekspertų grupei, jei reikia	2017 m. balandis
Galutinių vertinimo išvadų pateikimas ENQA	2017 m. gegužė
Išvadų svarstymas ENQA valdyboje ir SKVC atsakymas	2017 m. gegužė–birželis
Išvadų skelbimas	2017 m. liepa

4 PRIEDAS. ŽODYNĖLIS

2016 m. įstatymas	Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2016 m.)
AM	Aukštasis mokslas
AM	Aukštoji mokykla
AMVK	Aukštųjų mokyklų vertinimo komisija
CEENQA	Vidurio ir Rytų Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklas
EAME	Europos aukštojo mokslo erdvė
ENIC	Europos regiono informacijos centrų tinklas
ENQA	Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija
ESG	Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės
ESU	Europos studentų sąjunga
EUA	Europos universitetų asociacija
EQAR	Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registras
EQUIP	Kokybės stiprinimas per novatorišką politiką ir praktiką
INQAAHE	Tarptautinis aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų tinklas
ISO	Tarptautinė standartizacijos organizacija
KPMPC	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras
KUA	Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūra
LKDK	Lietuvos kolegijų direktorių konferencija
LMT	Lietuvos mokslo taryba
LTKS	Lietuvos kvalifikacijų sandara
LURK	Lietuvos universitetų rektorių konferencija
Ministerija	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
MOSTA	Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras
NARIC	Nacionalinio akademinio pripažinimo informacijos centrų tinklas Europos Sąjungoje
NOKUT	Norvegijos mokslo kokybės užtikrinimo agentūra
NVAO	Nyderlandų – Flandrijos akreditavimo organizacija
SKVC	Studijų kokybės vertinimo centras
SPAK	Studijų programų apeliacinė komisija
SS	Savianalizės suvestinė
SVK	Studijų vertinimo komisija
Taryba	Studijų kokybės vertinimo centro taryba
Vyriausybė	Lietuvos Respublikos Vyriausybė

5 PRIEDAS. VERTINIMO PATVIRTINAMIEJI DOKUMENTAI

SKVC PATEIKTI DOKUMENTAI (PLG. SS NUORODŲ SĄRAŠAS)

1. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2009 m.) (lietuvių k.)
2. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2016 m.; įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d.) (lietuvių k.)
3. Studijų kokybės vertinimo centro nuostatai (priimti 2009 m., su aktualiais pakeitimais, galioję iki 2016 m. gruodžio 31 d.)
4. Studijų kokybės vertinimo centro nuostatai (priimti 2016 m. lapkričio 14 d., įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d.)
5. 2014–2016 m. SKVC strateginis planas
6. 2017–2019 m. SKVC strateginis planas
7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl SKVC tarybos sudėties patvirtinimo (lietuvių k.)
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Aukštųjų mokyklų veiklos valstybinės priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2012 m.; galiojo nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d.; panaikintas nuo 2017 m. sausio 1 d.) (lietuvių k.)
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą išdavimo tvarkos aprašo ir Leidimo vykdyti su studijomis susijusią veiklą išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (paskelbtas 2009 m. lapkričio 4 d.; pakeitimai padaryti 2010 m.) (lietuvių k.)
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo tvarkos aprašo ir Aukštųjų mokyklų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2010 m.)
11. Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika (2011 m.; paskutiniai pakeitimai padaryti 2015 m.)
12. Vykdomų studijų programų vertinimo metodika (aktuali redakcija iki 2016 m. rugsėjo 1 d.)
13. Vykdomų studijų programų vertinimo metodika (aktuali redakcija nuo 2016 m. rugsėjo 1 d.)
14. Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodika (aktuali redakcija nuo 2016 m. rugsėjo 1 d.)
15. Aukštosios mokyklos veiklos vertinimo metodika (aktuali redakcija iki 2016 m. rugsėjo 1 d.)
16. Ekspertų atrankos aprašas (galioja nuo 2016 m. lapkričio 15 d.)
17. Studijų vertinimo komisijos (SVK) nuostatai (2011 m.)
18. Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijos (AMVK) nuostatai (2011 m.)
19. Studijų programų apeliacinės komisijos (SPAK) nuostatai (2008 m.; paskutiniai pakeitimai padaryti 2015 m. rugsėjo 17 d.)
20. SKVC kokybės vadovas (2011 m.)
21. Kokybės politika (2011 m.)
22. Vykdomų studijų programų vertinimo išvados: <http://pluto.skvc.lt/StudyProgramResults.aspx>; <http://www.skvc.lt/default/en/quality-assurance/study-programme-evaluations/evaluation-reports>
23. Ketinamų vykdyti studijų programų vertinimo išvados: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1sfnD6KFyLqoFWDu0fZ-2BJEo9qFYGB2kBEbU62u6W74/edit#gid=1771030468>
24. Institucinio vertinimo išvados: http://www.skvc.lt/default/en/quality-assurance/institutional-review/am-evaluation_reports

PAPILDOMI SKVC PATEIKTI DOKUMENTAI

25. Aukštųjų mokyklų akreditavimo tvarka (2010 m.)
26. Užsienio aukštosiose mokyklose vykdomų studijų programų vertinimo metodika (2015 m.)
27. Užsienio aukštųjų mokyklų vertinimo metodika (2015 m.)
28. Aukštojo mokslo išorinio vertinimo išvadų viešinimo apžvalga (2016 m.)
29. 2011–2015 m. Lietuvos aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo analizė (2016 m.)
30. Lietuvos Respublikos studijų programoms taikomų teisės aktų reikalavimų santrauka (2016 m.)
31. SKVC partnerystės projektų sąrašas (1997–2018 m.)
32. SKVC koordinuojamų projektų sąrašas (2001–2018 m.)
33. ENQA darbo grupės ataskaita apie kokybės užtikrinimo poveikį aukštajam mokslui (ENQA, 2016 m.)
34. Ekspertų interesų deklaravimas ir pasižadėjimas neviešinti informacijos (2017 m.)
35. Kiekvieno vertinimo procedūros tipo vertinimo išvadų šablonai
36. Priemonės ekspertams: Institucinio vertinimo ekspertų grupės funkcijos; Pareigų paskirstymas; Pasiruošimo vizitui į vietą nustatymo gairės; Klausimai tikslinėms grupėms
37. Įvairių SKVC renginių (seminarų, konferencijų ir pan.) programos
38. Mokomoji medžiaga ekspertams
39. Tarybos ir patarėjų komisijų posėdžių protokolai (lietuvių k.)
40. Pranešimai apie Lietuvos aukštąjį mokslą ir SKVC kokybės ir mobilumo tarnyboje (2017 m. vasaris)
41. ESG nustatymo gairių ir kiekvienos veiklos SKVC metodikų naujienos (2017 m. vasaris)
42. Informaciniai dokumentai, susiję su tarptautiniais ryšiais, temų analizėmis ir personalo tobulinimusi (2017 m. vasaris)
43. Aukštojo mokslo vertinimo apžvalgų rinkinys (2017 m.)

KITI EKSPERTŲ GRUPĖS NAUDOTI ŠALTINIAI

1. SKVC tinklalapis (lietuvių ir anglų k.)
2. EQAR tinkamumo patvirtinimas: registracijos atnaujinimo paraiška Nr. A48, 2016 m. liepos 11 d.
3. Europos aukštojo mokslo skaidrumas per viešas kokybės užtikrinimo ataskaitas (EQArep). Galutinė projekto ataskaita (ENQA, 2014 m.)
4. ESG 2015 ir ESG 2005 lyginamoji analizė (ENQA/EQUIP, 2016 m.)

ŠIOJE ATASKAITOJE pateikiamos ENQA ekspertų grupės 2017 m. atlikto išorinio Studijų kokybės vertinimo centro (SKVC) vertinimo išvados.

/ENQA logotipas/

/SKVC logotipas/

2017 M. ENQA AGENTŪROS VERTINIMAS